

קונטרס מלזעי יושר

לקט דברי חיזוק והתעוררות מתורת רבותינו הקדושים
האור החיים, הבעל שם טוב, הורע שמשון,
הפלא יועץ, הליקוטי מוהרן, והאבי עזרי
שהבטיחו שימליצו טוב
בעד הלומד בדברי תורתם

חודש אלול
ראש השנה
עשרת ימי תשובה
יום הדין

הגליון עופץ בתפוצה נרחבת לכבוד ראש השנה
בשאר שבתי השנה הגליון עופץ בעותקים בודדים בלבד
אם ברצונך לקבל את הגליון עידי שבוע
נא לשלוח בקשה לעידי:
melizei.yosher@gmail.com

קונטרס מליצי יושר

נלקט בעגל רב מחנרתם ולעילוי נשעתם של רבותיני הקדושים:

האור החיים - רבינו חיים ב"ר עשה בן עטר דצוק"ל, גלב"ע ט"ו תמוז תק"ג
הבעל שם טוב - רבינו ישראל ב"ר אליעזר ושרה דצוק"ל, גלב"ע ו סיון תק"ב
הזרע שעשון - רבינו שעשון חיים ב"ר נחמן עיכאל נחעני דצוק"ל, גלב"ע ו אלול תקל"ט
הליקוטי צוהר"ן - רבינו נחמן ב"ר שעהה ופינא דצוק"ל, גלב"ע י"ח תשרי תקע"א
הפלא יועץ - רבינו אליעזר ב"ר יצחק פאפו דצוק"ל, גלב"ע כ תשרי תקפ"ח
האבי עזרי - רבינו אלעזר עתם נן ב"ר עזריאל שך דצוק"ל, גלב"ע ט"ז ערחסון תשס"ב

טוב שיאמר בפה מלא לפני שקורא בקונטרס:
שלומד לעילוי נשמת רבותיני הקדושים הנל,
ויהיו מליצי יושר בעדו ובעד ביתו.

©
כל הזכויות שמורות

יר"ל ע"י

לפרטים ולקבלת הגליון במייל, ניתן ליצור קשר
במייל: melizei.yosher@gmail.com

עיצוב ועימוד:

MEIFROSH

+972 (0)54-653-2798

תוכן העניינים

לחשוב בראש השנה רק מחשבות טובות..... כד

חיוב התשובה בראש השנה..... כד

על ידי קבלה חזקה בדבר אחד - נחשב
לצדיק גמור..... כה

הקבלה הכי טובה - ליטוד מוסר בקביעות בדבר שלקוי
בו..... כו

נחה של תפילה ובפרט בימים הנוראים
והכוונה כשעבש צדיים בתפילות..... כז

סגולה גדולה לקבלת התפילות..... כח

תקיעת שופר..... כח

השופר באלעורר לתשובה - ואינו פועל בעולפות בלי
תשובה..... כח

השופר מכניס יראה, ואח"כ צריך לקנות האהבה
ולהאזין שהקבה יקבל תשובתו..... ל

בתקיעת שופר - צועקין להשית בקול בלבד..... ל

השופר הוא בחינת התעוררות השינה וחידוש
המחשן..... לא

עצה חזקה פאר לזכות בדיון - לאחון
ביומי הרביים..... לג

עשרת ימי תשובה..... לד

ימים המיוחדים לתשובה..... לד

בימים הללו המעט נחשב להרבה פאר..... לה

ימיט פשוטה לקבל שביום..... לו

ותשובה ותפילה וצדקה - פעבירין את רוע
הגזירה..... לו

בגודל מעלת ויקרת ימי "אלול", והחובה לצלם כראוי..... ה

סגולה לשנה טובה..... ה

ימי רצון המפגולים לתשובה ולתיקון הנפש..... ה

מן השמים פעוררים את האדם בימים אלו
וצריך לתפוש את ההרורי התשובה האלו..... ו

לא ליפול חלילה לשאננות..... ח

בגודל החשיבות לעורר עצמו,
ולא להמתן שיעורוהו מן השמים..... ט

ברעת מי שמתאחר מלשוב..... י

מהימים הללו נמשך לאדם שפע לכל השנה..... יב

אלול - מסלול של התעלות לכל השנה..... יב

אלול - זמן של התבוננות וחשבון נפש..... יג

להרבות בתפילה ובאמירת תהלים..... טו

לתפוש כל מה שיכול אפילו חצי תשובה..... יז

הקבה עוזר לשבים מה שאין ידם משגת..... יח

סגולה לשנה טובה..... כ

חובת ההכנה לקראת הימים הנוראים..... כ

ראש השנה..... כב

ראש השנה - יום הדיון הגדול..... כב

ראש השנה - חיות חדש לכל השנה..... כב

להתעורר ברה בדחילו ורחיטו..... כג

תוכן העניינים

דרך התשובה - רצוא ושוב.....נט

תפילה.....סא

הכח העצום של התפילה.....סא

עיקר כח התפילה הוא עי הכנעה.....סב

שיצמת התפילה בבכיה.....סג

בלי תפילה אי אפשר לקבל כלום.....סו

מעלת אמירת תהלים בכל זמן ובפרט בימים הללו.....סו

צדקה.....סח

כחה העצום של מצות הצדקה.....סח

סוד הצדקה בימים הטראים.....סט

הצדקה - נצרכת מאד בשביל התשובה.....סט

יום הכפורים.....עא

חיות של כל השנה.....עא

הטהרה - מכח האור האלקי שיורד.....עב

מקום שאין בו אחיזה לספ.....עג

חיוב התשובה ביום הכיפורים.....עג

מצוות התשובה.....עה

תשובה.....לז

מלחמת היצר - דע את האויב עיקר רצונה של הנשמה להידבק בבוראה.....לו

הרביקות בה רק עי קיום המצוות.....לו

העבירות מרחיקות את האדם מ'.....לח

מחטא עץ הרעת נגנס הרע ברעתו של האדם.....לט

התלבשות היצהר באדם עי העבירות.....מ

כי תצא ללחמה - הדרך להילחם ביצר הרע.....מא

תחילת התשובה ועיקרה - היא הרצון.....מב

ההתחלה צריכה להיות דווקא מן האדם.....מו

מיד כשמהרהר בתשובה - כבר מקבל עזר משמים.....מו

התפילה - מוכרחת בשביל לנצח את היצר הרע...מז

תורה - בלי תורה אין תשובה.....מט

עיקר כח התורה המכניע את היצהר - הוא לימוד המוסר.....נא

לימוד המוסר בדברים שלקוי בהם.....נג

לימוד המוסר - בקביעות בהתבוננות ובעיור הדברים.....נד

ענה חזקה מאד להכניע את היצר.....נז

הטהרה - הכרחית מאד בשביל התשובה.....נח

רביקות בעריקי אמת.....נח

קונטרס מכריזי יושר

אלול • ראש השנה
עשרת ימי תשובה • יום הכיפורים

בגודל מעלת ויקרת ימי "אלול",
והחובה לנצלם כראוי

סגולה לשנה טובה

כתב לי שאר בשרי וידיד נפשי הרב החסיד החר"ף ובקי שלשלת היוחסין מוריניו הרב ישראל ענגעלסבערג נרו יאיר מלובלין, שבעצמו שמע מפי הרב הצדיק מוריניו רבי יעקב משה מקאמארנע זצ"ל בהיותו בלובלין, שקיבל מהמגיד הקדוש [רבי אברהם] מטריסק זצ"ל, שקיבל מזקיניו [רבי מנחם נחום] מטשערנוביל, שקיבל מהבעל שם טוב זכותו יגן עלינו, שקיבל מרבו אחיה השילוני, שמחמישה עשר באב עד ראש השנה, כמה פעמים שאחד מברך לחבירו בכתיבה וחתימה טובה, כמו כן שיגיע ימי ראש השנה אשר כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, במספר הזה (שבירך לחבירו בכתיבה וחתימה טובה) יהיה לו אז מליצים טובים בשמים אשר ילמדו עליו זכות (קובץ הבאר, שנה ט"ז, כרך א - ב, עמוד מז).

ימי רצון המסוגלים לתשובה ולתיקון הנפש

בימי שנה - שהוא ראש השנה" (לשון רביה"ק בעל הפלא יועץ בספרו דן ידין פרשת ראה). ונודע בשערים כי הימים הקדושים הללו נתייחדו מראשית הבריאה לימי תשובה,

"הנה ימים באים ימי אלול, אשר הם ימי חפץ, ימי רצון, לעתור לרצות ולפייס, קחו עמכם דברים ושובו אל ה', באשר החי יתן אל לבו כי בא מועד, יום אדיר

שנפתח דרך זו להשבים, והשי"ת יכפר וכו'. ובזה יובן, קול קורא במדבר, היא הנשמה בעל חי מדבר, היא השומעת קול הכרוז כתירוץ מורי [הבעל שם טוב] זללה"ה שם, פנו דרך ה', כי הכל תלוי בתשובה, ולכך פנו דרך ה', על כל פנים בחודש אלול שנפתח דרך הנ"ל להשבים ובו שם ידו"ד רחמים, ראוי להשיב רבים מעון, כי הם ימי רצון". עכ"ל.

ולכן בימים אלו קל יותר לעזוב דרכי הרעים, ולשוב אל ה', ולתקן מה שחטא וקלקל, וכמ"ש רביה"ק ז"ל בליקוטי **עצות** (מועדי ה' - אלול אות ג) וז"ל: "אלול מסוגל למול את ערלת לבבו, עד שישים אל לבו וירגיש היטב כאב חטאיו באמת, עד שירגישו גם כל הלבבות של כל הטיפות שנמשכו ממנו לכל מקום שנמשכו וכו', ויהיה נעשה רעש גדול ביניהם, וישובו בתשובה כולם". עכ"ל. ומקור הדברים בליקוטי מוהר"ן (תורה קמא). ע"ש. ועוד כתב בליקוטי מוהר"ן (שם): "כי אלול ר"ת את לבבך ואת לבב, היינו שימול ה' את לבבו ואת לבב סתם התלוי בו, להיכן שנמשך כנ"ל". עכ"ל. עוד כתב רביה"ק ז"ל בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה פז) וז"ל: "דע, שכוונת אלול הם תיקון לפגם הברית, כי סוד כוונת אלול הוא 'הנותן בים דרך' (ישעיה מג, טז) [וכמבואר בכוונת האר"י ז"ל], להאיר בחינת דרך בים, ודרך זה נפתח בחדש אלול".

וכלשונו הטהור של רביה"ק בעל האור החיים בפרשת כי תצא (דברים כא, יא), על הפסוק 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים', וז"ל: "ירח ימים - זה שיעור המספיק לשב, או ירמוז לחודש המיוחד לתשובה - שהוא חודש אלול". עכ"ל. וכיוצא בזה כתב רביה"ק בעל הפלא יועץ בספרו דן ידין (פרשת שופטים), וזה לשונו: "ואפשר זה הוא רמז הכתוב "כי" גימטריה שלושים - היינו שלושים ימי חודש אלול, "תצא למלחמה על אויבך" - הוא יצר הרע". ע"כ. וזה לשון רביה"ק ז"ל בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה פב): "ועיקר התשובה הוא בחודש אלול, כי הם ימי רצון שעלה משה לקבל לוחות אחרונות, ופתח דרך כבושה לילך בה". ע"כ. ועל ימים אלו נאמר הפסוק (ישעיה מג, טז) "הנותן בים דרך", שבימים אלו נפתחים י"ג מקורות הרחמים, והקב"ה מראה בהם דרך לשבים, וכמ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער רוח הקודש (יחוד ט"ז). ובימים אלו הקב"ה שולח הרהורי תשובה בלבות בני ישראל, וכמ"ש הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל בספרו צפנת פענח (פרשת וארא) בשם רביה"ק הבעל שם טוב זצ"ל, וזה לשונו: "כי בחודש אלול נפתחין י"ג מקורין דרחמין וכו', בסוד (ישעיה מג, טז) 'הנותן בים דרך' וגו', כי בחודש אלול נפתח דרך זה, לכך הם ימי רצון וכו', יעו"ש. וז"ש יורה חטאים בדרך, על כל פנים בחודש אלול [ישובו] בתשובה,

יודע מתחילה, ועל ידי זה עושין לבושינ חדשים לנשמתו וניצול מכל הצרות. עכ"ל. וע"ע בזה בליקוטי מוהר"ן (סוף תורה כא). ע"ש.

ע"כ. עוד כתב רביה"ק ז"ל בליקוטי עצות (מועדי ה' - אלול אות ב) וז"ל: "חודש אלול הוא הזמן המסוגל לזכות לדעת, דהיינו שיזכה לידע ולהבין מה שלא היה

מן השמים מעוררים את האדם בימים אלו וצריך לתפוש את הרהורי התשובה האלו

אבל כבר אמרו שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, רק בחמלת ה' את עמו ישראל עם קרובו יאר פניו להם בימים האדירים האלה באור היראה והפחד, ומזיו שפעתם של הימים האלה ימשך לאדם לכל השנה". עכ"ל. והחכם עיניו בראשו ולבבו יבין את קול ה' המדבר אליו, וכמו שכתב הרה"ק רמ"ח אפרים זלה"ה, נכד הבעש"ט זיע"א, בספרו **דגל מחנה אפרים** (ריש פרשת ויקרא) וז"ל: "שמעתי מן אדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] זללה"ה וכו' וכבר נדפס הוא בספר הקדוש תולדות יעקב יוסף וכו', כי הבת קול - הוא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, ומי שיש לו דעת תיכף כשבא לו הרהור תשובה, אזי מבין הוא שזהו מן הכרוז שמכריזין שובו בנים שובבים, ומיד מפשפש במעשיו ושב בתשובה שלימה". עכ"ל. ולא יהיה כסומא ההולך בחושך להעלים עיניו ולאטום אזניו משמוע קול ה' המדבר אליו, כי אז מעורר על עצמו ח"ו את מידת הדין ביתר שאת, וכמ"ש **הדגל מחנה אפרים**

ובאמת שבימים הקדושים האלו כמעט כל יהודי זוכה להרגיש בלבו איזה רגשי קודש של התעוררות לעבודת ה' יתברך, וכל זה מחסדי ה' יתברך על עמו ישראל, שחפץ להיטיב להם ושולח להם הרהורי תשובה, אולי יזכו לאחוז בהם ולשוב אליו יתברך, וכמ"ש רביה"ק בעל **הפלא יועץ** (ערך סליחות) וז"ל: "ורצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל ומאיר להם באור פני מלך חיים בימים נוראים מאיר אור היראה והפחד, ולכן אין לך אדם מישראל שאינו מרגיש פחד, **אפילו מי שעניו סגורות רואה קצת האור** וכו', וכל אדם מרגיש, והכל לפי מה שהוא אדם, ולפי ההכנה שעושה, ולפי מה שמשתדל לפתוח עיניו - כך רואה יותר בפנימיות". ע"כ. וכ"כ עוד **הפלא יועץ** (ערך כיפור) וז"ל: "ואשריהם ישראל כולם מתעוררים בימים האדירים ובפרט ביום הכפורים, כי ה' משמים השקיף על בני אדם ונותן בלבם פחד הדין הגדול והנורא והתעוררות תשובה, ומי יתן והיה לבבם זה להם כל הימים,

עניי תשובה אות ה), שצריך האדם לתפוש את הרהורי התשובה שנופלים בלבו, ולהורידם אל המעשה, וז"ל: "שהאדם כששומע התוכחה מתחרט ואומר בלבו לא אחטא עוד וכו', שפשיטא הוא שאדם מעצמו אינו יכול להינצל מהיצר הרע, אלא צריך שיעשה הכנות טובות להתרחק מהחטא". עכ"ל. ולכן כל איש ישראל יאזור כגבר חלציו, לתפוש את הימים הקדושים הללו, ולאחוז את הרהורי התשובה ששולחים לו מן השמים, ולהורידם אל המעשה ע"י תשובה שלימה ושינוי המעשים באותם הדברים שידוע שנכשל בהם.

(שם) וז"ל: "אבל מי שאין בו דעת אינו מרגיש כלל בהרהור תשובה שבא לו ואינו פונה אליו כלל". וכ"כ **התולדות יעקב יוסף** (פרשת צו ד"ה והמפנה לבו) וז"ל: "וביאר [מרון **הבעל שם טוב**] ז"ל, כי למעלה הוא עולם המחשבות ואין אומר ואין דברים, והכרוז הוא מחשבות והרהורי לב לטוב, ולכך אין רשע שאין לו הרהורים טובים בכל יום מכח הכרוז הנ"ל, ובבוא הרהורים טובים מפנה ומעבירן מלבו ומפנה לבו לבטלה, ובוודאי מתחייב בנפשו, שניתן לו אוצר טוב והוא בורח מהמלך". עכ"ל. וכיו"ב כתב רביה"ק בעל **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי מות,

לא ליפול חלילה לשאננות

אשה של פעם. והיום לא מזכירים כלל שזה אלול, ובוודאי שיש צורך בחיזוק, וצריך להתחיל להתבונן". עכ"ל. וכן עורר על זה רביה"ק בעל **הפלא יועץ** (ערך תשובה) וז"ל: "ואם כל השנה הלך בשרירות לבו ויצרו הפיל עליו תרדמה, הנה בהגיע ימי חפץ ימי רצון חודש רחמים ועשרת ימי תשובה, לא עת לנום ולישו, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, וחרדה ילבש ויתעורר כאיש אשר יעור משנתו". עכ"ל.

ובפרט צריך בזה חיזוק גדול כאשר לא נמצאים כל היום בין כותלי בית המדרש, והעולם כמנהגו נוהג, ואין איש שם על

ואמנם היצר הרע יודע גם הוא מגודל יקרת הימים הנוראים הללו, ואף הוא לא ינום ולא ישן להפיל על האדם תרדמה, ולהשכיחו מקדושת ועוצמת הימים הללו, וכמו שעורר על זה רביה"ק בעל **האבי עזרי** זצ"ל (מחשבת מוסר ח"ג עמ' פא) וז"ל: "כבר נמצאים שבוע בתוך חודש אלול, ואני מרגיש שישנה קרירות, האלול אינו ניכר, בקושי מבינים את המשמעות של אלול, אני זוכר מנעורי שאכלתי בשבת בסלוצק אצל משפחה, וכאשר הגיעו בתוך הסעודה לדיבורים בעלמא, העירה האשה - "הרי אלול עכשיו", אין לדבר! כך היתה מדברת

לחודש אלול עם המגפיים והבוץ מימי בין הזמנים, וסבורים שברגע שמגיע חודש אלול ותוקעים בשופר - האדם משתנה, אך אין זה כך, ולכן שכל אחד יחזיק את עצמו בימי בין הזמנים. אינני אומר את הדברים רק לכם אלא גם אלי, כל הדברים הם כדבר איש אל רעהו, אלא שצריך שאחד יעמוד וידבר. יש להתחזק, כי אפשר לשכוח, זה כח השיגרה והחיים של בני אדם, עד שאפשר לשכוח אפילו את "בראשית ברא", ועל כל אחד לראות ולתקן". עכ"ל.

לב כי יום הדין קרב ובא, וכמו שעורר על זה רביה"ק בעל **האבי עזרי** זצ"ל (מחשבת מוסר ח"א עמ' תקכא) וז"ל: "בוודאי כאשר נמצאים מחוץ לכתלי הישיבה יש מאד להזהר, צריכים חיזוק, **לא ליפול סתם לאלול!**"

ופעם אחרת סח רביה"ק בעל **האבי עזרי** זלה"ה (מחשבת מוסר ח"ב עמ' ססב), שבזמנינו צריך "אלול" לפני "אלול", וזה לשונו הטהור: "פעם היה די בחודש אלול לפני ראש השנה, ואילו היום יש צורך ב'אלול' לקראת חודש אלול, כיון שנכנסים

בגודל החשיבות לעורר עצמו, ולא להמתין שיעוררוהו מן השמים

מסייעין אותו מלמעלה כדין הבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד). התעוררות ב', שאינו נותן לב מעצמו לשוב בתשובה או לעשות טוב, כי אם על ידי שמעוררין אותו מלמעלה תחלה, אז מתעורר למטה לעשות תשובה. והנפקותא בין ב' התעוררות אלו שמעתי ממורי [הבעל שם טוב] זלה"ה בסוד 'האשה מזרעת תחלה יולדת זכר' (ברכות ס). שהוא רחמים וכו', והכי נמי כך, אם התעוררות מלטה תחלה, שהוא מייין נוקבין, ואח"כ בא מלמעלה מייין דוכרין, הוי זכר רחמים, ובהפך הוי דינא" וכו'. עכ"ל. וגדולה מזו מובא בשם רביה"ק **הבעל שם טוב**

ואף גם זאת שכתבו הקדמונים כי בימים הקדושים הללו הקב"ה מעורר ליבות בני ישראל בהרהורי תשובה, וכאשר בא זכרונו למעלה לפניך. מכל מקום החי יתן אל לבו, לעורר עצמו עוד בטרם יעוררוהו מן השמים, כי בזה שהוא מעורר עצמו תחילה - הוא ממשיך על עצמו "מידת הרחמים", וכמ"ש הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל בספרו **בן פורת יוסף** (דרוש לשבת הגדול תקכ"ז, ד"ה ועתה נבאר ביאור) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, וזה לשונו: "כי ב' מיני התעוררות שכתב הט"ז הוא ענין א', שמתעורר הוא תחלה בתשובה וכיוצא בדבר טוב, ואח"כ

רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, שכפי ההתעוררות שמעורר עצמו באלול - כך תהיה גודל תשובתו בר"ה ויהי"כ, וזה לשון קודשו: "הרבי המגיד ממעזריטש אמר לנו מה ששמע מרבנו הבעל שם טוב נשמתו עדן: 'כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים', 'שבנו פעמים' - הם שני אופני תשובה, א' - תשובה כללית דראש השנה בקבלת עול מלכות שמים, ב' - תשובה פרטית דיום הכפורים לפרט חטאיו לכבסם ולהיטהר. **ושתי תשובות הללו תלויות בחשבון הנפש שהאדם עושה בחודש אלול**, וזהו 'כי לולא התמהמהנו', 'לולא' אותיות 'אלול', 'לולא התמהמהנו' - כי האדם מתמהמה ומאריך בחשבון נפשו בחודש אלול, הנה אז 'שבנו פעמים', כלומר לפי אופן זה תהיה העבודה בשני אופני התשובה דראש השנה ויום הכפורים". עכ"ל.

זלה"ה, שכאשר אדם מעורר עצמו מעט מלמטה, זוכה להארה עצומה מלמעלה, כמו שמובא בשמו בספר **מקור ברוך** (סערט ויזניץ, פר' צו ד"ה ואש המזבח) וז"ל: "המסורה 'והאש על המזבח תוקד בו' (ויקראו, ה), ואידך 'והאש ירדה מן השמים' (דה"י ב, ז, א), ומפרש הבעל שם טוב הקדוש על פי מאמרם (עי' שה"ש רבה ה, ב) 'פיתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם', והיינו **על ידי מעט אתערותא דלתתא משיגים הרבה אתערותא דלעלא**, וזוכה למדרגות גבוהות שאינו ראוי להם. וזהו פירוש המסורה 'והאש על המזבח תוקד בו', על ידי הניצוץ החם שבא מאתערותא דלתתא, זוכה 'והאש ירדה מן השמים' - למדרגות נשגבות מאתערותא דלעלא". עכ"ל. עוד לימדנו להועיל **רבינו הרי"צ** באגרות קודשו (ח"ד אגרת תתקמג) בשם

ברעת מי שמתאחר מלשוב

לב למצב שהוא עומד לפניו. אינני מדבר על מי שכופר חלילה ואינו מאמין, מי שהוא מחוץ לגדר ואינו שייך לכלל, אבל מי שנכלל עם הרבים, **אם אינו שם על לבו - הרי הוא מתחייב בנפשו בזה!**

הבאתי בזה מה שביאר רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בדברי הרבינו יונה בתחילתו (שע"ת ש"א אות ב) שכתב וז"ל: ודע, כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו,

צא ולמד כמה גדלה רעת מי שאינו מתעורר לנצל את הימים הללו, שמעורר עליו דינים קשים, וכדברי רביה"ק בעל האבי עזרי זצ"ל (מחשבת מוסר ח"ג עמ' רמט), וזה לשונו: הנה מגיע ראש השנה ויום הכיפורים, כולם צריכים לעבור את המעבר של ימי הדין ללא יוצא מן הכלל, גדול וקטן, כולם צריכים לעבור את החשבון, **ופשע עושה מי שאינו שם**

שעשית עבירה, ואינך חושב שתענש,
ולכן כשלא ברח הרי זה גרוע יותר!

וזהו החסרון במה שאין שמים לב ולא מתבוננים לחזור בתשובה בימי המשפט, כי מלבד זאת שחוסר שימת לב גורם לעבור עבירות נוספות כמו שכתב הרבינו יונה (עי' שע"ת ש"א אות ד), הרי זה מראה גם שאין מרגישים שחטאו, והלא המציאות היא שחטאנו במשך השנה ולא היינו שלמים, ואם איננו מרגישים שלא נהגנו כראוי, הרי זה חטא כפול, ומגיע עונש כפול!

והרה"ק רמ"ח אפרים זלה"ה, נכד הבעש"ט זיע"א, בספרו **דגל מחנה אפרים** (פרשת צו ד"ה זוהו ותלבש), כתב בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, שזוהי ההסתרה הכי גדולה - שהאדם סבור שאינו צריך לעשות תשובה, וזה לשונו שם: "ששמעתי מאדוני אבי זקני [הבעל שם טוב] זללה"ה: 'ואנכי הסתר אסתיר' כי כשהאדם אינו יודע שיש הסתרה, בודאי אינו טוב, שסובר שהוא צדיק גמור ואינו שב בתשובה, אבל כשיודע שיש הסתרה ומרגיש בנפשו, אז הוא נכנע מלפני ה' יתברך ומבקש מלפניו, וזהו 'ואנכי הסתר' - פירוש ההסתרה - אני 'אסתיר' ולא יודע שהיא הסתרה". עכ"ל.

יכבד עליו מאד ענשו בכל יום, כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו, ויש לו מנוס לנוס שמה, והמנוס הוא התשובה, והוא עומד במרדו והינו ברעתו, ובידו לצאת מתוך ההפיכה, ולא יגור מפני האף והחימה, על כן רעתו רבה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה על הענין הזה (קה"ר ז טו, וילקו"ש איוב תתקו) משל לכת של לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, וחתרו מחתרת, פרצו ויעבורו, ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה, והאיש ההוא עודנו עצור, ויך אותו במטהו, אמר לו: קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך, ואיך לא מהרת המלט על נפשך. עכ"ל. ושאל [הגרא"ז מצר זצ"ל], שלכאורה היה נראה שיש לתת חנינה לאסיר זה ולציינו לשבח, כי האסירים חפרו וברחו, והוא שנשאר פירושו שהוא נכנע למלך ואינו מורד בחוק המלך, ומדוע הוא מכהו ומוכיחו על שלא ברח? וביאר, מפני שהאחרים שברחו הכירו שחטאו ופחדו שישפטו ויענישו אותם, ואילו זה שלא ברח מוכיח בזה שאין בדעתו שחטא במעשהו, ועל זה הכהו - אתה עומד לפני משפט, עשית מעשה זה או אחר, ואיך לא מהרת להמלט על נפשך! מזה רואים שאתה שפל, ואין עולה בדעתך כלל

מהימים הללו נמשך לאדם שפע לכל השנה

ימצא עזר כנגדו לכל השנה ליראה את ה', ויראת ה' טהורה עומדת לעד, ויעלה במעלות עד אשר יטהר מטומאתו ומצא כדי גאולתו". עכ"ל. וכ"כ עוד הפלא יועץ (ערך סליחות) וז"ל: "ולפי מה שהיה כלי מוכן לקבל בימים האלה, כך נמשך עליו הארה לשאר ימות השנה להתנהג בסדר קדושה". ע"כ. וכ"כ עוד הפלא יועץ (ערך ראש השנה) וז"ל: "ואף על פי שאמרנו שתלוי בהכנתו של אדם, מכל מקום מאחר ששערי יראה פתוחים, בהתעורר אדם עצמו - ימצא עזר כנגדו ומצא כדי גאולתו וחיתה נפשו לכל השנה כולה". ע"כ.

ומאידך, אשרי אדם שזוכה לנצל את הימים הללו כראוי, שכל רגע מהימים הקדושים הללו - לא יסולא בפז, והרי זה דומה לאדם שאוסף מרגליות - שצובר ומכין לו עושר לכל החיים, כך הוא האדם אשר מנצל את הימים הללו כדבעי, הרי הוא אוסף וצובר לו שפע של סיעתא דשמיא לכל השנה כולה, כמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ וז"ל (ערך כיפור) וז"ל: "ומזיו שפעתם של הימים האלה ימשך לאדם לכל השנה, ולפי מה שיתעורר בימים האדירים האלה ויתחזק ליראה את ה' ויעשה גדרים וסייגים לעצמו ויקבל עליו להתנהג גם אחר יום הכפורים בדרכי התשובה, כך

אלול - מסלול של התעלות לכל השנה

כך מגיע אלול נוסף, וכשמתחילים כך והולכים במסלול זה - על ידי זה זוכים ביום הדין, אך אם לא מתחילים כך - אם כן אין המשך ושייכות בין המעשים, ואין מהלך בלימוד עצמי וחינוך האדם, אין התלמדות ומהלך, רק הם מעשי מצוות שונים". עכ"ל.

כיוצא בזה דרוש דרש רביה"ק בעל האבי עזרי זלה"ה (מחשבת מוסר ח"א עמ' תקעד), וזה לשון קודשו: "הנה הקדמונים תיקנו לנו לפני ראש השנה את עבודת "חודש אלול", ויש צורך ללמוד איך לחיות ולנהוג בו, יש סדר לעבודה שלו, וצריך להתחיל כראוי לחודש אלול - ולהמשיך לחיות כך כל השנה, ואחר

אלול – זמן של התבוננות וחשבון נפש

יועץ (ערך תשובה) וז"ל: "זוהי הדרך למי שרוצה ליכנס בדרכי התשובה והיהדות - זה השער לה', שיקבל עליו בכל תוקף ולא יעבור מלהיות שוקד מדי **יום יום** **ללמוד חלק מספרי מוסר** דף א' או פרק א' או לשמוע בלמודים על מנת לשמור ולעשות ולקיים". ע"כ. וכן הזהיר על זה רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל בצוואת הריב"ש (סימן א) וז"ל: "ועיקר ללמוד בכל יום שיעור מוסר הן רב הן מעט". ע"כ. עוד כתב רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך התעוררות), וזה לשונו: "ועשה כמו שכתבתי בערך גדר, שתכתוב לכל דבר התעוררות הצריך, ותקרא בו או בספרים המדברים באותו ענין, אם דבר הנוהג בכל יום - תקרא ההתעוררות מדי יום ביום, ואם הוא דבר הנוהג מזמן לזמן - יקרא ההתעוררות סמוך לזמנו ודבר בעתו מה טוב". ע"כ.

וכדברים הללו דרוש דרש רביה"ק בעל **האבי עזרי** זלה"ה (מחשבת מוסר ח"ג עמ' קצח), וזה לשונו: ראש השנה - הוא יום הדין, זה בית משפט! ובבית משפט צריך להגיש דין וחשבון ברור, חקירה ברורה של כל המעשים! בלי בלבול ומבלי שדבר אחד יכסה את השני. עסק שאינו מנהל חשבון, ואחר זמן מגיעים לבדוק ודורשים חשבון, אינו יכול לעשות חשבון ביום אחד, הוא צריך

והעיקר הגדול שצריך האדם לעסוק בו בכל ימי חייו, וביתר שאת בימים הקדושים הללו, הוא ההתבוננות והפיקוח על כל מעשיו, לדעת מה הוא צריך לתקן ואיך לתקן, וכמ"ש רביה"ק בעל **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך סליחות) וז"ל: "**ועיקר הימים האלה נזכרים ונעשים**, שהחי יתן אל לבו מה נמצא אתו מעשים אשר לא יעשו, בין במחשבה בין בדבור בין במעשה, ויתן לב לשוב, ויעשה גדרים וסייגים בעצמו שלא לשוב עוד לכסלה". ע"כ. וזה יעשה על ידי לימוד קבוע בספרי מוסר, ובפרט באותם העניינים שהוא לקוי בהם, וכמ"ש רביה"ק **הפלא יועץ** זלה"ה (ערך כיפור) וז"ל: "הנה בהגיע תור הימים האדירים, אם זכה שנפקחו עיניו ואור נגה עליו, כה יהיה משפטו אשר יועיל להחיותו, **שירבה ללמוד או לשמוע בלמודים בדברי מוסר** ויראת ה' הנוקבים את הלב עד לבית חללו, ובעיניו יראה ובאזניו ישמע ולבבו יבין כי רע ומר עוזבו את ה', ויתמרמר במרירות גדול ויתחרט חרטה גדולה על כל אשר לא טוב עשה, ועל כל אשר חטא על הנפש, ועל אשר גרם רעות רבות וצער השמים בעוונותיו, **והימים האלה ימעט בעסק אפי' בעסק העיון ויעסוק בספרי מוסר** על מנת לשמור ולעשות ולקיים". עכ"ל. וכ"כ עוד **הפלא**

ולכן כל אחד צריך להתחזק, ובכלל להשמר מכל קשר וחיבור והשפעה מהרחוב, ולדעת עד היכן כל אחד יכול להגיע, ולאן צריך להגיע!

וכבר כתב רביה"ק בעל הפלא יועץ זצ"ל (ערך מוסר), שמה שאמרו חז"ל (קידושין ל:)'בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין', ואמרו 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ', **הכל הוא על לימוד המוסר**. ע"כ. והיצר הרע יודע כמה גדול כוחו של לימוד המוסר, שהוא סם המוות לו, ובזה תלוי כל עבודת ה' של היהודי, ולכן דווקא בזה היצר הרע נלחם בכל כוחו, להמציא לאדם כל מיני מניעות וטענות שווא ומדוחים כדי לבטלו מלימוד המוסר, וכמ"ש רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל בצוואת הריב"ש (סימן קיז) וז"ל: "דוודאי שאין היצר הרע מפתה האדם שלא ילמד כלל, כי ידוע לו שאין שומעו האדם לזה, כי כאשר לא ילמוד כלל לא יהיה חשוב בעיני הבריות ואינו נקרא למדן, אך היצר הרע מפתה אותו שלא ילמוד איזה דבר שיבא לו יראת שמים מזה כמו ספר מוסר, או שלחן ערוך לידע הדין על בוריו, אך מפתה אותו שיעסוק תמיד רק בגמרא עם כל המפרשים". עכ"ל. וכן עורר על זה רביה"ק בעל **האבי עזרי** זצ"ל (מכתבים ומאמרים ח"ד מכתב רעח) וז"ל: "אין לך דבר

להזכר בכל החשבון של שנה שלמה, וצריך לזה משך זמן של כמה שבועות, ורק כך אפשר להשיג בהירות בענין.

והנה אנו מגיעים לראש השנה ומבקשים מהקב"ה שיחוס עלינו, וכי מה עשית שמפני זה כעת אתה מבקש? ואולי בכלל אין לך צורך לבקש? אולי אתה צדיק? צריך בהירות על מה אתה מבקש, ולמה מגיע לך! צריך חשבון. אתה נופל ל"נתנה תוקף" כפי שאתה, ללא הכנה, עם נעליך לרגליך, ומבקש! מדוע אתה מבקש? הרי "אורי" - זה ראש השנה! ראש השנה - הוא משפט, וצריך לברר את המעשים, ה"אור". ועבור זה הקדמונים תיקנו את עבודת "חודש אלול" על פי מקורות מחז"ל. **באלול - צריך להתחיל לחשוב, לעשות חשבון בכל יום**, להתבונן לאט לאט - היכן אני עומד בעולם? ואחר כך בא ראש השנה, זה אור, ולאחריו יכול לבוא יום כיפור כיום של כפרה, ואפשר לבקש בו מחילה, כי האדם כבר יודע על מה יש לבקש, הדברים ברורים, כך עשיתי וזה מגיע לי, פה הפסדתי וכו'.

"אורי" - זה ראש השנה! לבוא עם חשבון, עם בהירות, ולהתחיל כבר מהיום, לא לרוץ לראש השנה ויום הכיפורים ברגע האחרון ואז לדפוק על הלב, אין כל טעם למלמל "אשמנו בגדנו" וכו' וכו', וכי זו תשובה ויום הכיפורים? זו הכוונה של התורה? כך זה בלי מחשבה!

שבה מחזירן למוטב, והולך אל חכמים יחכם וישיג אורחות חיים, לכן זאת עשו וחיו". עכל"ק. וכן עורר על זה רביה"ק **האבי עזרי צ"ל** (מכתבים ומאמרים ח"ד מכתב רעז) וז"ל: "כמו שאי אפשר לראות בלי עינים ואי אפשר לילך בלי רגלים, כך אי אפשר לחיות חיים של תורה בלי לימוד המוסר". עכ"ל. ומלבד מה שזוכה האדם ע"י לימוד המוסר לעבוד את ה' כראוי, עוד זוכה לשלוות נפש ואושר פנימי, וכמ"ש הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל בספרו **צפנת פענח** (פרשת וארא ד"ה ועוד כאן) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, וזה לשונו: "שהוא רפואה לכל הגוף והנשמה לשמוע ולקבל מוסר מן חכמים שהם רופאי הנפשות". ע"כ. וכ"כ רביה"ק **האבי עזרי צ"ל** (מחשבת מוסר ח"ג עמ' רלד): "מאשר הוא האדם אשר חי עם פיקוח וביקורת תמידית על עצמו". ע"כ.

הצריך חיזוק תמיד ומיד כמו לימוד המוסר". ע"כ.

וצריך האדם לידע שבלימוד המוסר תלוי כל עבודת ה' שלו, וכל היהדות שלו, וכל הרוחניות שלו, ולו בכח יגבר איש לעמוד ולהקל על נפשו, להחזיק בלימוד המוסר דבר יום ביומו חוק ולא יעבור, וכמ"ש רביה"ק **הפלא יועץ צ"ל** (ערך דבקות בהש"ת) וזה לשונו: "אבל האיש אשר הוא טהור והסיר מסוה העיוורון מעל עיניו, **ידוע ידע שכדי להיות יהודי כשר עובד אלקי"ם, צריך לכופ את יצרו, ודי בזה שיכוף את יצרו להיות לומד או שומע בלמודים תמיד, אפילו על כרחו שלא בטובתו, וסוף שיערב ויבוסם לו, וילך הלוך וגדל הלוך ונסוע בדרכי היהדות והפרישות והחסידות, כדבר האמור שסגולת התורה לבער את רוח הטומאה, ועל כן אמר הקדוש ברוך הוא הלוואי אותי עזבו ותורת שמרו שהאור**

להרבות בתפילה ובאמירת תהלים

שיעזרהו על דבר כבוד שמו, ויאמר נא ישראל: למען שמך ה' תחיינו בצדקתך תוציא מצרה נפשינו". וכ"כ עוד הפלא יועץ (ערך כיפור) וז"ל: ומדי יום יום מראש חודש אלול ואילך, יהא מוסיף והולך הלוך וגדל בדרכי התשובה, ובכל יום ישפוך שיחה ידרוש סליחה, וירבה צדקה כפי כחו, וכעני יעטוף ולפני ה' ישפוך

ועל כולם החי יתן אל ליבו לשפוך נפשו לפני ה' יתברך, שיזכהו לשוב בתשובה שלימה ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, וכמ"ש רביה"ק בעל **הפלא יועץ צ"ל** (ערך סליחות) וז"ל: "אי לזאת לו בכח יגבר איש בימים האלה ובזמן הזה, וכל אשר בכחו לעשות יעשה להחיות את נפשו וכו', **ולכן ישפוך נפשו לפני ה'**

'בערב ילין בכי ולבוקר רינה'. אבל כגון
אנן יתמי דיתמי **הלוואי שנתפלל כל**
תפלותינו בבכי". עכ"ל"ק.

עוד לימדנו להועיל רביה"ק בליקוטי
מוהר"ן (תניינא תורה ג), שיש להרבות
בימים הללו באמירת תהלים, כי אמירת
תהלים מסוגלת לתשובה, וזה לשון
קודשו: "מי שרוצה לזכות לתשובה -
יהיה רגיל באמירת תהלים, כי אמירת
תהלים מסוגלת לתשובה, כי יש נון שערי
תשובה, ומ"ט שערים יכול כל אדם
ליכנס בהם ולהשיגם, אך שער החמשים
- הוא בחינת התשובה של השם יתברך
בעצמו כביכול, כי גם אצלו יתברך מצינו
בחינת תשובה, כמו שכתוב (מלאכי ג, ז)
'שבו אלי ואשובה אליכם'. ואלו המ"ט
שערי תשובה, הם בחינת מ"ט אותיות
שיש בשמות שנים עשר שבטי י"ה, כי
כל שער ושער יש לו אות ממ"ט אותיות
השבטים. והנה הכל חפצים ליראה
את שמך, ואעפ"כ לאו כל אדם זוכה
לעשות תשובה. כי יש אחד שאין לו
התעוררות כלל לתשובה, ואפ"י מי שיש
לו התעוררות לתשובה, אינו זוכה להגיע
אל האות והשער של תשובה השייך לו,
ואפ"י אם מגיע לשם יכול להיות שהשער
של תשובה סגור. ומחמת כל זה, אין
האדם זוכה לתשובה. **ועל ידי אמירת**
תהלים, אפילו מי שאין לו שום התעוררות
לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה,

שיחו שיעזרהו על דבר כבוד שמו". וכ"כ
עוד **הפלא יועץ** (ערך תשובה) וז"ל: "בכל
יום מימים האדירים האלה יתוודה במר
נפש וישפוך שיחה ידרוש סליחה, כי
הימים ימי רצון ותפלתו ותשובתו עושה
פרי". ע"כ. וכ"כ הרה"ק רבי יעקב יוסף
מפולנאה זצ"ל בספרו **תולדות יעקב**
יוסף (פרשת וילך ד"ה עוד יש לבאר למה תוקעין),
וזה לשונו: "וכמו ששמעתי בשם מורי
[הבעל שם טוב זצ"ל], **שעל זה יתפלל כל**
חסיד לגאול נפשו מיצר הרע, בפרט
בראש השנה ויום הכיפורים". ע"כ.
עוד כתב רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך
כיפור) וז"ל: "וכל התפלות והתחנונים
יאמר בלב נשבר באמת ובכוונה נכונה,
כי ההכנעה היא עיקר גדול מאד
ליטהר גברא ולקבל התפלות". ע"כ.
וביתר שאת כתב **בפלא יועץ** (ערך בכיה)
וזה לשונו: "ובפרט בימי חודש אלול
האדירים ועשרת ימי תשובה, אשר
מלך במשפט יעמיד ארץ, צריך שבבכי
יבואו ובתחנונים. ומעלת הבכיה רבה
מאד, שהרי אמרו (ברכות לב): מיום שחרב
בית המקדש שערי תפלה ננעלו **שערי**
דמעה לא ננעלו, ואמרו בזוה"ק (פר'
שמות, די"ב ע"ב) על פסוק 'ותפתח ותראהו
את הילד והנה נער בוכה', דא ישראל,
דכתיב 'כי נער ישראל', **ומיד דפתחין**
בבכיה, מיד 'ותחמול עלי'. וכתבו גורי
האר"י, שתפילת שחרית יתפלל בשמחה,
ותפילת ערבית בבכיה, וסימן לדבר

(כמובא בכתבי האר"י ז"ל וע"ש. והבן היטב). ועל כן אחר שנזדככו שם במצרים, וזכו לצאת משם, ספרו מ"ט ימי הספירה, שהם כנגד מ"ט שערי תשובה, שהם בחינת מ"ט אותיות הנ"ל. וביום החמשים, אז וירד ה' על הר סיני' (שמות יט), זה בחינת 'אשובה אליכם', בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו כביכול, בחינת שער החמשים כנ"ל. וזהו, 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו', סופי תיבות הם אותיות תהלים ואותיות תשובה, כי ע"י תהלים זוכין לתשובה, שהיא בחינת שמות בני ישראל הבאים מצרימה וכו', כי מ"ט שערי תשובה, הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות בני ישראל הבאים מצרימה, להזדכך שם כנ"ל. וזה שאנו רואין שבימי תשובה, דהיינו באלול ועש"ת, כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגלת לתשובה כנ"ל. וע"כ הוא דבר גדול מאד, לעסוק תמיד באמירת תהלים, כי תהלים הוא התעוררות גדול מאד מאד להשם יתברך, אשרי שיאחז בו". עכ"ל ק.

וגם זוכה ע"י תהלים להגיע אל השער ואות השייך לו ולפתוח השער, נמצא שזוכה ע"י תהלים לעשות תשובה. וזה בחינת (שמואל ב כג) 'נאום הגבר הוקם על', ודרשו ז"ל (מו"ק טז ע"ב) שהקים עולה של תשובה. ונעים זמירות ישראל, כי ע"י בחינת 'נעים זמירות ישראל', דהיינו ספר תהלים שיסד, על ידי זה 'הוקם עולה של תשובה', כי ע"י תהלים זוכין לתשובה כנ"ל. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (ע"ז ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, אלא כדי להורות תשובה ליחיד וכו'. נמצא, שעיקר הוראת התשובה ע"י דוד המלך. ועיקר התשובה של דוד המלך, הוא ספר תהלים, שאמרו בהתעוררות גדול מאד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד כפי מה שהוא, יכול למצוא את עצמו בתוך ספר תהלים, ולזכות לתשובה ע"י אמירת תהלים כנ"ל. ועיקר הזדככות שנים עשר שבטי י"ה, שהם מ"ט אותיות, שהם בחינת מ"ט שערי תשובה, היה במצרים, שהוא בחינת מצר הגרון, שהוא בחינת תשובה עילאה

לתפוש כל מה שיכול אפילו חצי תשובה

האדם בטענות שווא ומדוחים, באומר הלא גם ההתעוררות שאתה מתעורר עכשיו, והתפילות שאתה מתפלל, והתשובה שאתה עושה, הכל הוא מן השפה ולחוץ, ואין פיר ולבך שווים, וזה

אמנם צריך האדם לדעת שגם בימים הללו היצר הרע לא ינום ולא ישן, ואדרבה עובד הוא שעות נוספות לקרר ולהחליש את האדם, ולהרפות את ידיו שלא יקח מעץ החיים ואכל וחי לעולם, ובא אל

מחצה על מחצה, ויש בו בחינה וכוונה שלא לשם שמים גם כן וכו', ויש בו קצת כוונה לשם שמים וכו', וזהו שאמר 'אם יהיה נדחק', פירוש, **שגם בתשובתך תהיה נדח ושללא בשלימות גמור**, אלא 'בקצה השמים', פירוש, בקצה אחד יהיה לשם שמים, **אפילו הכי משם יקבצך ה' אלהיך**, כי מתוך שלא לשמה יבא לשמה". עכ"ל. וכן כתב רביה"ק בעל הפלא יועץ זצ"ל (ערך ראש השנה) וז"ל: "כי עיקר גדול לקבל לשוב מאיזה עוון שבידו, אבל אין איש שם על לב כי חוששים שלא יוכלו עמוד, אבל חיובא רמיא עלן לקבל בלי נדר, ולעמוד על המשמר בכל כחינו, וה' אלקי"ם יעזור לנו, כי הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים". עכ"ל.

לך האות שאחרי הימים הנוראים - אתה תשוב אל מקומך הראשון. אך האיש הירא ה' ורך הלבב, לא יאבה לו ולא ישמע לו, וידחהו באמת הבנין, באמור לו: איני שומע לך לבטל ממני מלכות שמים אפילו שעה אחת, וכי לא די לי שהכעסתי את בוראי פעם אחת אכעיסנו פעם נוספת, אני אעשה כל אשר בכוחי, וה' אלקים יעזור לי להשלים תשובתי, כמו שכתוב 'לא אל גומר עלי'. וכן מובא בספר **אור הגנוז לצדיקים** (פרשת נצבים) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זלה"ה, וזה לשונו: "אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך וגו', שמעתי בשם הבעל שם טוב דהכי פירושו, לא מבעיא אם תהיה התשובה כולו לשם שמים - אז וודאי הוא טוב, אלא אפילו אם הוא רק

הקב"ה עוזר לשבים מה שאין ידם משגת

אאות א) וז"ל: "והתבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו, שנאמר (דברים ל, ב): "ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך", ואומר בגוף הענין (דברים ל, ו): "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" - להשיג אהבתו". עכ"ל. וכ"כ רביה"ק בעל האור החיים זצ"ל בפרשת כי תצא (דברים כא, י), וזה לשונו: "ומבטיחו הכתוב שהגם

וצריך האדם לדעת שעליו מוטל להתחיל ולצאת למלחמה על היצר הרע, ולא לחשוב מחשבות מה יש בכוחו ומה אין בכוחו, ואם יצליח אם לאו, כי באמת אין בכוחו של האדם לעשות כלום, ורק ה' יתברך הוא הנותן לו כח לעשות חיל, וכל מה שיש בכוחו של האדם - הוא רק הבחירה, לבחור לעשות את רצון ה', ולצאת להילחם ביצר הרע, ומכאן כבר הקב"ה יעזרהו מה שאין ידו משגת, וכמו שכתב רבינו יונה ז"ל **בשערי תשובה** (שער

מות, עניני תשובה אות ד) וז"ל: "שכשאדם עושה כל מאמצי כוחו לשמור עצמו מהחטא, מן השמים מסייעין אותו ומשמרים אותו". ע"כ. וכ"כ עוד הזרע שמשון (פרשת אחרי מות, עניני תשובה אות א חלק ג) וז"ל: "מה שכתב הרמב"ם 'ייעיד עליו יודע תעלומות', אפשר לומר שאינו מתנאי של התשובה, אלא הבטחה טובה למי ששב בתשובה, שאם יתחרט לגמרי - הקב"ה יעיד עליו, דהיינו שישלח לו עזר וסיוע כדי שלא יחזור ליפול בחטא". עכ"ל.

ונחתום בלשונו הטהור של רבינו הקדוש הזרע שמשון זצ"ל (פרשת בהר אות ג): "ולכן חושו נא לעצמכם לפדות עצמכם מיד שונא, כי הבא ליטרה מסייעין אותו (שבת קד), ויסייעו אתכם מן השמים ותוכלו להינצל ממנו ולהגאל".

שתקיף הוא היצר מכח האנושי, אף על פי כן יתנהו ה' בידו". ע"כ. וכ"כ רביה"ק בעל הפלא יועץ זצ"ל בספרו דן ידין (פרשת ויחי) וז"ל: "כי ההתחלה צריך שיהיה דוקא מן האדם בלתי עזר אלקי, כמו שאמרו (שה"ש רבה, ה, ב) אתם פיתחו, והבא ליטרה מסייעין אותו (בראשית רבה ויחי כה), וכאשר יהיה לו עזר אלקי - הכל יקל". עכ"ל. וכ"כ רביה"ק בעל הזרע שמשון זצ"ל (פרשת אחרי מות, עניני תשובה אות א חלק ב), וזה לשונו: "שהקב"ה מתרצה שתבואו לפניו אף על פי שחטאתם כל כך ופגמתם בכבודו, ולא די שמתרצה בכם אלא אף הוא מתעסק ומטפל בטהרתכם, שהוא מצפה שתשובו וכו', ונותן להם סיוע וכו', שאם לא היה שולח לנו עזרו מקודש, לא היה בידינו כח לשוב בתשובה שלימה". עכ"ל. וכ"כ עוד הזרע שמשון (פרשת אחרי

קונטרס מליצי יושר

אלול • ראש השנה
עשרת ימי תשובה • יום הכיפורים

סגולה לשנה טובה

סגולה גדולה לזכות לשנה טובה ומבורכת, להזכיר בראש השנה איזה דבר תורה או מעשה מרבינו הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל, ועל ידי זה יזכה לשנה טובה, כמו שאמר רביה"ק **הבעל שם טוב** בעצמו (מובא בספר ישועות ישראל מעשה יב), וזה לשונו: "ושמעתי כרוז יוצא מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה (הוא מרן הבעל שם טוב הקדוש זיע"א) שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, **וידבר ממנו** בתחילת שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, **בתחילת שנה - תהיה לו שנה טובה**, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף כשכבר אהיה בעולם האמת יושעו בני ישראל על ידי". עכ"ל.

חובת ההכנה לקראת הימים הנוראים

שכתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות לג, יא) וזה לשונו: "כי כפי שיעור ההכנה שהיה עושה משה להקבלת פני שכינה - לאותו שיעור תהיה ההשגה מפנים העליונים, **כי כפי אשר יכין אדם עצמו להשפעת הקדושה - ישיג**". עכ"ל. וכן כתב רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך

הנה כבר חלפו להם רוב ימי אלול היקרים, ועומדים אנו כבר ימים ספורים לפני "ראש השנה", וחובה עלינו להתעורר ולתפוס את הימים שנשארו עד ראש השנה, ולהכין את עצמנו לקראת "יום הדין", כי האדם זוכה לקבל - כפי גודל וערך הכנתו, וכמו

ואם האדם לא מכין את עצמו ח"ו - מפסיד הרבה מאד, וכמ"ש רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל (שמות יט, ג), וזה לשונו: "ויש לך לדעת כי בחינת הקדושה לא תקדים אלא למזמין אותה ומעיר על הדבר, והוא מאמרם ז"ל (זוה"ק ח"א דפ"ח ע"א) 'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', והוא סוד אומרו (בראשית ב, ו) 'ואד יעלה מן הארץ והשקה - מלמעלה - את כל פני האדמה', וירמוז באומרו 'ויקרא' - לשון יקר וגדולה - עשה ה' למשה על הכנתו וזריזותו בדבר". עכ"ל. ומאידך, צריך לדעת שבימים הקדושים הללו, על ידי הכנה מועטת אפשר לזכות לשפע גדול מאד מאד, כמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך ראש השנה) וזה לשונו: "ואף על פי שאמרנו שתלוי בהכנתו של אדם, מכל מקום מאחר ששערי יראה פתוחים בהתעורר אדם עצמו - ימצא עזר כנגדו ומצא כדי גאולתו וחיתתה נפשו לכל השנה כולה וכו', כי שערי תשובה פתוחים, והתעוררות תשובה מעט היום - הוא כנגד טורח גדול בזמן אחר" וכו'. עכ"ל. וכיוצא בזה מובא בשם רביה"ק הבעל שם טוב זצ"ל בספר מקור ברוך (סערט ויזניץ, פר' צו ד"ה ואש המזבח), שכאשר אדם מעורר עצמו מעט מלמטה, זוכה להארה עצומה מלמעלה, וזה לשונו: "המסורה 'והאש על המזבח תוקד בו' (ויקרא ו, ה), ואידך 'והאש ירדה מן השמים' (דה"ב ז,

סליחות) וזה לשונו: "ולפי ההכנה שעושה ולפי מה שמשתדל לפתוח עיניו - כך רואה יותר בפנימיות וכו', ולפי מה שהיה כלי מוכן לקבל בימים האלה - כך נמשך עליו הארה לשאר ימות השנה". עכ"ל. וכן כתב עוד הפלא יועץ (ערך ראש השנה) וזה לשונו: "מה עשה הקדוש ברוך הוא שרצה לזכות את ישראל עם סגולתו נתן להם מועדי ה' מקראי קדש אשר בהם משפיע עליהם הקדוש ברוך הוא שפע קדושה ומאיר אורו, בראש השנה וימים נוראים - מאיר אור הפחד והיראה, וזהו הטעם שאין לך אדם מישראל שלא יהא מרגיש יראה ופחד - כל אחד לפי בחינתו ולפי הכנתו שעשה מקודם וכו', ולפי השפע והארה שמקבל בראש השנה - כך נמשך עליו ונשאר הרושם לכל השנה". עכ"ל. וכן כתב עוד הפלא יועץ (עריך כיפור) וזה לשונו: "בחמלת ה' את עמו ישראל עם קרובו יאר פניו להם בימים האדירים האלה באור היראה והפחד, ומזיו שפעתם של הימים האלה - ימשך לאדם לכל השנה, ולפי מה שיתעורר בימים האדירים האלה ויתחזק ליראה את ה' ויעשה גדרים וסייגים לעצמו ויקבל עליו להתנהג גם אחר יום הכפורים בדרכי התשובה, כך ימצא עזר כנגדו לכל השנה ליראה את ה', ויראת ה' טהורה עומדת לעד, ויעלה במעלות עד אשר יטהר מטומאתו ומצא כדי גאולתו". עכ"ל.

המסורה 'והאש על המזבח תוקד בו', על ידי הניצוץ החם שבא מאתערותא דלתתא, זוכה 'והאש ירדה מן השמים' - למדרגות נשגבות מאתערותא דלעילא". עכ"ל. [ועיין באריכות להלן בחלק של עשרת ימי תשובה, באופן ההכנה - על ידי "תשובה תפילה וצדקה"].

א), ומפרש הבעל שם טוב הקדוש על פי מאמרם (עי' שה"ש רבה ה, ב) 'פיתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם', והיינו על ידי מעט אתערותא דלתתא משיגים הרבה אתערותא דלעילא, וזוכה למדרגות גבוהות שאינו ראוי להם. וזהו פירוש

ראש השנה

ראש השנה - יום הדין הגדול

הוא. אמר ליה [הקב"ה]: אדם, אנת תהא סימנא לבניך לדרי דרין, בהאי יומא - קיימין בדינא, ואי יתובון - אנא אקבל לון, ואיקום מכורסייא דדינא ואתקיים על כורסייא דרחמי, וארחם עלייהו". ע"כ. וזה לשון רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך ראש השנה): "ראש השנה - הוא יום הדין הגדול, אשר מלך במשפט יעמיד ארץ, וכל בני עולם עוברים לפניו כבני מרון, ועל המדינות בו יאמר וכו' ובריות בו יפקדו וכו', כמו שאנו אומרים במוסף ר"ה, ואפילו אשר לא שת לבו ליראה את ה' איום ונורא בשאר הימים - מי לא יירא כהיום הזה". עכ"ל.

הנה נודע בשערים כי מהותו של "ראש השנה" - הוא "יום הדין" על כל מעשי בראשית, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה טז): "בראש השנה - כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון". ועוד אמרו (שם): "הכל נידונין בראש השנה, וגזר דין שלהם נחתם ביום הכפורים". ואמרו (ר"ה לב): "מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו". ועוד אמרו (ר"ה ת): "מראשית השנה נידון מה יהא בסופה". ובזוהר הקדוש (ח"ג ד"ק סע"ב) איתא: "אמר רבי אבא: בראש השנה נברא אדם, וקאים בדינא קמי מאריה, ותב בתויבתא, וקביל ליה קודשא בריך

ראש השנה - חיות חדש לכל השנה

השנה כולה, ובביאור הדברים מצאנו לרביה"ק בליקוטי הלכות (הלכות ספר תורה

ומבואר בדברי חז"ל הנזכרים, כי בראש השנה נגזר על האדם מה יהא עמו בכל

לְגַמְרִי, כִּי נִמְשָׁךְ הָאָרֶה מִהַשִּׁיר חֲדָשׁ
שְׂיִתְעַר לְעֵתִיד בְּבַחֲיִנַת מְזֻמּוֹר שִׁירֵנו
לְהַ' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עֲשָׂה, כִּי ה'
יִתְבָּרַךְ מִחֲדָשׁ נִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת, וְעַקֵּר
הַהֲתַחַדְשׁוֹת נִמְשָׁךְ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׂאֵז
מִחֲדָשׁ הַשָּׁנָה וְהַחֲדָשׁ בִּיחַד, וְאֵז נִמְשָׁךְ
בְּחִינַת הַתַּחַדְשׁוֹת הַמַּחֲיִן עַל כָּל הַשָּׁנָה
בְּלֵה - שְׁנֵזְכָה לְהַתַּחַדְשׁ בְּכָל פְּעַם
וְלְהַתַּחֵל בְּכָל פְּעַם מִחֲדָשׁ" וכו'. עכ"ל.

הלכה ד אות ה) שביאר, שבראש השנה - מתחדש חיות חדש לגמרי על כל השנה, וזה לשונו: "ועקר התקון הוא, שבכל שנה צריכין לסלק המחין שמכבד ולהתחיל מחדש, כי גם בכל יום ויום מתחדשין המחין בבחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך', מכל שכן בראש השנה שהוא תחלת השנה, שכל בקשתנו חדש עלינו שנה טובה - הינו שנזכה לשנה חדשה לגמרי, כי בכל שנה מתחיל תקון חדש

להתעורר ברה בדחילו ורחימו

ארץ, וכזאת וכזאת יעמיק במחשבות טהורות - להתעורר ליראה את ה' הנכבד והנורא. אבל צריך להתעורר גם ברחימו, בתתו אל לבו מאמר רז"ל (ירושלמי, פ"א דר"ה ה"ג) שאמרו מי שיש לו דין אצל מלך בשר ודם לובש שחורים ומתעטף שחורים, אבל אנו ברה ויוהכ"פ לובשים לבנים ומתעטפים לבנים, לפי שאנו בטוחים באבינו שבשמים שיוציא לאור משפטינו, כי אהבת עולם ואהבה רבה אהבנו, צא ולמד מי כה' אלקינו שיקדים רפואה למכה ויאמר כשתחטאו לפני תעשו כך וכך ואתרצה לכם ואמחול לכם, ולא עוד אלא שאלו התקיעות למצוה נמי יחשבו וקובע לנו עליהם שכר טוב, היש חיך מתוק כזה, היש שלם במדות ובדעות ובכל מיני שלימות כה' אלקינו. ולא זו בלבד אלא

וזה לשון רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תוקע): "וידוע מה שאמרו בזוה"ק (תיקו"ז תיקון י, דכ"ה ע"ב) כל פקודא דלא הוי בדחילו ורחימו - לא פרחא לעילא, ובמצוה זו (תקיעת שופר) - אין לך אדם מישראל שלא יתעורר בדחילו, היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. אמנם ידוע דאית יראה ואית יראה, יראת העונש קרי לה בזוה"ק 'יראה בישא', וצריך להתעורר ביראת הרוממות - כי גדול אדוננו ורב כח ולגדולתו אין חקר, צא ולמד שהרי בראש השנה כל באי עולם עליונים ותחתונים עוברין לפניו כבני מרון ברגע אחד וכולם נסקרין בסקירה אחת - הן לטוב הן למוטב וכו'. ועל זאת יחרד האישי וילפת איך גרם צער וכעס למלך רם ונשא איום ונורא כזה, ומה יעשה בקום למשפט אלקים כהיום הזה אשר מלך במשפט יעמיד

וכזאת יעמיק במחשבות טהורות לעורר את האהבה, ויהיה עין במר בוכה ולב שמח, דואג ובוטח". עכ"ל.

שע"י שיח שפתותינו והבל היוצא מפינו, בונה בשמים עליותיו, ונעשה נחת רוח גדול לאבינו שבשמים, אשרי ילוד אשה שזכה לכך, אשרינו מה טוב חלקנו, כזאת

לחשוב בראש השנה רק מחשבות טובות

במחשבות - צריך לזהר מאד בראש השנה, לחשוב רק מחשבות טובות, וזה לשונו: "בראש השנה צריכין להיות חכם שיחשוב רק מחשבות טובות שייטיב השם יתברך" וכו'. עכ"ל. וכיוצא בזה מובא בשם רביה"ק **הבעל שם טוב זצ"ל** (אמרי יהודה (ברעזאן) פר' שופטים ד"ה שמע): "שבימים הנוראים לא יעלה כלל בלב האדם שיצא דינו לרע ח"ו, רק יאמין שיצא בכי טוב, ובכח זאת האמונה ממשיך שיהיה כן". עכ"ל.

ומפני שבראש השנה מתחדש "חיות חדש על כל השנה", צריך האדם ליזהר מאד בכל מעשיו בראש השנה, שיהיו טובים ומתוקנים - כי הם משפיעים על כל השנה, כמו שהזהירו הפוסקים (עי' משנ"ב סימן תקפג סק"ה) על פי הירושלמי, ולכן אנו עושים "סימנים טובים" בראש השנה - כדי שיהיה לזה השפעה על כל השנה (הוריות יב. וכריתות ו. ונפסק בשלחן ערוך סימן תקפג ס"א וס"ב). וגדולה מזו כתב רביה"ק **בשיחות הר"ן** (סימן כא), שאפילו

חיוב התשובה בראש השנה

אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה". עכ"ל. וזה לשון רביה"ק **הפלא יועץ זצ"ל** (ערך ראש השנה): "**ומצות היום להתעורר מאד בהרהורי תשובה**, ובפרט בשעת התקיעות - שאז מלך יושב על כסא דין ואפילו מלאכי מרום יאחזמו רעד וכו', ועתה עת רצון היא חזק ונתחזק להכניע לבנו ולשוב בתשובה שלימה, כי שערי תשובה היום הם פתוחים ואותה אנחנו מבקשים כהיום הזה וכו', ואפילו

כתב רבינו הגדול **הרמב"ם ז"ל** (פ"ג מהל' תשובה ה"ד), וזה לשונו: "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר 'עורר ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם, והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל

כי שערי תשובה פתוחים, והתעוררות תשובה מעט היום - הוא כנגד טורח גדול בזמן אחר" וכו'. עכ"ל.

אם יש בידו של אדם חטא מהחטאים המעכבים את התשובה, כגון שהיה סיבה להחטיא את חבריו, בהתעוררות תשובה ביום הזה - גורם לפתוח לו שערי תשובה,

על ידי קבלה חזקה בדבר אחר - נחשב לצדיק גמור

תשובה. עכ"ל. וכיו"ב אמר רביה"ק האבי **עזרי** זצ"ל (מחשבת מוסר ח"ג עמ' קסט), וזה לשונו: "וכמבואר שאין חייבים לקבל מיד על הכל, אלא לקבל לפחות על איזה פרט, שיהיה לכל אחד פרט שיקבל מה לעשות בו, פרט שהוא יודע בעצמו שבו הוא צריך להזהר". עכ"ל. וכן אמר עוד רבינו האבי עזרי זצ"ל (שם עמ' רמד) וזה לשונו: "ויש לקבל איזו קבלה שהיא כפי מה שהוא יכול, ולא יותר מדאי, כי תפסת מרובה לא תפסת, ואין לקבל דברים שאי אפשר לקיים, אלא לקבל רק מה שבכוחו לקיים, וכל אחד יכול לקבל משהו, ואז אפשר לבוא לראש השנה ויום כיפור". עכ"ל. וכן אמר עוד רבינו האבי עזרי זצ"ל (שם עמ' רעה) וזה לשונו: "כל אחד צריך לצאת עם החלטה להיות טוב יותר, לקבל על עצמו איזה ענין, לדעת שיש ראש השנה, וצריך לבוא ליום הדין לפחות עם משהו קטן". עכ"ל.

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך ראש השנה) בשם רביה"ק הרש"ש זיע"א, וזה לשונו: "והתעוררות תשובה מעט היום - הוא כנגד טורח גדול בזמן אחר, ולכן עת לחננה ושעת רצון להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו, ואל יפחות כל אחד ממנו מלשוב מאיזה חטא קל או חמור, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה, ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות". עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו דן ידין (בדרשה לראש השנה), וזה לשונו: "והנה כתב המקובל האלהי מהר"ש שרעבי ז"ל, שצריך כל אדם לקבל עליו ביום הזה בעת ובעונה הזאת, שום דבר טוב, ולמשוך ידו מאיזה דבר רע שרגיל בו, ועל ידי זה קאי בדרגא דצדיק, ונכתב בספר צדיקים. ולכן אל יפחות כל אחד מלשוב מאיזה חטא קל או חמור, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל

הקבלה הכי טובה – לימוד מוסר בקביעות בדבר שלקוי בו

לו, וילך הלוח וגדל הלוח ונסוע בדרכי היהידות והפרישות והחסידות, כדבר האמור שסגולת התורה לבער את רוח הטומאה, ועל כן אמר הקדוש ברוך הוא הלוואי אותי עזבו ותורתני שמרו שהאור שבה מחזירן למוטב, והולך אל חכמים יחכם וישיג אורחות חיים, לכן זאת עשו וחיו". עכ"ל"ק. אמנם צריך שילמד מוסר בעיקר על אותם הדברים שיודע שהוא לקוי בהם וצריך לתקנם, וכמ"ש רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו **דן ידן** (דרוש שלישי לשבת תשובה, פרשת האזינו). ע"ש. וגם צריך שלימוד המוסר יהיה מתוך התבוננות וציור הדברים במחשבתו, וכמו שעורר על זה רביה"ק **רבי ישראל מסלנט** זצ"ל (אור ישראל ב). [וראה עוד בזה להלן בעשרת ימי תשובה].

וכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תשובה) וזה לשונו: "וזהו הדרך למי שרוצה ליכנס בדרכי התשובה והיהידות - זה השער לה', שיקבל עליו בכל תוקף ולא יעבור מלהיות שוקד מדי יום יום ללמוד חלק מספרי מוסר דף אחד או פרק אחד או לשמוע בלמודים על מנת לשמור ולעשות ולקיים". ע"כ. וכשיחזיק בקבלה זו בכל תוקף, על ידי מעשה זה בלבד, יעלה מעלה מעלה עד שיזכה לתשובה שלימה, וכמ"ש רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך דבקות בהשי"ת) וזה לשונו: "אבל האיש אשר הוא טהור והסיר מסוה העיוורון מעל עיניו, ידוע ידע שכדי להיות יהודי כשר עובד אלקי"ם, צריך לכוף את יצרו, ודי בזה שיכוף את יצרו להיות לומד או שומע בלמודים תמיד, אפילו על כרחו שלא בטובתו, וסוף שיערב ויבוסם

כחה של תפילה ובפרט בימים הנוראים והכוונה כשמבקש "חיים" בתפילות

לו (כמו שהארכנו בזה שם). וכתב הגה"ק **רבי יעקב יוסף מפולנאה** זצ"ל תלמידו המובהק של רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל (תולדות יעקב יוסף פרשת שלח ד"ה עוד י"ל) וזה לשונו: **ואם מתפלל בראש השנה בכוונה, מעלה כל התפלות של כל השנה, שחרית לשחרית ומנחה למנחה וכו'.**

הנה כבר נודע בשערים כמה גדול כחה של התפילה ובפרט בימים הנוראים (וכמו שהארכנו בזה להלן בעשרת ימי תשובה, בחלק של 'תפילה', עיין שם), ועיקר כח התפילה - הוא ע"י שמתפלל בהכנעה ולב נשבר, וכל שכך אם מצליח להוריד דמעות בתפילתו - שאז כל השערים נפתחין

ותפלותיו - תהיה על גלות השכינה ועל חרבן בית קדשנו ותפארתינו, כי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו, ובפרט בדור זה שכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, לכו ונשובה". עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו **דן ידין** (דרוש שלישי לשבת תשובה - פרשת האזינו), וזה לשונו: "חזרתי ואמרת, 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו', **כי עיקר התפילה בימים האלו על החיים, אינם אלא על חיי הנפש,** כמו שהארכנו בזה בדרושי ראש השנה, כי על המכוונים על הנאת עצמם אמרו עליהם בזוהר הקדוש "צווחין ככלבי הב לן חיי הב לן עותרא", אלא **עיקר התפילה צריך להיות על גאולת השכינה** ולתברא בית האסורין דילה, וזה אומרו "כי שם ה' אקרא" - בתפילתי, "הבו" - נוטריקון הב ו', אות וי"ו היינו חיים, כמו שכתוב בזוהר הקדוש על פסוק 'ונתתם לי אות אמת' - דא וי"ו דבה שריין חיים, כל החיים מה שאנחנו שואלים ומבקשים - הכל יהיה על "גודל לאלהינו", למען יגדל כח ה' ויהיה השם שלם והכסא שלם, ויבוא גואל משיח לישראל במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון". עכ"ל. ולכן מי האיש החפץ חיים, יתאמץ מאוד בתפילות הימים הנוראים להתפלל בהכנעה ובבכיה רבה, ויתפלל בעיקר על חיי הנפש וגאולת השכינה, וגם על חיי הגוף לעבודת ה' יתברך. [ואין שום איסור לבקש

עכ"ל. וכתב רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך ראש השנה) וזה לשונו: "**ובכל מקום** סודות עמוקים דקאי על השכינה ועל נציצוצי הקדושה, עוד בה **יכוין על חיי הנפש,** שיהא חי מרגיש ביראת ואהבת ה' כל הימים, **וגם על חיי הגוף יכוין,** שרוצה לחיות כדי לעבוד את בוראו ולהשלים תיקון נר"ן, שלא יהא צער וכעס לקבה"ו בעבורו, **ועל כוונה זו צריך לבקש מאד על חיי הגוף** - כי יפה שעה אחת של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, וזה יהיה כוונתו באומר זכרנו לחיים וכו' למענ"ך אלקי"ם חיים, דוק והעמק והארך בזה כי זה כל האדם". עכ"ל. וכן כתב עוד רבינו **הפלא יועץ** (ערך ראש השנה) בשם **רבינו הרש"ש** זיע"א, וזה לשונו: **ולכן כל מגמת פנינו בתפלותינו תהיה בכוונה שלימה לפדות את השכינה וניצוצי הקדושה מהגלות** ולתברא בית אסורים דילה, כמו שכתוב בתיקונים על פסוק 'ויפן כה וכה', אי אית מאן דיתער בתיובתא לתברא בית אסורים דילה לאמר לאסורים צאו, אי אית מאן דקרא ליה בתיובתא דיחזיר קב"ה שכינתא לגביה, אלא כלהון צוחין בצלותין ביומא דר"ה ויוהכ"פ ככלבין הב לנא מזוני סליחה וכפרה כתבנו לחיים ואינן עזי פנים וכו', ולית מאן דקרא ליה בתיובתא דיחזיר קב"ה שכינתא לגביה וכו'. **וכל מגמת האדם בתשובתו**

ארחות רבנו ח"ב (עמ' קפא) בשם מרן החזון איש זצ"ל, אשרי האיש ח"ג (פט"ו ה"ג), הליכות שלמה (פ"א הט"ו), דרך שיחה (ח"א סי' סג) בשם מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ימי הרחמים (ספטימוס, עמ' פ) בשם הגר"נ קרליץ זצ"ל, פסקי תשובות (ס' תקפב אות ז), ועוד רבים].

בקשות פרטיות בר"ה, אלא אדרבה ביום זה צריך להתפלל על כל צרכיו **לעבודתו יתברך**, וכמבואר להדיא במסכת ב"מ (דף קה: - קו). וברש"י שם (קו. ד"ה ותגזור), ובברכות (כט). וביבמות (סד): וברש"י ביבמות (שם ד"ה שלש פקידות). וכן כתבו אחרונים רבים, שמתר לבקש בקשות פרטיות בראש השנה, ומהם:

סגולה גדולה לקבלת התפילות

עולם", בספר כף החיים (פלאג', סימן ט אות ה), ובספר שערי תפילה (רקח, ד"ע"ב אות ה), ובשו"ת מברשת ציון (הנד"מ, ח"א סימן כ). וכתב הגאון רבי חיים פלאג' זצ"ל בספרו **מועד לכל חי** (סי' יג אות חי) שיכוין: **'אדון עולם' - בגימטריא 'אין סוף'**. **'אדון עולם אשר' - ראשי תיבות בגימטריא 'ע"ב'**, וסופי תיבות **'מר"ן'**. ונרמזים בו ארבע עולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. **'אשר מלך' - אותיות 'שר מכאל'**, הוא המוליך כל התפילות, ומקריב קרבנות לה' יתברך, ועל ידי זה מוחל עוונות. עכ"ל.

כתב בספר **מטה משה** (סימן לא) וזה לשונו: **"ומצאתי כתוב, כל מי שמכוון בעת התחלת 'אדון עולם', כתב רבי יהודה החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון, ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אתו"**. עכ"ל. וכן הובא באליה רבה (סימן מז ס"ק טו), ובבגדי ישע (שם), ובהגהות מהר"א אזולאי על הלבוש (ר"ס מז), ובפתח הדביר (סימן מז אות יא), ועוד רבים. וראה עוד מה שהאריכו בסגולת ומעלת אמירת "אדון

תקיעת שופר

השופר בא לעורר לתשובה - ואינו פועל בעולמות בלי תשובה

ואת בני גילי רציתי להעתיק דברי קדוש המקובל האלק"י מזהר"ש שרעבי מזרחי

כתב רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך ראש השנה) וזה לשונו: **"וכדי לעורר את עצמי**

הארץ, מגופו ומבניו וממונו, והוא יודע כל מעשה איש מחשבותיו ותחבולותיו וכל תעלומות לב, ואין צריך לפניו לא עדים ולא ראייה, כי הוא הדיין הוא עד והוא בעל דין, ויראה ופחד יבא בו לאמר מה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו, ויפשפש במעשיו, וברגע קטון עיניו יחזו למצוא עוונו, מצידו אלף ורבבה מימינו וכו'. ועל זה ידוו כל הדווים, האם לכך נוצר האדם לעבור על רצון יוצרו ח"ו, או שמא החיים והשלום דמשמיא מיהב יהבי לאבד הזמן להבל וריק, והלא האדם נידון על כל הרגעים, ותובעים ממנו במה הוציא כל רגע, כדכתיב 'לא תרפני עד בלעי רוקי', ועון בטול תורה עולה על כולנה, על מה אבדה הארץ על עזבם את תורת, ותחלת דינו של אדם על דברי תורה, וכל שעה וכל רגע שאינו עוסק בתורה נקרא חסרון לא יוכל להמנות, וכל שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף כי דבר ה' בזה, ובכל יום בת קול יוצאת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה וכו'. ועתה עת רצון היא, חזק ונתחזק להכניע לבנו ולשוב בתשובה שלימה, כי שערי תשובה היום הם פתוחים ואותה אנחנו מבקשים כהיום הזה, **כי כל עיקר תיקון השופר למעלה תלוי בתשובה, והכרח גדול הוא התעוררות הלב בתשובה כהיום הזה, כי אין קול השופר פועל למעלה אם לא שעולה הקול בהתעוררות הלב**

זלה"ה, הובא בספרו הקדוש נהר שלום, מה שהיה אומר בשעת התקיעות, ומה טוב לדורשם ברבים, כי דבריו דברי אלקים חיים, והם כגחלי אש דברים היוצאים מן הלב ונכנסים ללב, כי יתן האדם את רוחו אליהן הם נוקבים את הלב עד בית חללו, וזה לשונו: **ידוע למו"ר פשט טעם מצות השופר - הוא לעורר הלבבות הישנים, כמ"ש הרמב"ם ז"ל: אעפ"י שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עוררו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועילו ולא יצילו, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעללכם, יעזוב כל אחד דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה. ויתחרט על ביטול תורה ומיעוט מצות ומעשים טובים, ועל אשר לא טוב עשה, ולא על מעשיו של שנה שעברה לבד, אלא על מעשיו של כל ימי שני חייו, וגם על כל גלגוליו שעברו, על הכל יביא האלקים במשפט. והן עתה היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו, נחפשה דרכינו ונחקורה, כי הן בעוונותינו שולחה אמנו זה כמה וכמה שנים רבים וכו'. וכל איש הירא את דבר ה', לבו יחיל בקרבו מפחד ה' ומהדר גאונו, ויתן אל לבו כי היום יביאו את דינו למשפט לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שופט כל**

בתשובה, ואם לא הוא כנגן המנגן" וכו'.
עכ"ל.

השופר מכניס יראה, ואח"כ צריך לקנות האהבה ולהאמין שהקב"ה יקבל תשובתו

מחמת עוונותיכם שעשיתם לא תעלה בידכם לעשות התשובה כהוגן מחמת המקטרגים, שהרי אין להם כח, לפי שאין להם עדים, [מפני] שהלבנה נכסית. ועוד 'ליום חגנו' - שצריך להאמין שהקב"ה יקבל תשובתו, כמו שכתבו הפוסקים (או"ח סי' תקפא) שיטול צפרניו ויגלח וילבש לבנים ויתעטף לבנים, להראות על הבטחון שאנו בוטחים בחסד האל שנצא בדימוס". עכ"ל.

כתב רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת אמור אות ד) וזה לשונו: "וידוע שהשופר מכניס היראה בלבו של אדם, כדכתיב 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו', ואחר שיש לו היראה שעל ידה הוא זהיר במצוות לא תעשה, צריך שיקנה האהבה, וזהו 'תקעו בחודש שופר' - תחדשו מעשיכם, דהיינו לעשות מצוות, ואחר כך יתקן המעוות - וזהו 'תשופר מעשיכם'. ואחר כך אמר 'בכסה ליום חגנו', כלומר, ולא תפחדו פן

בתקיעת שופר - צועקין להשי"ת בקול בלבד

שם טוב נשמתו עדן, אומר, דענין תקיעת שופר - הוא צעקת 'אבא אבא', ומבאר זה במשל כבן שתעה ביער בין חיתו ארץ, וצועק 'אבא אבא הצילני'. דבכללות מצות תקיעת שופר אומר מורנו הבעל שם טוב נשמתו עדן, דזהו העונג פנימי שלמעלה כביכול כשצועקים בקריאה פנימית, דאין לו להאב עונג גדול ופנימי יותר מכמו זה - דבנו ובתו קוראים לו בקריאה פנימית ועצמית". עכ"ל. ובספר המאמרים (תש"ה

באגרות קודש להרי"צ זלה"ה (ח"ג אגרת תתכה) כתב וז"ל: "הבעל שם טוב אומר משל על תקיעת שופר, מלך שלח את ילדיו ליער לצוד חיות, הילדים תעו בדרכם, והחלו לדבר אל אביהם ולא קיבלו תשובה, וסברו אולי שכחו את שפתם ולשונם, והחלו לצעוק אל אביהם מעומק ליבם 'איי איי' בלי אומר ודברים אלא צעקת הקול בלבד, ואז ענה להם אביהם". עכ"ל. וכ"כ בספר המאמרים (תרצ"ו עמ' 2) וזה לשונו: "מורנו הבעל

הצער והמיצר מגודל היסורים שמהעבר,
כי אם הצעקה בתחנון 'אבא הצילני, אבא
רחמני'. עכ"ל.

עמ' 1) כתב וז"ל: פירש מורנו הבעל שם
טוב נשמתו עדן, דההתעוררות הפנימית
בהצעקה דתקיעת שופר - שצועקים
'אבא אבא', לא תהיה על העקתא - שהוא

השופר הוא בחינת התעוררות השינה וחידוש המוחין

אותה לעצמו, דהינו על ידי גדלות, כי
מהם אחיזת כל הדינים, שמשם אחיזת
יצר הרע והקלפות שמהם כל החטאים.
וכן מבאר בספרים שעל ידי גאון - באין
כל החטאים ח", כי כל המתגאה כאלו
עובד עבודה זרה (סוטה ד'), וכל המודה
בעבודה זרה כאלו כופר בכל התורה
(חולין ה). נמצא, שעל ידי גדלות - באין
לכל החטאים ח", כי על ידי גדלות
הוא מחלק בחינת שלא כסדר מבחינת
כסדר כנ"ל, שמשם כל החטאים כנ"ל.
ועל כן עקר התשובה על כל החטאים -
הוא שפלות, שישים עצמו כעפר לדוש,
וירגיש שפלותו ורחוקו מהשם יתברך,
וישפיל עצמו וישבר לבו לפני השם
יתברך, שעל ידי זה מוחל לו השם יתברך,
כמו שכתוב (תהלים נא) "לב נשבר ונדכה
אלקים לא תבזה". וכמו שכתוב "ועובר
על פשע לשארית", למי שמשים עצמו
כשירים. כי על ידי הענוה והשפלות
ועושה עצמו כמה - כאין ואפס, על
ידי זה הוא חוזר לבחינת כסדר, שהוא
בחינת מ"ה, שעל ידי זה נתבטלין כל
הדינים, שהם בחינת החטאים כנ"ל.

כתב רביה"ק בליקוטי הלכות (הלכות
נטילת ידים שחרית הלכה ג אות ה) וזה לשונו:
"וזהו בחינת ראש השנה, בחינת תקיעת
שופר, שהוא בחינת התעוררות השנה,
כמבאר בכונות (פע"ח ר"ה פ"ב) שבראש
השנה הוא בחינת שנה, ועל ידי השופר
הוא בחינת התעוררות השנה, כי בתשרי
נברא העולם, שזהו בחינת שלא כסדר,
בחינת תשרי"ק כנ"ל. ואז כשמתעורר
בחינת שלא כסדר, אז צריכין בחינת שנה
לבטל עצמו לגמרי, שזהו בחינת השנה
של לילה כנ"ל, כי אז בראש השנה הוא
יום ראשון של עשרת ימי תשובה, ועקר
התשובה - הוא לשוב מגדלות ולהשפיל
עצמו ולהרגיש שפלותו ופחיתותו
באמת, כי עקר התשובה - הוא ההכנעה
והשפלות, כמו שאמרו רבותינו זכרונו
לברכה (ברכות ז' ע"ב), טובה מרדות אחת
בלבו של אדם יותר ממאה מלקות וכו'.
וכמו שכתוב (מיכה ז), "ועובר על פשע
לשארית" - למי שמשים עצמו כשירים
(ראש השנה יז). נמצא, שעקר התשובה
- היא ענוה ושפלות, כי כל החטאים
נמשכין מבחינת שלא כסדר כשמשפילין

חַכְמוֹת כָּלָל, כִּי אֲנִי מְגַלֵּין מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרַךְ
 בְּתַמִּימוֹת לְבַד בְּלִי שׁוּם חַכְמוֹת. וְזֶהוּ
 בְּחִינַת הַשְּׁנָה שֶׁל רֹאשׁ הַשְּׁנָה שְׁנַעֲשֶׂה
 אֶז כְּמַבְאָר בְּכוֹנוֹת. וּמַבְאָר שֶׁם שֶׁהַשְּׁנָה
 הִיא שְׁמִסְתַּלְקִין הַמַּחִין מִזְעִיר אֲנַפִּין
 לְמַעֲלָה וְכו' וְאֶז נִמְשָׁכִין הַמַּחִין וְהַחִיּוֹת
 לְבְּחִינַת מַלְכוּת שְׁלֵא עַל יְדֵי זְעִיר אֲנַפִּין,
 כִּי אִם עַל יְדֵי בִינָה אִימָא עֲלָאָה בְּעֶצְמָה
 וְכו'. וְאַחַר כֵּן עַל יְדֵי הַשׁוֹפָר נִמְשָׁכִין לוֹ
 מַחִין חֲדָשִׁים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ עַל יְדֵי הַשְּׁנָה.
 וְאֶז נִתְעוֹרֵר מֵהַשְּׁנָה וְאֶז נִסְרַת הַמַּלְכוּת
 וְכו', וְאַחַר כֵּן עַל יְדֵי הַשׁוֹפָר נִמְשָׁכִין
 מַחִין חֲדָשִׁים וְנִתְעוֹרְרִין מֵהַשְּׁנָה, כִּי עַל
 יְדֵי הַשְּׁנָה וְהַבְּטוּל, עַל יְדֵי זֶה זֹכִינְן אַחַר
 כֵּן לְמַחִין גְּדוּלִים, וְאֶז נִסְרַת הַמַּלְכוּת
 וְנַעֲשֶׂה פְּרָצוּף שְׁלֵם וְכו'. כִּי אַחַר כֵּן
 כְּשֶׁזֹּכִין לְמַחִין דְּקִדְשָׁה אֶז נִתְגַּלָּה
 מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרַךְ לְעֵין כָּל בְּדַעַת שְׁלֵם,
 כִּי זֹכִינְן לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַמַּחִין רַק בְּשִׁבִיל
 הַתְּגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרַךְ לִידַע וּלְהוֹדִיעַ
 וּלְהַנְדִיעַ שֶׁהוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבוֹרָא וְכו'. וְאֶז
 נִמְתַּק בְּחִינַת שְׁלֵא כְּסֹדֵר וְנִכְלָל בְּבְּחִינַת
 כְּסֹדֵר, בְּבְּחִינַת בְּאַתֵּר דְּאִית דְּכֵר נִוּקְבָא
 לֹא אֲדַכֵּר תַּמּוֹן, כִּי הִיא בְּטֵלָה אֲצִלוֹ. כִּי
 בְּעַת שֶׁהַמַּחִין בְּשִׁלְמוֹת בְּקִדְשָׁה אֵין
 מִתְיָרְאִין מִבְּחִינַת שְׁלֵא כְּסֹדֵר מֵאַחַר
 שְׁיִוְדְעִין שֶׁהַכֵּל מֵאַתּוֹ יִתְבַּרַךְ לְבַד שְׁאֶז
 נִתְבְּטַל בְּחִינַת שְׁלֵא כְּסֹדֵר לְגַמְרִי" וְכו'.

עכ"ל.

וְעַל כֵּן בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם רֹאשׁוֹן
 לְעֵשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה, יוֹם רֹאשׁוֹן לְבְּרִיאַת
 אָדָם הָרֹאשׁוֹן, אֶז צְרִיכִין בְּחִינַת שְׁנָה,
 שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּטוּל, שְׁמִבְטָלִין עֲצָמוֹ
 לְגַמְרִי כְּאֵלוֹ אֵין לוֹ שׁוּם דְּעַת, רַק צוּעֵקִין
 לְהֵשִׁים יִתְבַּרַךְ וּמִמְלִיכִין אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ
 בְּתַמִּימוֹת גְּמוּר בְּלִי שׁוּם חַכְמוֹת וְכו'.
 נִמְצָא, שֶׁעֵקֶר הַתְּקוּן בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה -
 הוּא לְהַשְׁתַּדֵּל לְחֹזֵר וּלְתַקֵּן שִׁיְהִיֵּה הַכֵּל
 כְּסֹדֵר, לְעֵשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּל חֲטָאֵיו
 שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת שְׁלֵא כְּסֹדֵר מִבְּחִינַת
 גְּדוּלוֹת, וּלְבַטֵּל עֲצָמוֹ לְהֵשִׁים יִתְבַּרַךְ
 בְּבְטוּל גְּמוּר, כְּדֵי לְהַרִים כָּל הָעוֹלָם
 שֶׁנִּבְרָא אֶז שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁלֵא כְּסֹדֵר,
 לְחֹזֵר וּלְכוֹלְלוֹ בְּבְּחִינַת כְּסֹדֵר וְכו'. עַל
 כֵּן צְרִיכִין אֶז לְבַטֵּל עֲצָמוֹ לְגַמְרִי בְּבְּחִינַת
 שְׁנָה, דֵּהִינּוּ לְסַלֵּק וּלְבַטֵּל דְּעַתוֹ לְגַמְרִי
 כְּאֵלוֹ אֵין לוֹ שׁוּם דְּעַת כָּלָל, רַק לְהַמְלִיךְ
 אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּאַמוּנָה וּבְתַמִּימוֹת גְּמוּר
 בְּלִי שׁוּם חַכְמוֹת, שֶׁכָּל זֶה עֵקֶר עֲבוּדָתְנוּ
 בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה וְיוֹם הַכְּפּוּרִים שְׁאֲנוּ עוֹסְקִין
 רַק לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ בְּלִי שׁוּם חַכְמָה, כִּי
 אֲנוּ מְסַלְקִין דְּעַתְנוּ לְגַמְרִי וּמִבְּטָלִין
 עֲצָמְנוּ לְגַמְרִי, שֶׁזֶּהוּ עֵקֶר עֲבוּדָתְנוּ בְּאֵלוֹ
 הַיָּמִים הַנּוֹרְאִים, שְׁאֶז עוֹסְקִין כָּל יִשְׂרָאֵל
 בְּתַפְלוֹת וְתַחֲנוּגִים וּבְשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת
 שֶׁל סֵפֶר תְּהִלִּים וְשְׁאֲרֵי מִינֵי בְּקָשׁוֹת
 וְתַחֲנוּת וְסְלִיחוֹת וּפְיוּטִים וְכו', שֶׁכָּל
 זֶה הוּא בְּחִינַת תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת בְּלִי

עצה חזקה מאד לזכות בדין – לאחוז ביוכו הרבים

מאן דאחיד בידא דחייבא, ואשתדל ביה למשבק ארחא בישא, איהו אסתלק בתלת סלוקין, מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא, גרים לאכפייא סטרא אחרא, וגרים דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה, וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא. ועל האי בר נש כתיב (מלאכי ב, ה) 'בריתי היתה אתו החיים והשלום', **וזכי למחמי בנין לבנוי, זוכי בהאי עלמא, זוכי לעלמא דאתי, כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, עאל בתריסר תרעי ולית מאן דימחי בידיה, ועל דא כתיב (תהלים קיב, ב-ג) גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך, הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד** וכו'. עכ"ל. וזה לשון רבינו בחיי ז"ל בספר חובות הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו): "וראוי לך אחי לדעת, כי זכיות המאמין, אפילו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתיקון נפשו לאלהים יתברך, ואילו היה קרוב לנביאים במידותם הטובות ומנהגיהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזכה בו, אינם כזכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכיותיו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים וכו'. וכן, אחי, מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעטה. ומי שמתקן נפשו

"בספר עלי שור (ח"ב עמ' תיט) הביא מהגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, כי העצה היחידה לזכות בדין – היא להיות איש שרבים צריכים לו. תלמידו הג"ר שמחה זיסל [הסבא מקלם] זצ"ל ביאר הענין "דכולם נסקרין בסקירה אחת" (ר"ה יח.), כי אע"פ שדנים כל אחד ואחד ביחידות, עצם הדין הוא עד כמה האדם שייך לכלל" (קדוש אלול עמ' 144). וכ"כ הגרא"א דסלר זצ"ל במכתב מאליהו (ח"ד עמ' רסט), שהגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל אמר, שאין עצה אחרת אלא להשתדל להיות איש שרבים צריכים לו, שאז זוכה לסיעתא דישימא עצומה, ויקבל פירותיו בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא. ע"כ. "סיפר הג"ר מאיר חדש זצ"ל, ששנה אחת באלול דיבר הסבא מסלבודקה בשיחתו שהעצה לימי הדין – היא להעביר על מידותיו, אולם אחרי מעריב ביקש שוב לדבר, ואמר: שמה שאמר בשיחה שזו סגולה לזכות בדין – הוא נכון, אך היות שהעבודה בזה רבה והזמן הקצר לא יספיק, העצה המיידית היא להיות ממזכי הרבים" (קדוש אלול עמ' 145).

וכבר אמרו חז"ל (פ"ה דאבות מ"ח): "כל המזכה את הרבים – אין חטא בא על ידו". **ובזוהר הקדוש** (פרשת תרומה, דף קכח ע"א והלאה) כתב וזה לשונו: "תא חזי, כל

עליך נפשי, ואני וביתי נעבוד את ה', ומה לי להדריך ולזכות אחרים, ומעולם לא זיכה לשום בריה מחמתו, כביכול לא נתן נחת רוח למקום, שאין חפץ ה' כי אם במי שמזכה הבריות". עכ"ל. ואמרו חז"ל במדרש (שה"ש רבה פ"א ס"ט): "אמר רבי יודן: ללמדך, שכל מי שמלמד תורה ברבים - זוכה ששורה עליו רוח הקודש". ע"כ. וזה לשון הרב פלא יועץ (ערך זכיה): "וידוע גודל שכר המזכה את הרבים - שהוא דבר שאין למעלה הימנו" וכו'. עכ"ל. והרב אגלי טל (בהקדמה) כתב, "המזכה את הרבים בתורה - אין סוף למתן שכרו". עכ"ל.*

ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכויות כל מי שיתקן לאלהים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ה מ"ח): כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו: משה זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו, שנאמר (דברים לג, כא): צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ואמר (משלי כד, כה): ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב, ואמר (מלאכי ב, ו): תורת אמת היתה בפיהו - ורבים השיב מעון, ואמר (דניאל יב, ג): ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". עכ"ל. וזה לשון הרה"ק מהר"א אזולאי ז"ל בפירושו על פרקי אבות (פ"ג דאבות מ"ו): "מי שאומר שלום

עשרת ימי תשובה

ימים המיוחדים לתשובה

קראוהו בהיותו קרוב, ואמרו חז"ל (ר"ה יח.) "אלו עשרה ימים שביין ראש השנה ליום הכפורים". וכתב הרמב"ם ז"ל

הנה "עשרת ימי תשובה" כשמים - המה ימים מיוחדים לתשובה, אשר עליהם אמר הנביא (ישעיה נה, ו) "דרשו ה' בהמצאו

* וכאן המקום לעורר על הזיכוי הרבים העצום שיש בהדפסת והפצת הגליונות "מליצי יושר", אשר מעוררים את הלבבות ומקרין לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ומלבד הזיכוי הרבים העצום שיש בזה, עוד זוכה המחזיק בזה שכל הצדיקים, האור החיים, הבעל שם טוב, הזרע שמשון, הפלא יועץ, מוהר"ן, והגרא"מ שך, זכר צדיקים לברכה, כולם מליצים טוב בשמים בעדו ובעד בני ביתו, כפי שהבטיחו, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ומי אינו רוצה סגורים כאלו בשמים ביום הדין, ומי פתי שע"י כמה פרוטות יכול לקנות לו סגורים כאלו, ויעלים עינו ולבו מזה ח"ו. בהזדמנות זו רצינו לעורר, שיש ג"כ אפשרות להיות בכלל מזכי הרבים ע"י שמעביר את הגליון הלאה לחבריו, כגון ע"י המייל וכדו'. וכל אחד יכול לקבל את הגליון במייל, ולהעבירו הלאה לכל מי שמכיר. וגם בס"ד בקרוב יהיה "חיזוק יומי" דרך המייל, ואפשר להצטרף ולצרף לזה ג"כ.

לשתהיה התשובה מקובלת יותר בהם" וכו'. עכ"ל. עוד כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ג מהל' תשובה ה"ד) וזה לשונו: "ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום". עכ"ל.

(פ"ב מהל' תשובה ה"ו) וזה לשונו: "אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים - היא יפה ביותר, ומתקבלת היא מיד, שנאמר דרשו ה' בהמצאו" וכו'. עכ"ל. וכתב רבינו המבי"ט ז"ל בספרו בית אלהים (שער התשובה ר"פ טו) וזה לשונו: "התשובה מועילה לעולם, אבל מראש השנה ליום הכפורים - מועילה יותר ומקובלת, גם כי לא תהיה כל כך תשובה גמורה וכו', כי נתיחדו אלו הימים

בימים הללו המעט נחשב להרבה מאד

בין עשרת ימי תשובה לשאר הימים לענין תשובה ותפלה - כהפרש האור מן החשך, ויפה שעה בתשובה ומעשים טובים בימים האלה - מימים שלמים בשאר הימים, אשר על כן ראוי לחוש על כל רגע של ימים אלו שלא לאבדו, ומי שתורתו אומנותו, בימים האלה יניח עסק פלפולו, ויהיה רק עסוק בקריאת ספרי מוסר ובדרכי התשובה, ולשפוך שיחה לדרוש סליחה, ולהקדים תפלה על כל צרה שלא תבא, אשרי מי שיוכל להתבודד לחשוב עם קונוהו בד קדש ילבש, ולפחות בימים אלו יקיים להקריב ב' תמידין כהלכתם: שוית' ה' לנגדי תמיד, וחטאתי נגדי תמיד. ואם ימצא חבר טוב, מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, טובים השנים, אז נדברו יראי ה'

כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו דן ידין (בדרשה לראש השנה) וזה לשונו: "והימים האלה נזכרים ונעשים, אשר בהם פתחי תשובה פתוחים, ואם יפתח אדם פתח כחודה של מחט, יפתחו לו פתח כפתחו של אולם. וכתבו המפרשים, שהתורה והמצוות של ימים אלו - היא העולה לחשבון גדול של ימים אחרים". עכ"ל. וכ"כ עוד בספר דן ידין (דרוש שני לשבת תשובה - פרשת וילך) וזה לשונו: "יתברך היוצר ויתעלה הרוצה בתשובה, שנתן לנו את הימים האלו, ימי חפץ ימי רצון, אשר יש בהם יתרון על כל ימות השנה - כיתרון האור מן החושך, שבהם שערי תשובה פתוחים" וכו'. עכ"ל. וכן כתב עוד בספרו פלא יועץ (ערך תשובה) וזה לשונו: "וכתוב בספרים, שהפרש יש

חשובה בעיני כחודש ימים. ונדפסה איגרת זו בספר 'פרקים בתולדות יהדות בבל' ח"ב (עמוד 431). ע"ש].

אזוהי דרך ישרה, ואיש את רעהו יעזורו ולא אחיו יאמר חזק". עכ"ל. [ומרן הבן איש חי זלה"ה, כתב באחת מאיגרותיו: "אני כותב לך מכתב זה בעשרת ימי תשובה, שבהם כל דקה

ימינו פשוטה לקבל שבים

- אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים (ר"ה ית.), וגם כי כבר אמרנו שבימים האלו יש אתערותא דלעילא לעורר על התשובה, ולכן חזק ונתחזק לעמוד על נפשנו ולא נאבד חס ושלום". עכ"ל.

כתב רביה"ק הפלא יועץ צ"ל בספרו דין (דרוש שלישי לשבת תשובה - פרשת האזינו) וזה לשונו: "ואם בכל ימות השנה חפץ בנו ה' ורוצה בתשובה וימינו פשוטה לקבל שבים, כל שכן בימים האלה אשר קרוב ה' לכל קוראיו, כמו שאמר הכתוב (ישעיה נה,ו) "קראוהו בהיותו קרוב"

ותשובה ותפילה וצדקה - מעבירין את רוע הגזירה

פני' - זו צדקה, כמה דאת אמר (תהלים יז, טו) אני בצדק אחזה פניך, 'וישבו מדרכיהם הרעים' - זו תשובה, אם עשו כן מה כתיב תמן 'ואני אשמע השמים ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם'. ע"כ. ולפיכך אף אנו נדרוך בדרך אשר סללו לנו רבותינו הקדושים ז"ל, ונלקוט באמרי'ם בעיקר בעניינים הללו של תשובה ותפילה וצדקה.

הנה בבואנו לגשת אל הקודש, ולדבר בענין "עשרת ימי תשובה", ואיזה דרך ישכון אור לנצלם כראוי, יש לשים לנגד עינינו את דברי חז"ל הקדושים (ירושלמי, פ"ב דתעניתה"א): **שלשה דברים מבטלין את הגזירה קשה, ואלו הן: תפלה, וצדקה, ותשובה.** ושלשתן בפסוק אחד (דברי הימים ב, ז, יד) ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם, ויתפללו - זו תפלה, ויבקשו

תשובה

מלחמת היצר – דע את האויב עיקר רצונה של הנשמה להידבק בבוראה

ממנה, בסוד (דברים לב, ט) 'חלק ה' עמו'. גם אמרו שהגם שהם בעולם התחתון ורחוקים ממקום גבוה, אף על פי כן ישנם דבוקים בחוט של חסד עד מקום שורשה, בסוד אומרו (שם) יעקב חבל נחלתו". עכ"ל. ורצונו הפנימי והאמיתי של האדם - הוא להידבק בבוראו יתברך שמו, וכמו שכתב רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת נשא (במדבר ה, טו) וזה לשונו: "כי כל נברא והווה תכסוף ותכל תאותו להדבק אל האלהים חיים ברוך הוא". עכ"ל. וע"ע מה שהאריך בזה רבינו האור החיים הקדוש בפרשת בראשית (ב, א). ע"ש.

והנה טרם נבוא לדבר מענין התשובה, יש לנו להקדים רפואה למכה, והיינו כי בראשית הכל צריך האדם לדעת כמה יסודות עיקריים מאד בשביל שיוכל ללחום ביצרו הרע. ותחילה וראש צריך האדם לדעת את מעלתה העצומה של נשמתו הקדושה, אשר גם בהיותו פה בעולם הזה, עדיין נשמתו אחוזה ודבוקה בשורשה בבורא יתברך שמו, וכמו שכתב רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת אחרי מות (ויקרא יז, י) וזה לשונו: "כפי מה שהאירו חכמים את עינינו בפנימיות התורה, כי כל נפשות עם בני ישראל - הם ממדריגה שאין למעלה

הדביקות בה' רק ע"י קיום המצוות

אלהים' על דרך אומרם ז"ל (זוהר ח"ג רל"ח) כי העושה מצוה - שורה שם הוי"ה על האבר שבו עושה המצוה, ואמרו, כי מצות עשה - הם רמוזים בשם הוי"ה, ומצות לא תעשה - רמוזים בשם אלהים, והוא אומרו כאן 'ואתם הדבקים' - על ידי קיום מצות עשה ולא תעשה - בב' שמות אלו שם הוי"ה ואלהים כאומר

והנה גזרה חכמתו יתברך שמו, שעל ידי פעולות ומעשים מסויימים - יתקרב האדם אליו יתברך, ויזכה לידבק באורו הגדול יתברך שמו, והמעשים הללו הן הנה המצוות אשר ציוונו ית"ש עליהן, וכמ"ש רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת דברים (דברים ד, ד) וזה לשונו: "עוד נתכוין במאמר 'הדבקים בה'

נעשה האדם מרכבה לשכינה ומתהלך ה' בתוכו, וזה אמר ללכת בהם, וחזר ופירש מי הוא ההולך בהם ואמר אני ה', וכאלו אמר ללכת אני ה' בהם, והוא סוד (שמות כה ח) ושכנתי בתוכם". עכ"ל. וכ"כ עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת קדושים (ויקרא כ, ז) וזה לשונו: "וחזר הכתוב ופירש הדבר שבו יתקדשו, ואמר 'ושמרתם את חוקותי', פירוש, תשמרו מצות לא תעשה ותקיימו מצות עשה - בזה אני מקדשכם, **כי על ידי זה שם הוי"ה מתגלה עליו ובזה מתקדש**, וכמו מה שכתוב בזוהר (תיקונים ע) כי האבר שבו עושה מצוה - שורה עליו שם הוי"ה הרמוז בתיבת מצוה". עכ"ל.

בה' אלהיכם". עכ"ל. וכן כתב עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת אחרי מות (ויקרא יח, ד) וזה לשונו: "עוד ירצה על דרך מה שאמר התנא האלהי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה (זוהר ח"א קע ב), כי רמ"ח אברי האדם ושס"ה גידיו - הם כנגד מצות עשה ולא תעשה, **ובעשות האדם מצוה - באותו אבר שנעשית המצוה שורה בו שם הוי"ה יתברך**, כי המצוה היא אותיות שם הוי"ה, חצים מגולה והוא סוד עלמא דאתגליא, וחצים מכוסה סוד עלמא דאתכסיא, כי אותיות מ"צ בא"ת ב"ש הם י"ה, ודבר ידוע הוא כי הקדוש ברוך הוא, הוא שמו, ושמו הוא, בסוד אומרו (זכריה יד) ה' אחד ושמו אחד. **הראת לדעת כי בעשות המצוה**

העבירות מרחיקות את האדם מה'

ה' - האבר שבו חטא שורה עליו רוח הטומאה, והוא מסך המבדיל בינו ובין אלהיו, כדרך אומרו (ישעיה נט) עוונותיכם מבדילים וגו', והוא מאמרו כאן ואלהי מסכה, פירוש, אלהים שהם מסכים מבדילים אתכם ממקור החיים - לא תעשו אותם לכם". עכ"ל. וכן כתב עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת ויחי (בראשית מט, ג) וזה לשונו: "זבעת אשר ידבק האדם בבחינה אחת מהם, כמו כן תדבק נפשו בשורש ההוא אם לטוב אם להפכו, ומעתה הגם שתהיה נפש

ומאיך, גזרה חכמתו יתברך שיהיו מעשים ופעולות מסוימות אשר ירחיקו את האדם ממנו ית"ש, והן הנה העבירות אשר הזהירנו ית"ש מהן, וכמ"ש רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת קדושים (ויקרא יט, ד) וזה לשונו: "ואלהי מסכה וגו', קשה, והלא ציוה בדרך כלל על כל האלילים שלא לפנות להם, ומה צורך לחזור ולצוות על זה. עוד למה אמר לכם. ואולי שיכוין למה שאמרו ז"ל (תיקונים יח), כי בעשות האדם מעשה הגון - תשרה עליו שכינה, **ובעוברו פי**

אדם נפשו מה טיבה, ותמצא שיש אדם שאין נפשו משיחתו עשות ניאוף, ויש נפש אדם שמשחתו על הדבר, ודבר זה גורם אם הוא דבק בנפשו מבחינת הרע - אותה בחינה אינה יכולה להפך טבעה הרע לשנוא כיוצא בו, והוא גם כן סוד אומרם ז"ל (סוכה נב ע"ב) אבר קטן יש באדם משביעו רעב מרעיבו שבע" וכו'. עכ"ל. וכן כתב עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בקצרה בפרשת כי תצא (דברים כא, יא) וזה לשונו: "והנה כבר כתבתי כמה פעמים, כי באמצעות מעשה המצוה - יתלבש באדם אור השכינה ויגרש ממנו חלק הרע, כאומרנו (קהלת ח) 'שומר מצוה לא ידע דבר רע' וכו', וכמו כן העוסק בעבירה - מתלבשת בו רוח הטומאה ומעותות דרכו". עכ"ל.

אדם טהורה זכה וברה, באמצעות אשר יכניס לפנימיותו מחלק הרע - תהיה הנפש היא מעורבת מב' בחינות טוב ורע וכו'. ויש לך לדעת כי כפי בחינת הרעה שנדבקה בנפש מהרע - כמו כן תתאוו נפשו, כמו שתאמר אם נפשו נחלאה מטומאת הניאוף - תתאוו נפשו לבחינה זו, כפי מה שהקדמנו כי כל בחינה תתאוו לכיוצא בה, וכי ירבה האדם להלעיט נפשו מחלקי הרע - תגדל בה חשק הרע, ויבדל ויתרחק מבחינת הטוב. תקח כלל זה בידך, כי אין לך דבר מעשה בעולם ולא נדונד דבר - שאין לו יסוד ברוחניות, וכל דבר איסור שהודיע ה' כי הוא זה אסור - כל הנדבק בו הרי הוא מושך לנפשו חלק רע, וצא ולמד מה שכתב בספר הישר שחיבר ר"ת (שער ט) בהבחנת הנפש לדעת

מחטא עץ הדעת נכנס הרע בדעתו של האדם

את האדם ישר, פירוש, בידיעה אחת טובה, ואין דמיון הרע מצוייר בדעתו" וכו'. עכ"ל. אך ע"י חטא עץ הדעת, כיון שנכנס הרע בדעתו של האדם, נדמה לו על כל מיני רצונות ומעשים רעים כאילו הוא הוא רוצה וחפץ בהם, אך האמת לאמיתה שאין זה רצונו של האדם כלל, כי רצונו הפנימי והאמיתי הוא - להידבק בבוראו יתברך שמו, ורק היצר הרע מדמה לו כאילו הוא רוצה לעשות

ועוד צריך האדם לדעת יסוד חשוב מאד, כי מעת חטא 'עץ הדעת' - נכנס הרע בדעתו של האדם, וכמ"ש רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת בראשית (ג, כב) וזה לשונו: "כי יש לך לדעת, כי עיקר טעם מצות המלך על עץ הדעת, היא לבלתי יושג בדעת אדם הכרת בחינת הרע, ותהיה דעתו מוחלטת בבחינת הטוב מבלי הרגשת בחינת הרע והוייתו בעולם, והוא אומרנו (קהלת ז) 'עשה וגו'

שחת, וכאשר ידיעה זו תהיה חקוקה על לבו של האדם, ייקל בעיניו מאד עשרת מונים לצאת ולהילחם ביצר הרע, כי הוא יודע שהוא נלחם באויב ובשונא הכי גדול שלו.

עבירות. וזה יסוד היסודות במלחמת היצר, שיתברר ויתאמת אצל האדם, שבכל פעם שמתעורר אצלו איזה רצון לא טוב, אין זה רצונו האמיתי, אלא הוא מצד היצר הרע - שרוצה להפילו לבאר

התלבשות היצהר באדם ע"י העבירות

העבירה, אם עבר על מצוה אחת - תוליד בו כח החפץ רשע, סוד מאמר (אבות פ"ד מ"ב) עבירה גוררת עבירה, והאריכו בזה אנשי אמת לומר, כי על ידי עבירה אחת - קונה קטיגור אחד ונוסף גם הוא על כח הרע הראשון להחטיאו, וכן שנים וכן שלשה **כי ירבה לחטוא יגדל בו ההסתה, וכו'.** עוד באמצעות נטות האדם לדרך לא טוב - **יסובבנו קנות כח שלישי שהוא נפש רעה, כדרך שיזכה האדם בתוספת נשמה יתירה בהתעצמותו בדרכי ה', כמו כן באמצעות דרכים הרעים - יקנה תוספת נפש רעה להחטיאו. עוד יוסיף מזה גדר רביעי, והוא להכנס נפשו בגדר אחרת שאין למעלה ממנה, והיא שנפשו תתחבר ותשתתף עם חלק הרע ותשווה לו בטבעה, וזה הוא גמר החלט נפש אדם לכפור בעיקר ולעבוד עבודה זרה. והוא מה שרמז באומרו 'כי יסיתך אחיך' - הוא חלק הרע שהוא מתאחה עם האדם מתחלתו קודם בואו בעולם, ואומרו 'בן אמך' - נתכוין להודיע מנין בא אח לצרה, ואמר 'בן אמך' - שהיא אם כל חי**

אולם מלבד הכח הראשוני של היצר הרע המלובש בדעתו של האדם, ומסיתו לעשות עבירות ומדמה לו כאילו הוא רוצה את הרצונות הללו, הנה כאשר ח"ו האדם מתפתה לעצת היצר, ועושה איזה עבירה, הרי הוא מושך עליו בזה כח של טומאה, ועל ידי זה הוא מגביר את כח הרע שבו, עד שנדמה לו ביתר שאת שהוא עצמו רוצה לעשות עבירות, וככל שחוטא יותר ח"ו - כך מתחזק בדעתו כח הטומאה, עד שנדמה לו לגמרי שזהו רצונו האמיתי לעשות רע ח"ו, וכבר קשה לו מאד מאד להילחם בזה, וכמו שביאר כל זה רבינו האור החיים הקדוש בפרשת ראה (דברים יג, ט) וזה לשונו: "כי יסיתך אחיך וגו'. בפרשה זו רמז ה' הערה גדולה באופני ההסתה הבאה לאדם מעצמו להטותו מדרך הטוב והישר, דע, כי יש מסית שבא עם האדם מיום היותו בעולם, וכאומרם ז"ל (סנהדרין צא ע"ב) בפסוק (בראשית ד, ז) 'לפתח חטאת רובץ', והוא מסית להאדם להרע. עוד יולד באדם כח מסית שני - באמצעות

הרע ונפשו בחינה אחת, ואחר הדרגות אלו יהיה כח במסית לדבר אליו כדברים האלה 'נלכה ונעבדה' וגו', ודקדק לומר בסתר, להעיר, **כי המסית הוא מסתיר עצמו כי הוא המסית, ומדבר כמדבר דברי אהבה וריעות ומראה טלפים כי לא להרע הוא מתכוין**. ואומרו 'לאמר נלכה', פירוש לא שאומר בפירוש נלכה נעבדה, אלא אומר דברים מסותרים ותכלית דבריו הוא לומר נלכה נעבדה וגו', גם יערים במאמרו לומר 'נלכה נעבדה' שכולל עצמו עמו, ומתחכם בזה לומר שגם הוא עד עתה לא היה מסכים לעבודה זרה אלא מכאן ולהבא הוא רוצה לעבוד, ובזה יחשוב האדם כי נפשו היא המדברת ולא זולתה שהוא יצר הרע" וכו'. עכ"ל.

שהיא חוה שגרמה תערובת הרע במקור הקדושה בחטא הראשון. **וכנגד גדר ב' שהוא מסית הנולד מחטא האדם כזכר, אמר 'או בנך או בתך'**, הם תולדות מעשים רעים - שגם הם נקראים בנים זרים, ואמר 'או בתך' - כי יש עבירות שיולידו קטיגור במדריגת זכר ויש במדריגת נקבה, כפי כח החטא, כשיהיה גדול - יוליד כח הזכר, ולפי חלישותו - יתייחס אליו כינוי הבת. **וכנגד גדר ג' שהוא קנין נפש רעה שתתלווה עם החוטא, אמר 'או אשת חיקך'** - ששוכנת בתוכו נפש רעה ותגביר בו ההסתה להפעיל הרע. **וכנגד גדר ד' שהוא נטות הנפש וכלותה לחלק הרע שיהיה בנפשו, אמר 'רעך אשר כנפשך'** - שאין גדר בין שניהם אלא חלק

כי תצא למלחמה - הדרך להילחם ביצר הרע

מוסר ח"ג עמ' רנ - רנג): "ובאמת אדרבה, זוהי תכלית בריאת האדם, שילחם ביצר הרע, שיהיה מצב שיש יצר הרע, והיצר הרע יהיה מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, והאדם צריך להילחם בו ולנצחו, התכלית היא לעשות מלחמה ולהתגבר על היצר הרע! וזהו "ריגיז יצר טוב על יצר הרע", שיתעורר ויתבונן כיצד להילחם בו מלחמת תנופה, ולא להשאר אדיש ולחיות בהרגל וכו'. יצרך מתגבר עליך בכל יום, יש לו תגבורת תמידית, והוא רוצה להמיתך, הוא עומד

והנה אחר שביארנו בס"ד את יסודות "מלחמת היצר", ובמה עיקר כוחו של היצר הרע, והיינו בהתגברותו על "רצונו" של האדם, עד שמראה לו כאילו הוא רוצה וחפץ לעשות עבירות. עתה הבוא נבוא בעזר האל יתברך שמו, לבאר את הכלים שנתן לו ה' יתברך להילחם ביצר הרע, כי מלבד מה שחייב האדם לדעת את כוחו של האוייב, כמו כן מוכרח הוא לדעת מהם כלי המלחמה שלו, ואיך להפעיל אותם נגד האוייב. וזה לשון רביה"ק בעל **האבי עזרי** זצ"ל (מחשבת

כנגדך ויורה בך, ואתה חייב לעמוד כנגדו ולירות בו, אסור לך לישב בשלוה ולהיות אדיש". עכ"ל.

תחילת התשובה ועיקרה – היא הרצון

מְנִיעָה שְׁבַע עֹלָם, כִּי אִף עַל פִּי כֹן אֲנִי חִפְצִי וּמִשְׁתַּוְּקֵק בְּרָצוֹן חִזְק אֶל הָאֲמַת לְאֲמַתּוֹ. וְזֶה שְׁאֵמַר מִשֶּׁה לִּישְׂרָאֵל, וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂאֵל מַעֲמָךְ כִּי אִם לִירְאָה וְכו'. וְהִקְשִׁינוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה, וְכִי יִרְאָה מִלְתָּא זּוֹטְרְתָא הִיא? אִין לְגַבִּי מִשֶּׁה מִלְתָּא זּוֹטְרְתִי. וְהֶעֱנִין תְּמוּזָה, כִּי מָה הוֹעִילוּ בְּתִרְצָם שְׁתִּרְצוּ לְגַבִּי מִשֶּׁה מִלְתָּא זּוֹטְרְתִי, עֲדִין קֶשֶׁה עַל שְׁאֵמַר מָה ה' שְׂאֵל מַעֲמָךְ וְכו', הֲלֹא יִרְאָה לֹא מִלְתָּא זּוֹטְרְתִי הִיא אֶצְלָנוּ, וּמָה יוֹעִיל לָנוּ מָה שְׂאֶצְלוּ הִיא מִלְתָּא זּוֹטְרְתִי, הֲלֹא אֶצְלָנוּ לֹא מִלְתָּא זּוֹטְרְתִי הִיא? אִךְ בְּפִסּוּק זֶה מְרַמֵּז הָאֲרַת הָרָצוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת מ"ה, בְּחִינַת מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂאֵל מַעֲמָךְ, וְעַל יְדֵי זֶה זּוֹכִין לִירְאָה כְּמוֹ שְׁמִבְאָר בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְעַל פְּסוּק זֶה, עֵינֵי שָׁם. וְכָבֵר כְּתַבְנוּ שֶׁהָאֲרַת הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִרְאָה (כְּמוֹ שְׁמִבְאָר בְּמִקּוּם אַחֵר), יְכוּל כָּל אָדָם לְזַכּוֹת בְּקַל, כִּי הָרָצוֹן חִפְשִׁי לְעוֹלָם" וכו'. עכ"ל.

וביתר שאת האריך בזה רביה"ק בליקוטי **הלכות** (הלכות ערב הלכה ג), ולפי גודל חשיבות הדברים, ראיתי להעתיק פה הרבה חלקים מלשונו הטהור שם, (וכדאי לכל אחד ואחד לעבור על כל דבריו שם, שהם ממש מחיים את הנפש), וזה לשונו: "כי עקר הוא

והנה כלי המלחמה הראשון, אשר הוא השורש וההתחלה של כל המלחמה ביצר הרע, הוא "כח הרצון", והוא הכח החזק והיסודי ביותר שיש לאדם, אשר הוא הוא בעצם "עיקר הבחירה של האדם בין טוב לרע", וכמו שאמרו חז"ל (מכות י:): "בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו". ואמרו (שבת קד. ויומא לח:): "בא ליטמא – פותחין לו, בא ליטהר – מסייעים אותו". ע"כ. וכן כתב רבינו בחיי ז"ל בחובות **הלבבות** (שער הבטחון פרק שלישי): "ונתבררו ממנו העבודה והעבירה **בכוונה ובבחירה** לאחת מהנה מבילתי האחרת, ויתחייב אחר זה הגמול והעונש, ואפילו לא גמר בהם המעשה". עכ"ל. וכן מבואר בעוד הרבה ראשונים, שעיקר הבחירה – היא ברצון. והאריך בזה רביה"ק ז"ל בליקוטי **הלכות** (הלכות פדיון בכור הלכה ה אות לג) וזה לשונו: "כי אף על פי כן יש לו בודאי בחירה בכל דור ובכל יום כפי האדם וכפי הזמן וכפי ההרפתקאות והמאורעות שעוברים עליו, כי בהכרח שישאר לו בחירה, כי לא נברא בזה העולם כי אם בשביל הבחירה. אף מי שחזק באמת יכול להתחזק ברצון כי הרצון חפשי לעולם. וזה אי אפשר לסתור בשום אופן בשום

כי העקר הוא הרצון וכו'. ובאמת זה עקר הנסיון והבחירה של האדם, כי באמת כל מה שרחוקין יותר - הרצון מתגבר ביותר, וכל זמן שהרצון בשלמות כראוי, בודאי יזכה על ידי זה ההתרחקות דיקא למעלה נפלאה, כי יזכה להכלל ברצון העליון, ברצון שברצונות על ידי רצונו החזק מאד שזכה בזה העולם הרחוק דיקא כנ"ל, כי דיקא מחמת גדל ההתרחקות זכה לרצון חזק בשלמות כנ"ל, אשר רק בשביל זה ירד לזה העולם כדי לזכות כאן דיקא לרצון העליון, מחמת שזה העולם רחוק ביותר בתכלית הרחוק כנ"ל, אבל ה' יתברך נתן בחירה לאדם ועל כן את זה לעמת זה עשה אלקים, כי ברא בזה העולם כמה דברים והלביש בהם חיותו יתברך ונתן בחירה להאדם, דהינו שיש גם רצונות לתאוות עולם הזה שאלו הרצונות הם מתנגדים כנגד רצון דקדושה, **כי עקר כל התאוות - הם רצונות נפולים**, ועל כן נקראים 'תאוות' שהוא בחינת חמדה ורצון, וכשמתגברים חס ושלום התאוות של העולם הזה שהם רצונות דסטרוא אחרא, אזי חס ושלום נפגם הרצון דקדושה, עד שחס ושלום יכול לשכח לגמרי את הרצון דקדושה, עד שישכח מלכסף ולהשתוקק לה' יתברך וכו', על כן צריך האדם להתגבר מאד שלא יפל לתאנה, לרצון גשמי חס ושלום, אשר על ידי זה חס ושלום יהיה נפגם הרצון דקדושה

הרצון, שצריך האדם להרגיל את עצמו לכסף ולהשתוקק ולהתגעגע בכל עת לה' יתברך ולתורתו ומצוותיו, ולהשתדל תמיד שיהיו לו רצונות טובים חזקים דקדושה, וכמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה בשיחתו הקדושה עמנו באותה העת שגלה התורה הנ"ל, כי אז שמענו השיחה הקדושה הנדפסת בהשיחות הר"ן המתחלת, "עולם הזה אינו פלום", שמבאר שם עצם מעלת הרצון אל הקדושה, **כי אמר רבנו זכרוננו לברכה שעקר עבודת ה' הוא הרצון**, כי לעבד ה' אינו יודע מי הוא זה שיוכל לומר שיעבד ה' יתברך, ואפלו מלאך ושרף אינו יכול להתפאר שיוכל לעבד ה' וכו', רק העקר הוא הרצון לה' יתברך. ואף על פי שנדמה שהכל רוצים להתקרב לה' יתברך, כי הכל חפצים ליראה את שמו, אף על פי כן לא מבעיא שאין אדם אחד דומה לחברו בענין הרצון, **כי אם גם באדם אחד - אין יום אחד דומה לחברו בענין הרצון וכו'**, כמבאר שם, עין שם. **וכן דבר מזה רבנו זכרוננו לברכה כמה פעמים בכמה לשונות, שהעקר הוא רק הרצון והכסופין**, שירצה ויכסף תמיד ברצון חזק לעשות רצונו יתברך באמת, ואם אף על פי כן אינו זוכה מה לעשות ויתגבר לבלי להפסיק ולבטל הרצון, חס ושלום, רק ירצה יותר ברצונות חזקים יותר ויתגבר ברצון חזק וכסופין גדולים לה' יתברך תמיד בכל עת לעולם ועד,

פנים יזכר את עצמו בכל פעם וינגיל את עצמו לכסף ולהשתוקק לה' יתברך ברצון חזק תמיד - זה עקר התשובה, ויכול לזכות על ידי זה לעליה גדולה, וכל העוונות יתהפכו לזכיות, כי יכול לזכות לרצון חזק מאד מאד מחמת שנתרחק יותר כנ"ל. והכלל הוא, שאין שום יאוש בעולם כלל, ואכלו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדין הוא זוכר את ה' יתברך ויש לו רצון לשוב אליו יתברך, אף על פי שזה כמה אשר הוא כוסף לשוב אליו יתברך ועדין לא זכה לתשובה, אדרבא, פגם יותר והוסיף חטא על פשע חס ושלום, אף על פי כן יחזק עצמו לכסף ולהשתוקק לה' יתברך תמיד בכל עת, ועל ידי זה בודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטותיו, ויזכה בודאי לתשובה בלי ספק, ודרך זה הוא עצה טובה ונכונה לכל אדם שבעולם מגדול ועד קטן, הן צדיק גדול מאד או איש כשר באמת הצריך לצאת מדרך האון לדרך גבה יותר, והן אנשים הקטנים במעלה מאד, ואפלו המנחים בשאל תחתיות המלכלכים במעשים רעים מאד, אף על פי כן על ידי בחינת רצון הפל יכולים לעלות מתכלית דיוטא התחתונה עד רום המעלות. ואי אפשר לבאר בכתב עצם מעלת הרצון והכסופין דקדשה כפי מה שהבנו מדברי רבנו הקדוש זכרוננו לברכה, כפי מה שזכינו לשמע מפיו הקדוש בעצמו, כי בכתב אי אפשר לבאר אפלו קצה אפלו

חס ושלום כנ"ל, על כן צריכין להסתפק במועט מאד בכל עניני העולם הזה, ואפלו מעט המכרח צריכין להתגבר מאד מאד שיהיה בקדשה ובטהרה, באפן שלא יהיה נפגם על ידי זה הרצון דקדשה, רק אדרבא על ידי כל מה שאוכל ושותה וכיציא, יזכה לרצון דקדשה יותר ויותר, כמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה במקום אחר שמי שזוכה יכול לקבל בעת האכילה דיקא הארת הרצון. נמצא, שהכלל הוא - הרצון לה' יתברך, אשר רק בשביל זה בא האדם לעולם הזה, והוא עקר התכלית של האדם וכנ"ל, וזה בחינת תשובה שגדולה מאד, עד שיכולין לזכות על ידי התשובה - שיתהפכו העוונות לזכיות וכו'. ועל כן באמת בודאי אשרי מי שלא חטא, כי גם האדם מה שהוא מלבש בעולם הזה לבד, הוא גם כן בסכנה גדולה שיוכל לשכח את הרצון דקדשה חס ושלום, על ידי הרצונות הפגומים של העולם הזה, אפלו על ידי הרצונות של התר, מכל שכן וכל שכן כשחס ושלום נכשל באיזה עוון וחטא ונתרחק יותר ויותר, בודאי הוא מסכן מאד, כי יכול חס ושלום, לשכח לגמרי את הרצון דקדשה מחמת שנתרחק מאד. אבל מי שכבר נכשל באיזה חטא ועוון, ואפלו אם הרבה לפשע מאד מאד, ואפלו אם עשה מה שעשה, אף על פי כן אם יתגבר את עצמו על כל פנים לבלי לשכח את ה' יתברך, ועל כל

אֲדָרְבָּא, יִרְגִיל עֲצָמוּ לְכֶסֶף וּלְהַשְׁתַּוְּקָא
 בְּכָל פְּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּרָצוֹן חֶזֶק יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר לֵה' יִתְבָּרַךְ, וְזֶה הַרְצוֹן בְּעֲצָמוּ טוֹב
 מְאֹד, וְיִכּוֹל לְזַכּוֹת עַל יְדֵי זֶה לְתִשׁוּבָה
 שְׁלֵמָה בְּאַמֶּת וּלְעֵלוֹת לְכָל הַמַּעֲלוֹת
 דְּקִדְשָׁה כַּנִּי"ל וְכו', כִּי עֵקֶר הַתִּשׁוּבָה - הוּא
 בְּחִינַת רָצוֹן דְּקִדְשָׁה כַּנִּי"ל, כִּי עֵקֶר
 הַתִּשׁוּבָה - הִיא הַחֲרֻטָּה שְׁמַתְחַרֵּט מְאֹד
 עַל שְׁעֵשָׂה הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּאת, וְעֵקֶר הַחֲרֻטָּה
 - הִיא הַרְצוֹן, שְׂיֵשׁ לוֹ עֲכָשׁוּ רָצוֹן דְּקִדְשָׁה
 שֶׁהוּא מִתְחַרֵּט מְאֹד עַל מַה שְׁעֵשָׂה, דְּהִינּוּ
 שְׁהִיָּה מְרֻצָּה מְאֹד אִם לֹא הִיָּה עוֹשֶׂה
 זֹאת. נִמְצָא, שְׁעֵקֶר הַחֲרֻטָּה - הוּא הַרְצוֹן
 דְּקִדְשָׁה, דְּהִינּוּ שְׁעֲכָשׁוּ אִינוּ רוֹצֵה אֶת
 הָעֲבֵרָה כְּלָל, רַק רְצוֹנוֹ הוּא הַלּוֹאֵי וְלֹא
 הִיָּה עוֹשֶׂה אֶת הָעֲבֵרָה, וְעַל יְדֵי הַחֲרֻטָּה
 הַזֹּאת שֶׁהוּא רַק רָצוֹן דְּקִדְשָׁה, עַל יְדֵי
 זֶה מוֹחֲלִין לוֹ. וְעַל כֵּן בְּשִׁבְתָּ שְׂאֵז זֹכִין
 לְרָצוֹן דְּקִדְשָׁה, עַל יְדֵי זֶה זֹכִין לְתִשׁוּבָה
 שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁבְתָּ, כְּמוֹ שְׁכַתֵּב רַבְּנֵי
 זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה בְּמָקוֹם אַחֵר, בְּחִינַת וְשִׁבְתָּ
 עַד ה' אֶלְקֵיךָ, כִּי עֵקֶר הַתִּשׁוּבָה הִיא
 בְּחִינַת רָצוֹן דְּקִדְשָׁה שְׁמַתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר
 אַחֵר הַחֲטָא אִם זֹכֵה לְהַתְּעוֹרֵר לְתִשׁוּבָה
 שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְּהַפֵּךְ הִירִידָה לְעֵלִיָּה
 וְהַעוֹנוֹת נִתְּהַפְּכִין לְזִכְיוֹת, כִּי עַל יְדֵי
 הַעוֹנוֹת שְׂזָכָה אַחֵר כֶּךָ לְשׁוּב עֲלֵיהֶם,
 עַל יְדֵי זֶה זֹכֵה לְרָצוֹן חֶזֶק יוֹתֵר וְכַנִּי"ל
 וְכו'. וְהִנֵּה הַכְּלָל, שְׁעֵקֶר הַתְּכַלִּית שֶׁל
 הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה - הוּא הַרְצוֹן דְּקִדְשָׁה
 לֵה' יִתְבָּרַךְ כַּנִּי"ל, וְעֵקֶר הַהַתְּחַלָּה בְּעֵבוֹדַת

חֶזֶק מְאֹלָף. וְכַבֵּר גְּלָה כְּמָה וְכְמָה תּוֹרוֹת
 גְּבוּהוֹת עַל זֶה אֲשֶׁר נִדְּפְסוּ כְּבָר, אֲבָל
 יוֹתֵר מְזַה הִבְנוּ מִפְּיֹה הַקְּדוֹשׁ וּמִתְּנוּעוֹתָיו
 הַקְּדוֹשִׁים וּרְמִיזוֹתָיו הַנִּפְלְאִים בְּעַת
 שְׁדַבֵּר מְזַה כְּמָה וְכְמָה פְּעַמִּים. וְצָרִיךְ כָּל
 אָדָם כְּפִי מַה שֶׁהוּא לְהַרְגִיל עֲצָמוּ מְאֹד
 בְּזֶה לְכֶסֶף וּלְהַשְׁתַּוְּקָא תְּמִיד לֵה' יִתְבָּרַךְ
 בְּרָצוֹן חֶזֶק וְתִקְיָה, וְדַבֵּר זֶה יִכּוֹל בּוֹדָאי
 כָּל אָדָם לְקַיֵּם אִפְלוּ הַפְּחוֹת שֶׁבְּפַחוֹתָיִם,
 וְאִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל וּלְסַתֵּר עֵצָה הַזֹּאת
 בְּשׁוּם אִפּוֹן מִי שִׁרְצָה לְקַיֵּמָה. כִּי בְּשִׁלְמָא
 כָּל הַדְּבָרִים וְהַעֲצוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, יִכּוֹל הַבַּעַל
 דְּבַר לְהַתְּגַבֵּר לְבַלִּי לְהַנִּיחַ אֶת הָאָדָם
 לְעִשׂוֹתָם, אֲבָל רָצוֹן לְבַד - זֶה אִי אֶפְשָׁר
 לְסַתֵּר בְּשׁוּם אִפּוֹן, כִּי יִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה,
 אִף עַל פִּי כֵּן אֲנִי רוֹצֵה לְשׁוּב לֵה' יִתְבָּרַךְ
 בְּרָצוֹן חֶזֶק, כִּי מִי פְּתִי וּמִשְׁגָּע שְׁלֵא יִרְצָה
 טוֹב הָאִמְתִּי וְהַנִּצְחִי, רַק שְׁקֵשָׁה לוֹ
 לְהַתְּגַבֵּר עַל מַה שְׁצָרִיךְ לְהַתְּגַבֵּר, אֲבָל
 עַל כָּל פְּנִיִם הַרְצוֹן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל
 הַמְּאֲמִינִים בֵּה' יִתְבָּרַךְ בּוֹדָאי חֶזֶק מְאֹד
 מְאֹד לְשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, רַק מִחַמַּת שְׂאִין
 יוֹדְעִין מַעֲלַת הַרְצוֹן שֶׁהַרְצוֹן בְּעֲצָמוּ
 טוֹב מְאֹד, עַל כֵּן כְּשֶׁרוֹאִין שְׁכֵמָה פְּעַמִּים
 רָצוּ בְּרָצוֹן חֶזֶק לֵה' יִתְבָּרַךְ וְאִף עַל פִּי כֵּן
 עֲדִין לֹא זָכוּ לְעֵבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ וְגַם קִצְתָּ
 פְּגָמוֹ יוֹתֵר, עַל כֵּן הֵם מִתְּיָאֲשִׁים בְּעֲצָמָן
 וְשׁוֹכְחִים לְכֶסֶף יוֹתֵר עַד שֶׁנִּתְּעַלֵּם הַרְצוֹן
 אֶצְלָם. וּבְאַמֶּת זֶה הַפְּגָם קִשָּׁה יוֹתֵר מִן
 הַכָּל, כִּי אִיךָ שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִיִם אֵל יִרְפָּה
 אֶת הַרְצוֹן וְלֹא יִטֵּשׁ וְלֹא יַעֲזֹב אֶת הַרְצוֹן,

ואם ישנו באזהרה מה' או מכללי התיעוב, ישלול הרצון בו וימנע החפץ הגם שישנו. אבל הרשעים הם מסורים ביד לבם, לכל אשר יבא החפץ בלב לא ימנעהו הרצון, ואולי כי אין להם נשמה או שכבר פגמוה ונכנעתה היא לפני הרוח שבלב, ולכן אמר ה' כי אני ה' אלהיכם, פירוש, להיות שבחינת הנשמה בה ה' משרה אור שכינתו באדם בסוד (תהלים עח) 'אהל שכן באדם', ומצד זה יש כח באדם לנצח החפץ לפני הרצון" וכו'. עכ"ל. [ודע, כי מובא (בס' קיימו וקיבלו ח"ב, דף רנו ע"ב) בשם הגה"ק רבי חיים הלברשטאם זצ"ל דומ"צ סאטמאר, נכדו של הדברי חיים מצאנז, שאמר: שמקובל בידו מצדיקי אמת, שיש סגולה שלא ימות מן העולם בלי תשובה, ללמוד את פירוש האור החיים הקדוש על פרשיות אחרי מות וקדושים. ע"ש].

וכן כתב עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת בראשית (ד. ז), שעיקר מלחמת היצר תלויה ברצונו של האדם, וזה לשונו: "כיון שאינך חושב בתשובה, כרמוז בתיבת 'לא תטיב', שעודך מתאוה וחושק לבחינת הרע, והוא אומר ו'אליך תשוקתו', ואתה חפץ למשול בו ולגרש אותו לבל ירבוץ לפתחך, והגם כי ה' ירצה להפרידו מעליך, אבל צריך שאתה תרחיקהו מתשוקתך, **כי כל עוד שאדם חושק בבחינת הרע - הוא ממשילו עליו**, כאומר (תהלים פא. י) 'לא יהיה בך אל זר',

ה' וְהַסּוּף וְהַתְּכָלִית - הַכֹּל הוּא בְּחִינַת הָרְצוֹן, כִּי עֵקֶר הוּא הָרְצוֹן כִּנְ"ל" וכו'. עכ"ל"ק. וע"ע שם באריכות דבריו הנפלאים.

וכן מבואר גם בדברי האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת אחרי מות (ויקרא יח. ב), שעיקר הכל - הוא "כח הרצון", ותחילת המלחמה נגד היצר הרע - היא בכח הרצון, ואפילו כאשר האדם כבר נתון בתוקף תאוותו - בכח הרצון יכול לשלוט ביצרו, וזה לשונו שם: "מה שאין כן אתם בני ישראל לצד היותי ה' אלהיכם והיא השגה אלהות, בכח האלהי ינוצח כח הטבעי גשמי, כי הצורה תשלוט בחומר **כשיסכים איש ישראל להתדבק בה' אלהיו ישלוט בטבעו**, והוא כמאמרם ז"ל (ב"ד פל"ד) שאמרו הצדיקים לבם מסור בידם והרשעים הם מסורים ביד לבם. הכוונה בזה כי החפץ והחשק - ישנו בלב האדם, והרצון - הוא במוחו, והם ב' מדריגות שנתן האדון בבני אדם, וכשתזדמן לאדם דבר ערוה - הלב חומדה, ואין גמר בחימוד זה, **ויכול הרצון התלוי במוח למנוע החפץ ולא יעשנו הגם שיחמוד**. הלא תמצא בבני אדם שמקבלים תענית, הגם שהחפץ יתגבר בהם לאכול - יבא הרצון וימנענו, וכן על זה הדרך, וצדיקים תמיד מתנהגים כסדר זה, ולבם מסור בידם, שהגם שיתאוה תאוה בלבם, יבחר השכל שהיא הנשמה,

וכשהאדם מואס בדבריו ובעצתו - זו היא השפלתו, והוא אומר (משלי טז, ב) ומושל ברוחו מלוכד עיר" וכו'. עכ"ל.

ההתחלה צריכה להיות דווקא מן האדם

דוקא מן האדם בלתי עזר אלקי". וכן כתב עוד בספרו **בית תפלה** (תפילת י"ח - ברכת השיבנו) וזה לשונו: "ויתעורר האדם באומרו ברכה זו (ברכת "השיבנו"), כי בלתי אפשר שיתפוש הקב"ה את האדם בזרועו או בצוואר בגבו ויחזירנו בתשובה, ואין הקב"ה מסיר הבחירה ויצר הרע מן האדם להיות כמלאכי מרום, זה בלתי אפשרי, אלא כוונת ברכה זו שיהיה לנו התעוררות ועזר משדי בבואנו להיטהר". עכ"ל.

אולם צריך האדם לדעת שעליו מוטל לעשות את הצעד הראשון, ולעורר את הרצון שלו לבחור בטוב, כי זהו כח הבחירה שנתן ה' בידו של האדם, וזה ה' לא יעשה בשבילו, כמו שאמר חז"ל (שהש"ד ה, ב): "אמר הקב"ה לישראל: בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו". ע"כ. וכ"כ רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו **דן ידן** (פרשת ויחי): "כי ההתחלה צריך שיהיה

מיד כשמהרהר בתשובה - כבר מקבל עזר משמים

שזה ההרהור יתחזק בידם ויעשו תשובה גמורה. עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת אחרי מות, עניני תשובה אות א חלק ג) וזה לשונו: מה שכתב הרמב"ם 'ויעיד עליו יודע תעלומות', אפשר לומר שאינו מתנאי של התשובה, אלא הבטחה טובה למי ששב בתשובה, שאם יתחרט לגמרי - הקב"ה יעיד עליו, דהיינו שישלח לו עזר וסיוע כדי שלא יחזור ליפול בחטא". עכ"ל. וכיוצא בזה כתב רביה"ק בספר המדות (ערך תשובה אות סה) וז"ל: "משעה שאדם חושב לעשות

אך כאשר האדם מתחיל ועושה צעד קטן, ומעורר עצמו לתשובה - הקב"ה עוזרו להמשיך ולהגיע לתשובה שלימה, כמו"ש רביה"ק הזרע שמשון זצ"ל (פרשת שופטים אות ד) וזה לשונו: 'וזרקתי עליכם מים' וכו', כלומר מיד שתהרהרו בתשובה - אזי אני אזרוק עליכם מרחוק, לפי שעדיין אתם טמאים במעשה שהרי עדיין לא עשיתם מעשים טובים ולא נטהרו איבריכם וגופכם שנטמאו בעבירות, ו'מים טהורים' גימטריא 'שובבים', והיינו שישלח עזרם מקודש

הופכין. לזה בא דבר ה' כאן ואמר 'כי תצא למלחמה' וראית בעיני שכלך סוס ורכב, 'סוס' - כנגד מה שהוא היצר סוס מוכן למלחמה מה שאינו כן האדם, 'רכב' - כנגד הרכבת האדם שנוטה וחושקת לדברים, ואומרו 'עם רב ממך' - כנגד כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים כמו שאמרנו, אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר 'לא תירא מהם', והטעם הוא 'כי ה' אלהיך עמך', פירושו, **הן אמת אם היית בא למלחמה בכחך - אין בך כח לעמוד במלחמה זו, אבל כיון שה' אלהיך עמך - כחו גדול להצילך, כי כשבא אדם ליטור ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יכניע מציריו**. וגמר אומר 'המעלך מארץ מצרים' - כי זה מופת חותך כי ה' מפרק הקליפה מן הקדושה ומבררה, והוא סוד העלאת ישראל ממצרים כידוע ליודעי תן, וזה לך האות כדי שתתחזק במלחמה, וכן הוא אומר (תהלים לז) צופה רשע לצדיק וגו' ה' לא יעזבנו בידו, ואמרנו ז"ל (קידושין ל:) שהכתוב מדבר על יצר הרע שהוא מתגבר על האדם וה' עוזרו ומצילו מידו". עכ"ל.

תשובה, אזי מקבלין תפילתו, אף על פי שלא עשה עדיין". עכ"ל.

וכן כתב רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת כי תצא (דברים כא, י), וזה לשונו: **"ומבטיחו הכתוב שהגם שתקיף הוא היצר מכח האנושי, אף על פי כן יתנהו ה' בידו" וכו'.** עכ"ל. וכ"כ עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת שופטים (דברים כ, א), וזה לשונו: **"כי תצא למלחמה וגו'. אולי שרמז הכתוב מלחמת האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר כי תצא למלחמה הידועה שאין גדולה ממנה, והנה במלחמה זו יש ב' דברים קשים לאדם שמתשיים כוחו: הראשון - הוא שאינו מלומד במלחמה כמו שהוא מלומד ורגיל במין מלחמה זו יצרו הרע, השני - שהרכבת האדם חובקת דברי היצר בכל אשר יאמר אליו בעניני האיסור לגנוב ולגזול ולגאות ולאכול כל אשר תאוה נפשו, וזה ימנעהו מלשמוע אל דברי התורה והמצות, ומה גם אחר שנכשל בעבירות רבות שיתוספו כוחות הרע שנוולו ממעשיו הרעים, כמו שפירשתי במקומות אחרים, והרי הוא ביניהם כחררה שאין לה**

התפילה - מוכרחת בשביל לנצח את היצר הרע

להישאר רק ברצון, וחייב לעשות כל אשר בכחו כדי להוציא את רצונו הטוב מן הכח אל הפועל, והנה בשביל להצליח

ודע, שאף שההתחלה והשורש של כל עבודת ה' תלוי ברצון וכנ"ל, מ"מ הדבר פשוט וברור שהאדם לא יכול

האדם לחטוא בעל כרחו, ולג' סיבות שמע ה' את קולנו". עכ"ל. וכ"כ רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי מות, עניני תשובה אות ה), וזה לשונו: "שפשיטא הוא שאדם מעצמו אינו יכול להינצל מהיצר הרע, אלא צריך שיעשה הכנות טובות להתרחק מהחטא, ויתחנן ויבכה לפני בוראו שיצילהו". עכ"ל. וכ"כ עוד הזרע **שמשון** זצ"ל (פרשת וילך אות ד), וזה לשונו: "וידוע שעיקר התשובה תלויה בעזיבת החטא ובתפילה שיתפלל להקב"ה שירחמהו". ע"כ. וכ"כ רביה"ק מוהר"ן ז"ל **בשיחות הר"ן** (סימן ג), וזה לשונו: "והעיקר שהכל תלוי בו, שלא יהיה מייאש עצמו מלצעוק אל ה', ולהתחנן ולהתפלל אליו תמיד". עכ"ל. [וראה עוד מה שהארכנו להלן בעשרת ימי תשובה בחלק של 'תפילה'].

לעורר ולחזק את 'כח הרצון' עד שיצליח להוציאו מן הכח אל הפועל, צריך להתחזק מאד מאד בתפילה תמידית לה' יתברך על זה, שיזכהו לעשות רצונו יתברך ולעובדו בלבב שלם ולנצח את יצרו הרע, וכמ"ש רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת כי תבוא (דברים כו, ה), וזה לשונו: "**שצריך האדם להתפלל לה' בכל יום שיצילהו מיצר הרע**, והוא אומר ונצעק אל ה' וגו', ואומר וישמע ה' את קולנו וגו', פירוש, הגם שה' הוא שברא יצר הרע לבחון האדם בעבודת בוראו, אף על פי כן **כשצועקים אליו - שומע קולם**, מטעם שראה את הרשום - שהוא 'ענינו ועמלנו ולחצנו', העוני - הוא אפיסת כח הלוחם שאין כח בנו המספיק להלחם בו לגרשו ממנו, העמל - הוא שאנו צריכין לעמול במלחמתו, הלחץ - הוא הדחק שדוחק היצר את

תורה - בלי תורה אין תשובה

בקולו' - שהוא תלמוד תורה, ולא הזכיר עמו דבר אחר, וזו היא התחלת התשובה שצריך השב עשות". עכ"ל. וכ"כ רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו בית תפילה (תפילת י"ח - ברכת השיבנו), וזה לשונו: "כבר כתבו כל המפרשים וספרי המוסר, שלכך תיקנו בתחילת ברכה זו "השיבנו אבינו לתורתך", כי בלתי תורה - אין עבודה ואין תשובה, ולפי מה שירבה

עוד צריך האדם לדעת, שבשביל לעורר את הרצון לעבודת ה' יתברך ובשביל לזכות לתשובה - מוכרח לזה עסק התורה הקדושה, כמו שאמרו חז"ל (איכה רבה, בפתיחה סי' ב): הלוואי אותי עזבו ותורתך שמרו, שהמאור שבה מחזירן למוטב. ע"כ. וכ"כ רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת נצבים (דברים ל, ג), וזה לשונו: "וגמר אומר 'ושמעת

מקום חושך, **כשמאיר אור התורה אז החושך הולך לגמרי**". עכ"ל. וכפי מה שעוסק בתורה - כך זוכה לתשובה, וכמ"ש רביה"ק **הפלא יועץ** זצ"ל (ערוך תשובה), וזה לשונו: "כי באמת אמרו **שהעיקר הגדול ליכנס לדרכי התשובה - הוא לימוד התורה**, שילמוד דינים הנצרכים וספרי מוסר ויראת ה', וכל הקרב הקרב אל משכן ה' בתי מדרשות ללמוד או לשמוע בלימודים - הוא קרוב יותר אל ה', והולך ומתקרב מדי יום ביום, הלך וגדל ביהדות הלך ושוב בתשובה, **וכל הרחוק מן התורה - הוא רחוק מן השי"ת**, מידי יום יום הלך וחסור, עד שדש בעבירות ונעשות לו כהיתר וכו', ומתוך כך הכסיל בחשך הולך, ומרעה אל רעה יוצא, עד שיצא מן העולם הלך ילך ובכה לבאר שחתר"ל. לא כן השוקד ללמוד או לשמוע בלמודים, הולך אל חכמים יחכם, ויודע מה הוא אסור וחומר שבו, שאפילו על עבירה קלה - חשוב ככופר בעיקר, שהרי הוא מורד במלכות בפני המלך הגדול הגבור איום ונורא, אשר מלא כל הארץ כבודו, והוא משגיח על כל מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו, אין שום דבר נעלם ממנו, ויודע שהקב"ה משלם שכר טוב לצדיקים ועונש רע ומר על כל עבירה אפילו קלה שבקלות, ומדקדק כחוט השערה ואינו מוותר כלום, והעונש הוא גדול מאד מאד, עד כדי שאמרו שאם

איש הישראלי לעסוק בתורה או לשמוע בלימודים - כך ירבה להיות עובד אלקים ולשוב בתשובה שלימה, ולפי מיעוטו בעסק התורה - ככה יום יום יהיה נזור אחר מעבודת ה' יתברך". עכ"ל. ורק על ידי עסק התורה הקדושה - יש קיום לתשובה, שעל ידי עסק התורה"ק ניצל מן היצר הרע, כמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:): "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". וכ"כ רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת כי תבוא (דברים כו, ח), וזה לשונו: "עוד אפשר שכל הכתוב ירמוז אל התורה, שבה ינצל אדם מיצר הרע ומתאוות עולם הזה". ע"כ. וכ"כ עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת יתרו (שמות יט, ה), וזה לשונו: "ולפי מה שפירשתי למעלה כי אמרו 'תשמעו' - הוא לתורה שבעל פה, תהיה גזרת הכתוב 'ושמרתם' וגו' - **כי באמצעות התורה תצילהו מיצר הרע המחטיאו**, ואמרו בתוספת וא"ו, לומר מלבד שתהיה לכם ידיעה ממנה להבחין בין טוב לרע, עוד לכם שתשיגו השמירה **ולא ישלוט בכם השטן**". עכ"ל. וכיוצא בזה כתב בספר **דגל מחנה אפרים** (דברים, לראש השנה ד"ה וזהו אם) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, וזה לשונו: "כמו שכתוב מאדוני אבי זקני [הבעל שם טוב] זללה"ה, כמו אדם שמביא נר למקום החושך - שהחושך הולך לגמרי ואינו ניכר כלל, כך כשחוזר בתשובה אף שהיה מתחילה

ז"ל בתפילה י"ח, 'השיבנו אבינו לתורתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך', **דאי אפשר לתשובה שתתקיים בלי קדימת עסק התורה**". עכ"ל. [וידועים דברי רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת שמות (שמות ג, ח), שביעיקבתא דמשיחא ירדו לשער הנ' של הטומאה, ויוכלו לצאת ממנו בכח התורה הקדושה, וזה לשונו שם: "הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בנ' שערי טומאה, וכמו שצינתי דבר זה כמה פעמים, בזה ינוח דעת בב' השאלות, כי אם היה מוציאם קודם זה - היו מפסידים בירור החלק ההוא, ותדע שעם ה' השיגו בבחינת כללותם הכלול במשה שנתייחס בשם עמו השגת מ"ט שערי בינה, וטעם שלא השיג שער החמישים - הוא לצד שאין המושג אלא בהשתדלות המשיג, ולצד שישראל לא נכנסו בנ' שערי טומאה לברר אותם - לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו, והובטחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמישים, והשגתו הוא באמצעות הגליות, ובפרט גלות האחרון אנו משיגים הדבר. וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בבירור שער הנ', לצד שלא היו בני תורה, מה שאין כן דורות האחרונים - באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה". עכ"ל].

יסבול כל ימי חייו יסורין כיסורין של איוב - אינו כלום נגד מה שעוברת נפש החוטאת ביום המיתה, ויום המיתה - אינו כלום נגד מה שעובר בעוה"ב עונשים קשים ומרים מינים ממינים שונים, עד שמשפט רשעים בגהינם אעפ"י שהוא קשה מאד כמפורש במדרשים ועוברי בעמק הבכה מעיין ישיתוהו שמורידין נהרי נחלי דמעה, אעפ"כ אינו כלום נגד שאר דינים וגלגולים וכף הקלע וכדומה. וכל קבל דנא מרובה מדה טובה, שכר מצות רב מאד, וכמו שכתבתי לעיל בערך שמיעה וערך שכר. ובקורא איש יהודי ספרי הקודש, בעיניו יראה כי אשר לא יחשוב לו עון, הוא עון פלילי, וחרדה ילבש ושב ורפא לו. וכן ידע המצוות על בוריין, וכיצד סדר עבודה לאל ית"ש. וסגולת התורה - שהיא תבלין ליצר הרע, עד שאמרו אם פגע בך האי מנוול משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא - נימוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ, באופן שגדולה תורה שהיא מוציאה את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים, והשונה הלכות ומוסר בכל יום או שומע שהוא כקורא - מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שהמאור שבה מחזירו למוטב, ועל כן תיקנו לנו רבותינו

עיקר כח התורה המכניע את היצה"ר - הוא לימוד המוסר

(כלומר בכל חלקי התורה) להכניע ולשבר את כח היצר הרע, אך עיקר כח התורה

וצריך האדם לידע שהגם שגדול מאד כח לימוד התורה הקדושה בכל מקום שהוא

תרף, ואם התרפית חזור בך חזק ויאמץ לברך. עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תשובה) וזה לשונו: "וזהו הדרך למי שרוצה ליכנס בדרכי התשובה והיהידות - זה השער לה', שיקבל עליו בכל תוקף ולא יעבור מלהיות שוקד מדי יום יום ללמוד חלק מספרי מוסר דף אחד או פרק אחד או לשמוע בלמודים על מנת לשמור ולעשות ולקיים". עכ"ל. ולימוד המוסר - הוא העיקר שהכל תלוי בו, ואם יחזיק האדם בדבר זה לבד - סופו שיגיע לכל המעלות של עבודת ה' יתברך, כמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך דביקות בה'), וזה לשונו: "אבל האיש אשר הוא טהור והסיר מסוה העיוורון מעל עיניו, ידוע ידע שכדי להיות יהודי כשר עובד אלקי"ם, צריך לכוף את יצרו, ודי בזה שיכוף את יצרו להיות לומד או שומע בלמודים תמיד, אפילו על כרחו שלא בטובתו, וסוף שיערב ויבוסם לו, וילך הלוך וגדל הלוך ונסוע בדרכי היהידות והפרישות והחסידות, כדבר האמור שסגולת התורה לבער את רוח הטומאה, ועל כן אמר הקדוש ברוך הוא הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו שהאור שבה מחזירן למוטב, והולך אל חכמים יחכם וישיג אורחות חיים, לכן זאת עשו וחיו". עכ"ל ק.

המשבר ומכניע את היצר הרע מאד מאד - הוא החלק של לימוד המוסר, וכמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך מוסר), וזה לשונו: "ידוע ומפורסם מעלת לימוד המוסר עד שפירשו המפרשים שמאמר רבותינו ז"ל שאמרו (קידושין ל): "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", ואמרו (שם) "משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא - נמוח, אם ברזל הוא - מתפוצץ", הכל הוא על לימוד המוסר. ועל הרוב מי שאינו מתמיד ללמוד מוסר - לא טעם טעם יראת חטא וכו'. והנה סולם מוצב לעלות בהר ה' ולקנות טהרת הנפש, הלא הוא השקידה ללמוד ספרי מוסר או לשמוע, כי אז ילמד ליראה את ה' וכו'. אמנם כאשר יתמיד לקרא או לשמוע דברי מוסר יום ליום, יערוף כמטר לקחו, כמו שהמטר נוקב את האבן, כך דברי מוסר סוף שנוקבין את לב האבן, הלוך ילך מעט מעט בדרך טובים, ולבבו יבין ושב ורפא לו. וידוע שכל ההתחלות קשות, ויקשה בעיניו ללמוד או לשמוע דברי מוסר, ולא יכנסו הדברים באזניו לא חלי ולא מרגיש, אבל סוף שיכנע לבבו, ויערוב לו ויבוסם לו, וידוע מאמר רבותינו ז"ל אם תשמע בישן תשמע בחדש, ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע, לכן החזק במוסר אל

לימוד המוסר בדברים שלקוי בהם

האדם שידע שורש נשמתו ומהיכן נמשך ועל מה בא לתקן ולהשלים, כמו שאמר בזהר שיר השירים (זו"ח ד"ע ע"ד) על "הגידה לי שאהבה נפשי" וגו'. וכדי שיבין, **יראה באיזה מצוה תקיף יצרו יותר לבטלה**, יתחזק בה לקיימה, כי בוודאי כל מצוה זו נתגלגל, וכדי שלא ישלים חוקו - מנגדו יצרו לבטלה להוציאו מן העולם בידים ריקניות" וכו'. עכ"ל. וכן כתב הגאון רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל בספרו **צדקת הצדיק** (אות מט), וזה לשונו: "כל אחד ידע שבמה שיצרו תוקפו ביותר - הוא כלי מוכן לאותם דברים ביותר להיות נקיים וזכים אצלו, **ובדברים שהרבה לפשוע - בהם ידע שהוא כלי מוכן להיות דייקא באותו דבר נקי ובר לבב**, ולכן אמרו (ויקרא רבה כא, ה) שבאבר שבו חטא - בו יעשה מצוות, ואין זה רק תיקון לעבירה הקודמת מדה כנגד מדה, אבל הוא גם תיקון נפשו בפרט, **כי כל אחד נברא לתיקון איזה דבר פרטי אשר בו נתיחדה נפשו בפרט** ואין לה חבר, [כמו שלא נמצא פרצופים שווים, ופרצוף פנים רומז על צלם אלהים דנפש], כנודע מאמר הקדמונים על מאמר חז"ל (שבת קיח:): אבוך במאי זהיר טפי". עכ"ל. וכ"כ רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי אות א) בשם רבינו האר"י ז"ל, וזה לשונו: "וכתב הרב הקדוש (האר"י ז"ל) **שהיצר הרע**

והדבר פשוט שצריך להתחיל בלימוד המוסר באותם הדברים שידע שהוא לקוי בהם ונכשל בהם בתמידות, וכבר מבואר בדברי הרמ"ק ז"ל בספרו **אורי יקר** (חכ"א עמ' כז), שהדבר שהכי קשה לאדם בעבודת ה' ויש לו בו הרבה נסיונות, אות הוא שבא לעולם בשביל לתקן דבר זה. ע"ש. וכן כתב הגאון רבי דוד זכות ז"ל בספרו **זכר דוד** (מאמר ראשון פרק עז) וזה לשונו: "ומכל מקום אפשר לידע על מה בא לתקן בעולם הזה, כפי חכמי האמת, בשום שכל (דהיינו שיתן דעתו) לראות באיזו מצוה אינו חפץ לעשותה והיצר הרע מתרשל אותו ממנה, או מרגילו באיזו עבירה שלא יוכל להיפרד מהיכשל בה, אזי אתגלאי מילתא למפרע שעליו לתקנה". עכ"ל. וכן כתב אדוננו הגר"א זלה"ה בפירושו לספר יונה (ד, ג), וזה לשונו: "ועל כן יראה עיקר לתקן במה שפשע מקדם (דהיינו בגלגול קודם), כמו שנאמר (שבת קיח:): "אבוך במאי הוי זהיר טפי" וכו'. והאיך ידע מה שקלקל מקדם? יש על זה ב' סימנים: א. **במה שנכשל בה בגלגול הזה הרבה פעמים**. ב. **באיזה עבירה נפשו חשקה לו מאוד**, לפי שהורגלה בו מקודם (היינו בגלגול קודם) ונעשה לו טבע" וכו'. עכ"ל. וכן כתב הגאון מהר"א הכהן ז"ל בספרו **שבט מוסר** (פרק א אות יד), וזה לשונו: "צריך

שנכשל בו הרבה, וכמו שכתב רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי אות א), וזה לשונו: **"ולכן הדרך הנכון שבמה שפגמת תשוב לקיים המצוות, כי בוודאי תעשה החובה המוטלת עליך, ובמה שקלקלת - הוא האות שאותו הדבר היה צריך תיקון"**. עכ"ל. וכן כתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו **דן ידין** (דרוש שלישי לשבת תשובה, פרשת האזינו), וזה לשונו: **"ודקדקו לומר "תורה תבלין", שכמו שהתבלין צריך ליתן בכל מאכל היינו התבלין הצריכים ושייכים לאותו מאכל, כן להיצר הרע צריך ללמוד הדין וחומר שבו במה שתוקפו יצרו, אשר על ידי זה ימשוך ידו מעשות כל דבר רע"**. עכ"ל.

המסית את האדם לחטוא, משיאו יותר לקלקל באותו דבר שבא לתקן [יותר] משאר מצוות". עכ"ל. וכן כתב הרה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל בספרו **שלחן הטהור** (דף מג ע"ב) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, וזה לשונו: **"ודע אחי, כי מובא בספרי הקדמונים וכן באחרונים תלמידי הבעל שם טוב הקדוש, שבאם אדם רואה שאיזה מדה מגונה כרוך אחריו ביותר או איזה תאוה או עבירה ח"ו, ידע בטח כי שם חלקו צפון, ובשביל זה דייקא בא לזה העולם לתקן זו הבחינה" וכו'.** עכ"ל. ולכן כיון שדווקא הדבר שהכי קשה לאדם - בשבילו הוא נשלח לעולם לתקנו, לפיכך גם בלימוד המוסר צריך להתמקד בעיקר באותו עניין שיודע

לימוד המוסר – בקביעות בהתבוננות וביצור הדברים

האברים, להוציא כל מעשה הטוב למענהו, אם ברצון או בחזקה". עכ"ל. וע"ע מה שהאריך בזה תלמידו הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל **בשערי אור** (פרק ט). ע"ש. והעיקר הגדול שיהיה לימוד המוסר בתמידות, דבר יום ביומו חק ולא יעבור, וכמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תשובה), וזה לשונו: **"וזוהי הדרך למי שרוצה ליכנס בדרכי התשובה והיהידות, זה השער לה' - שיקבל עליו בכל תוקף ולא יעבור מלהיות שוקד מדי יום יום ללמוד חלק מספרי מוסר דף אחד**

אמנם צריך לדעת שגם בלימוד המוסר עצמו יש דרך וצורה איך ללמוד, כי בקריאה לבד יכול האדם לקרוא שנים רבות ולא יפעל בו כמעט כלום, אלא צורת לימוד המוסר היא כפי שהורנו מייסד 'תנועת המוסר' מרנא ורבנא הגה"ק **רבי ישראל מסלנט** זצ"ל בספרו **אור ישראל** (מכתב ב), וזה לשונו: **"ללמוד בשפתים דולקים, ברעיון נכון, ביצור רחב, להרחיב כל דבר, ולקרבה בדמיונות קרובים, עד אשר יתלהב הלב אם מעט אם הרבה, אשר תוכל תת כחה להכין**

פיך ולשונך ממאכלות אסורות וספק איסור, ומאכילה גסה, ומדברים אסורים, ואפילו מדברים בטלים, דכתיב הוגעתם ה' בדברכם. תועבת ה' כל גבה לב, כל קבל דנא אני את דכא, הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם וכו'. נכיר מיעוט ערכנו, וקוצר השגתינו, ועוצם חטאתינו, ונהיה שמחים ביסורים, ונקיים 'וחטאתנו נגדינו תמיד', ומתוך כך ניצול מרעות רבות, והכעס והמחלוקת וכדומה. 'שויתי ה' לנגדי תמיד' - זה כלל גדול בתורה, ואני מאמין באמונה שלימה שמלא כל הארץ כבודו, ואיך ימלאני לבי לעבור על רצון מלך רם ונשא איום ונורא, ולהכעיסו על פניו ולעשות הרע בעיניו בפניו. ויקח הוידוי הגדול ויראה איזה עבירות הוא רגיל בהם ודש בעקביו, וירשום בזה הכתב: איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וכזאת, שכך וכך עונשה, ולמה אעבור על מצוה זו זו וזו, למה לא אחוס על נפשי, למה לא אחוס על כבוד קוני, הלא טוב שעה של תורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. כל קבל דנא, צרת הנפש לעולם הבא אפילו שעה אחת - היא רעה וצרה מכל רעות העולם הזה, ושעה אחת מכל שמכעיס האדם את בוראו מלך רם ונשא - היא צרה ורעה גדולה ליראי ה' וחושבי שמו רעות העולם הבא. הנה

או פרק אחד, או לשמוע בלמודים על מנת לשמור ולעשות ולקיים". עכ"ל. וראה עוד לרביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך גדר), שכתב הדרכה ברורה את הדרך אשר ילך בה האדם על מנת לתקן את מדותיו, ואת המעשה אשר יעשה בשביל לשלוט ביצרו הרע, וזה לשונו שם: "וכבר ציוו עלינו אנשי כנסת הגדולה (פ"א דאבות מ"א) 'ועשו סייג לתורה', וזאת תורת האדם תורת כל אחד בידו, לגדור גדר לעצמו לפי מה שהוא צריך, ואשר אחזה גדר גדול לאורח חיים ולמען סור משאול, לא מצאתי אלא דבר אחד טוב, אשר למדתי מתורתנו הקדושה שאמרה (במדבר טו, טו): וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ואמרו רבותינו ז"ל (מנחות מג:): ראה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשייה. אם את הדבר הזה תעשה ויכולת עמוד, קח לך נייר אחד, וכתוב עליו בזה הלשון: הריני מקבל עלי בלי נדר עד חדש ימים לקרא כל הכתוב כאן פעם אחת בכל יום חק ולא יעבור, ואם אעבור - אתן על כל יום שקל כסף קנס לצדקה. בן אדם בן אדם זכור את בוראך, זכור כי אתה יהודי, זכור כי יש שכר טוב לצדיקים, ועונש רע ומר לרשעים, והקב"ה מדקדק כחוט השערה. בן אדם בן אדם התחזק והתאמץ נגד יצרך, כי כל אשר יחפוץ האיש יעשה, הוירץ למצוה, ובורח מן העבירה, ולפום צערא אגרא. כל עמל אדם לפיהו, שמור

בעצמו שצריך לו ושיוכל לעמוד, ככה יעשה מימים ימימה, ומדי חדש בחדשו חק ולא יעבור, ואם יוכל לעשות זאת עם חבר טוב שידברו יראי ה' איש אל רעהו, מה טוב ומה נעים. **בחנוני נא בזאת ותראו נפלאות**, כי המכתב מכתב אלקים, והקריאה והזכירה גדר גדול מעוז ומגדול, **ובלבד שלא יפול מעשות זאת יום ליום כל ימי חייו, והנה ה' נצב עליו**. עכ"ל"ק.

כי כן הריני מקבל עלי בלי נדר להזהר מזה ומזה, ולקיים זה וזה, ואם אעבור היום הזה על אחת מאלה, אתן קנס על כל דבר כך וכך, ולכפרת עוונותי שעברו ראשי - אתנהג בפרישות ואסגף עצמי כך וכך ולא יעבור, וה' אלקים יעזור לי, עזרנו אלקי ישענו על דבר כבוד שמך וכו'. וביום שאחריו יראה אם עמד על המשמר, ואם עבר - יפריש תכף הקנס שקצב, ויחזור קרא מקרא, ויהא מוסיף והולך, או הלוך וחסור, לפי מה שרואה

עצה חזקה מאד להכניע את היצר

דעת קונו, יחשוב שאם חס ושלום היו גוזרים עליו המרה (דהיינו להמיר דתו) - **היה נהרג על קידוש השם, וכי זה דבר יותר קשה לכופ את יצרו, שלא יוכל לעמוד בו?** יסבול ולא יבול בעבור כבוד שמו יתברך, ואז כל עבירה יקל עליו להעבירה ממנו, ויצרו יהיה מסור בידו לבסוף, כי הבא ליטרה מסייעין אותו מן השמים". עכ"ל.

עוד מצאנו ראינו לרביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו **יעלזו חסידים** (סימן כח), שכתב עצה חזקה מאד להכניע ולשבר את היצר הרע, וזה לשונו: "זאת תורת השב, בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו ידבק בבוראו, ויעשה מה שמוטל עליו לעשות, לא ישוב מפני כל, **ועל כל עבירה או ביטול מצוה שתוקפו יצרו לעבור על**

הטהרה - הכרחית מאד בשביל התשובה

שעל ידי זה - זוכה לטהרת הנפש, וכמו שכתב בקצרה רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת שופטים אות ד), וזה לשונו: "על ידי טהרת הגוף - מתעורר ומזדכך טהרת הנפש, וכמו שכתבו המקובלים". ע"כ. וביתר שאת כתב כן רביה"ק הפלא יועץ

עוד יש כלי מלחמה חזק מאד, אשר על ידו יכול להכניע ולשבר כח היצר הרע, והוא "הטהרה", וכלול בזה 'טהרת המחשבה' ו'טהרת הגוף', וההתחלה היא ע"י 'טהרת הגוף', דהיינו שירגיל עצמו יום יום לטהר גופו ע"י 'טבילה במקווה';

היורדת היא למטה בימים אלו, ומזיו שפעתם יומשך קדושה על נפשו רוחו ונשמתו וישאר הארתם לכל הימים" וכו'. עכ"ל. וכתוב בספר "יושר דברי אמת" (סימן מב) וזה לשונו: "ובאמת כתוב הוא בכתבים החדשים שתחת ידי מהרב ר' בער זלה"ה וכו', שאמר הבעל שם טוב שזכה לכל המדרגות שלו - הכל הוא בעבור שהתמיד בטהרת המקווה תמיד". עכ"ל. ובספר "אוצר ישראל השלם" (סיפורי צדיקים עמוד קמו) מובא, שרביה"ק הבעל שם טוב אמר כן גם על רביה"ק האור החיים זצ"ל, וזה לשונו: "הגאון הקדוש כש"ת מוהר"ר חיים שאול הכהן דוויק זצ"ל אמר, שהבעל שם טוב הקדוש זי"ע אמר, שבעל אור החיים הקדוש זי"ע עלה כל כך למדרגות גבוהות, מפני שהלך למקווה אחר כל פעם שיצא לעשות צרכיו ואפי' אם רק הטיל מי רגלים". עכ"ל. ורביה"ק מוהר"ן זלה"ה אמר (עי' ליקו"מ תורה נו אות ז): שטבילת המקווה מושיע מכל הצרות, ומטהר מכל הטומאות ומכל החטאים, כי מקווה ממשיך דעת וחסד עליון מאד. ע"כ.

ו'טהרת המחשבה' - היינו לשמור בכל כחו שלא יכנס למחשבתו כלל שום מחשבת חוץ, שבידו של האדם תלוי דבר זה, כמו שכתב רביה"ק בליקוטי מוהר"ן (תורה רלב) וזה לשונו: "הכלל שאי

זצ"ל (ערך טהרה), וזה לשונו: "טהרה מביאה לאדם לכל דבר שבקדושה, כי ידוע שרצון נפש הישראלי ליראה ולאהבה את השם הנכבד והנורא ולדבקה בו ולעובדו עבודה שלימה ולקיים כל המצוות כדת מה לעשות וכו'. אבל מה יעשה האיש שאין לבו מסור בידו ואינו יכול לעשות רצון אביו שבשמים כרצונו ואין לבו מתעורר ליראה ולאהבה ולעצב ולשמחה מה זו עושה, טומאת ארץ העמים וטומאת גוף ונפש הן הם מסכים המבדילין בינינו לבין אבינו שבשמים וכו'. ומאחר שטהרת הגוף גורם טהרת הנפש, הנה כי כן ראוי ליהרר מאד בטהרת הגוף, אולי יוכל להתחזק בתורה ויראה ואהבה ושמחה ועבודה שלימה, ואם על ידי הטהרה ירוויח כל דהוא בעבודת הבורא - דיי לו לאדם לטרוח אלף אלפים טרחות ולהוציא כמה הוצאות על כך, ולכן אל ישוב מפני כל לטבול במקוה טהרה כל אשר יוכל לשם תשובה ליטהר מטומאת עוונותיו, ובפרט ליטהר מטומאתו אם נטמא בשום דבר, לא יעבור כי טהור טהור יקרא, הקדוש ברוך הוא טהור ומשרתיו טהורים, והעובד את ה' בטהרה - הנה שכרו טובה כפולה וכו'. ואם לעולם הטהרה במקוה היא טובה, על אחת כמה וכמה בערבי שבתות וערבי ימים טובים וערב ראש חדש, שצריך לעשות הכנה ולהיות כלי מוכן לקבל הארה ותוספת קדושה

החיים זצ"ל בפרשת ראה (דברים יג, ט), וזה לשונו: "לא תכנס עמו בטענות, אלא שלילת הרצון בלא טענה וכו', שאם יכנס עמו בטענות, התמדת החושב - תוליד תכונה הרע באדם". עכ"ל. וכ"כ עוד רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל בפרשת אחרי מות (ויקרא יח, ב), וזה לשונו: "לא תכנס עם פתוייך בטוען ונטען, כי אריכות הרגשת החושב אפילו לבחינת השולל - תפעיל הגברת החפץ ותהפך הרצון אליה". עכ"ל. והגם שדבר זה הוא קשה מאד, לשלוט על מחשבתו לבל יכנסו שום מחשבות זרות, מכל מקום חייב האדם להתאמץ בזה בכל כחו אפילו אלף פעמים ביום, עד שיעזרוהו מן השמים ויהפך הדבר אצלו להרגל, וכמ"ש רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערוך מחשבה), וזה לשונו: "והן אמת כי יצר לב האדם רע ואין אדם שליט ברוחו, אבל על כל פנים חיובא רמיא להתחזק להחליף מחשבות רעות וזרות במחשבות טהורות ולהרגיז יצר הטוב על יצר הרע אפילו אלף פעמים ביום, ויקבל שכר טוב בעמלו שמסייעין אותו מן השמים" וכו'. עכ"ל.

אפשר בשום אופן בעולם שיהיו שני מחשבות ביחד בפעם אחד, על כן בקל יכולין לגרש מחשבות רעות רק בשב ואל תעשה, דהיינו שלא לחשוב אותו המחשבה רק לחשוב איזה מחשבה אחרת בתורה או עבודה או אפילו משא ומתן, כי אי אפשר שיהיו שני מחשבות ביחד בשום אופן" וכו'. עכ"ל. וזה עיקר התשובה וזבה תלוי כל עבודת ה', כמו שכתב רביה"ק בליקוטי עצות (מחשבות והרהורים אות ג), וזה לשונו: "שכל הפגמים וכל העוונות והחטאים ח"ו, כולם אינם באים כי אם על ידי פגם המחשבה, **על כן צריך כל אדם לשמור מאד את שכלו ומחשבתו, שלא יכנס במחשבתו שום מחשבה חיצונה, ולא שום חכמה חיצונה.** וזה עיקר התשובה ותיקון על כל העוונות, כשמתגבר לגרש כל המחשבות חיצוניות מדעתו ושכלו, כי השכל הוא הנשמה, וכשמקדש שכלו היינו נשמתו, על ידי זה מגביה ומשיב הכל לשורשו, וזה עיקר התשובה". עכ"ל. וצריך האדם לזהר בזה מאד מאד, שלא ליתן ליצר הרע שום כניסה למחשבתו, ולא לבוא עמו בדברים כלל, כמ"ש רביה"ק האור

דביקות בצדיקי אמת

נפשו בזה העולם, מוכרח להידבק בצדיקי אמת, וכמו שכתב הרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל בספרו

עוד צריך האדם לידע, שבשביל לזכות לתשובה שלימה, ובשביל להיות עבד ה' באמת, ובשביל לזכות להשלים תיקון

אפשר בלא הצדיק, שרק על ידי הצדיק יוכל להתעלות". עכ"ל. וכ"כ עוד הדגל **מחנה אפרים** (פרשת מצורע), וזה לשונו: "שמעתי מאדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] זללה"ה, **כי כל עליות של האדם - אי אפשר להיות כי אם על ידי ראשי וצדיקי הדור**, הן המדות של האדם, הן דיבורים שלו, הכל הצדיק יכול להעלות. ויש שתי בחינות בזה, יש אנשים שהצדיק מעלה אותן בתורתו ותפילתו, ויש אנשים שאינו יכול להעלותן כי אם בשיחה שלו, על דרך 'ועלהו לא יבול' (תהלים א, ג) אפילו שיחת חולין יש בו צורך אף שנראה שהם דברים בטלים, ובאמת הצדיק מעלה אותו על ידי דיבורים שלו שמדבר עמו". עכ"ל.

תולדות יעקב יוסף (פרשת קורח, דף קנד ע"ב) בשם רביה"ק **הבעל שם טוב** זצ"ל, וזה לשונו: "שמעתי ממורי [הבעל שם טוב] זלה"ה, **כי תיקון בעלי תשובה - העיקר הוא על ידי גדולי הדור, שיכול להעלותו ולקשרו בשרשו".** עכ"ל. וכן כתב גם בספר **דגל מחנה אפרים** (פרשת תזריע ד"ה וטהרה), וזה לשונו: "קיבלתי מחכמי ישראל שהיו אצל אדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] זללה"ה, **שגדולי הדור הם יכולים לטהר נשמות ישראל המטונפות בכל לכלוך טומאת זוהמת עבירות רחמנא ליצלן, ובהם תלוי כל עיקרי התשובה".** עכ"ל. וכן כתב עוד בדגל **מחנה אפרים** (פרשת שמיני), וזה לשונו: "אדוני אבי זקיני [הבעל שם טוב] זלה"ה אמר, **שעיקר תיקוני התשובה - אי**

דרך התשובה - 'רצוא ושוב'

יתברך נמצא עמו בכל מקום אפילו בשאול תחתיות, ושלפי עוצם עביותו וחומריותו - אפילו מעשה קטן מאד שלו פועל לאין ערוך בכל העולמות העליונים, וכמו שהאריך בכל זה רבינו הקדוש והטהור **בליקוטי מוהר"ן** (תורה ו), וזה לשונו: "וכשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה. וצריך להיות לו שני בקיאות, היינו בקי "ברצוא", בקי "בשוב", כמ"ש זכאה מאן דעייל ונפיק (זוהר ויקהל ר"ג ע"ב,

ואחרי ככלות הכל, צריך האדם לידע וליתן לנגד עיניו תמיד, שדרך התשובה - היא בבחינת 'רצוא ושוב', דהיינו כאשר האדם חושב בדעתו שהשיג איזה מעלה והגיע לאיזה דרגה, צריך להזכיר לעצמו כמה הוא עדיין רחוק מאד מאד מה'יתברך. ומאידך, כאשר ח"ו נופל במחשבתו עצבות וייאוש ומרגיש שהוא רחוק וכל שכן אם נפל באמת באיזה עבירה, צריך לחזק עצמו מאד מאד בדברים הטובים שיש בו, ושה'

- **בודאי הוא להיפך**. "עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק **בליקוטי מוהר"ן** (תורה מח), וזה לשונו: "הן על כל אלה וכיוצא בזה, צריך התחזקות גדול, לחזק עצמו מאד מאד, ולבלי להסתכל על כל זה כלל. כי באמת, כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות כנ"ל. וכל הנ"ל עבר על כל הצדיקים, כאשר שמענו מפייהם בפירושו, שנדמה להם שהשם יתברך אין מסתכל ופונה אליהם כלל, מחמת שראו שזה זמן רב שהם מבקשים ויגיעים ועושים ועובדים עבודת השם יתברך, ועדיין הם רחוקים מאד מאד. ואלו לא היו מחזקים עצמן מאד, לבלי להסתכל על זה, היו נשארים במקומם הראשון, ולא היו זוכים למה שזכו. והכלל, אהובי אחי, חזק ואמץ מאד. ואחוז עצמך בכל הכחות, לישאר קיים בעבודתך. ואל תחוש, ואל תסתכל כלל על כל הנ"ל, או כיוצא בזה. ואם אתה רחוק מאד מאד ממנו יתברך, ונדמה לך שאתה פוגם בכל שעה ממש נגדו יתברך, עם כל זה כנגד זה תדע, שאיש כזה שהוא מגושם כל כך, כל תנועה ותנועה שהוא מנתק עצמו מעט מעט מן גשמיותו ופונה להשם יתברך, היא גדולה ויקרה מאד מאד. ואפילו נקודה קטנה מאד, שהוא נעתק מגשמיותו אליו יתברך, הוא רץ בזה כמה וכמה אלפים פרסאות בעולמות עליונים" וכו'. עכ"ל. [ועיין שם כל התורה, ועיין גם בתורה רפב, כי רביה"ק זלה"ה הזהיר

האיזנו רצ"ב ע"א). וזה בחינת (תהלים קלט) אם אסק שמים שם אתה, בחינת עייל, בחינת בקי ברצוא. ואציעה שאול הנך, בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב. וזה (ש"ה"ו) אני לדודי ודודי לי, אני לדודי, זה בחינת עייל. ודודי לי, זה בחינת ונפיק וכו'. **שמי שרוצה לילך בדרכי התשובה צריך לחגור מתניו, שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד, בין בעליה בין בירידה, שהם בחינת אם אסק שמים ואציעה שאול וכו', היינו בין שיזכה לאיזה עליה לאיזה מדריגה גדולה, אעפ"כ אל יעמוד שם, ולא יסתפק עצמו בזה, רק צריך שיהיה בקי בזה מאד, לידע ולהאמין שהוא צריך ללכת יותר ויותר וכו', שזהו בחינת בקי ברצוא, בבחינת עייל, שהוא בחינת אם אסק שמים שם אתה. וכן להיפך שאפילו אם יפול ח"ו למקום שיפול אפילו בשאול תחתיות, גם כן אל יתייאש עצמו לעולם, ותמיד יחפש ויבקש את השם יתברך, ויחזק עצמו בכל מקום שהוא, בכל מה שיוכל, כי גם בשאול תחתיות נמצא השם יתברך, וגם שם יכולין לדבק את עצמו אליו יתברך, וזה בחינת ואציעה שאול הנך, וזה בחינת בקי בשוב. כי אי אפשר לילך בדרכי התשובה - כי אם כשבקי בשני הבקיאות האלו" וכו'. עכ"ל. וכ"כ הרה"ק נועם אלימלך (פרשת בחוקות) ז"ל: "ונמצא שמי שנראה לו השם יתברך רחוק מאוד - הוא באמת שהשם יתברך קרוב לו, ולהיפך מי שנראה לו שהשי"ת קרוב לו**

יעשה זאת ובן אדם יתאמץ בם, אשר
הם בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו
מגיע השמימה.

מאד ללכת עם התורות האלו, כי הם יסוד גדול
לכל מי שרוצה להתקרב לה' יתברך. ע"ש].
אלה הן קצות דרכי התשובה, אשר
יעשה אותם האדם וחי בהם, אשרי אנוש

תפילה

הכח העצום של התפילה

אל תפלת הערער. אמר רבי יצחק: כלפי
הדורות (האחרונים) אמרו, שאין להם לא
נביא ולא כהן מורה צדק, ולא בית
המקדש שיכפר עליהם, אלא תפלה אחת
נשתיירה להן - שהם מתפללין בראש
השנה וביום הכפורים, אל תבזה אותה
מהם, שנאמר 'ולא בזה את תפלתם'.
תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל
יה. וכי עד עכשיו עתידה אומה אחרת
להבראות, שהוא אומר ועם נברא, אלא
אמר ר' יהודה בר סימון: זה דורו של
מרדכי שנבראו כבריה חדשה. ורבנן
אמרו: אלו הדורות שחייבין במעשיהם
הרעים, ובאין ועושים תשובה ומתפללין
לפניך בראש השנה וביום הכפורים, ולפי
שהם מחדשים את מעשיהם, הקדוש
ברוך הוא בורא אותם ברייה חדשה".
ע"כ. עיניך הרואות כמה גדלה מעלתה
של התפילה בר"ה וביוה"כ הבאה יחד
עם התשובה, עד שאפילו הם "חייבים

הנה כבר נודע בשערים כמה גדול כחה
של התפילה, עד שאמרו חז"ל במדרש
(תנחומא מקץ סי' ט) שאין לך גדולה מן
התפילה. ואמרו במסכת ברכות (דף לב):
גדולה תפילה יותר ממעשים טובים,
שאינן לך גדול במעשים טובים יותר
ממשה רבינו, ואף על פי כן לא נענה
אלא בתפילה. ע"כ. ואמרו במדרש
(תנחומא וירא ס"א): "אמר להן הקדוש ברוך
הוא לישראל: הוזהרין בתפילה, שאין
מדה אחרת יפה הימנה, והיא גדולה מכל
הקרבנות וכו', ואפילו אין אדם כדאי
לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו, כיון
שמתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה
חסד עמו". ע"כ. ואם כל כך גדול כחה
של התפילה בשאר ימות השנה, על אחת
כמה וכמה בימים הקדושים הללו, אשר
המה ימי רצון יותר מכל השנה, והקב"ה
נמצא קרוב אלינו מאד מאד. ואמרו חז"ל
במדרש תהלים (שוחר טוב, מזמור קב): "פנה

על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים - היא יפה ביותר, ומתקבלת היא מיד, שנאמר דרשו ה' בהמצאו" וכו'. עכ"ל. עיניך הרואות כמה גדול כוחה של התפילה בימים אלו לאין ערוך, עד שמתקבלת היא מיד אפילו ביחיד.

במעשיהם הרעים", הקב"ה בורא אותם בריה חדשה". ועל הימים הללו אמר הנביא ישעיה (נה, ו) "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", ואמרו חז"ל (ר"ה יח.) "אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים". **וכתב הרמב"ם ז"ל** (פ"ב מהל' תשובה ה"ו) וזה לשונו: "אף

עיקר כח התפילה הוא ע"י הכנעה

בסומכי נפשינו, דכתיב 'לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה', וזה כלל גדול לתפילות כל הימים על הכלל ועל הפרט. כל שכן בתפילות הימים האדירים האלה, שלפי גודל ועוצם חטאתינו ומיעוט ערכנו וקוצר השגתינו, אם האלקים יביא במשפט אותנו הן גוענו אבדנו ח"ו, אין לנו להשען אלא על עוניינו ודלותינו, שאבינו שבשמים יעשה עמנו צדקה כפי דלותינו, וכפי גודל רחמיו וחסדיו ועושר מתנות ידיו, והנה כל אחד מישראל צריך למדה זו - שישפיל עצמו כאזוב וכנע לבבו בתפילות, ותחנונים ידבר רש כעני שואל על פתח אולי יש תקוה". עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו דן ידיו (בדרשה לראש השנה): "וההכנעה - הוא עיקר גדול, כדכתיב (תהלים נא, יט) 'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה', ובפרט לדין יתמי דיתמי כי דלונו מאד, ולב יודע מרת נפשו אשר עוונותינו רבו למעלה ראש, וחטאתינו

אמנם צריך האדם לדעת שעיקר כחה של התפילה - הוא דוקא כאשר היא באה מתוך "הכנעה" פנימית, שיודע האדם בנפשו כמה הוא רחוק מה' יתברך, וכמה פגם וקלקל, ולפי מעשיו לא מגיע לו כלום, והוא מתחנן ומבקש מה' יתברך כעני העומד בפתח, וסומך על גודל רחמיו וחסדיו של ה' יתברך. וכמו שכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך כניעה) וזה לשונו: "ולפי מה שכתבו המקובלים עיקר קיבול תפילות תלוי בהכנעה". ע"כ. וגם התשובה - תלויה בהכנעת הלב, כמ"ש רביה"ק בעל הפלא יועץ זצ"ל בספרו יעלזו חסידים (סימן ס): "ועיקר התשובה - היא הכנעת הלב". ע"כ. ולפיכך צריך האדם להיות נכנע לפני ה' יתברך, ולבקש כל צרכיו בתורת צדקה וחסד, וכמ"ש רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תוקע) וזה לשונו: "ויהיו דבקים בקונם בהכנעה רבה בלב נשבר ונדכה, כי זאת נשאר לנו להיות

ועוד יועיל התפילה ובקשה בדרך צדקה, והוא על דרך מה שסופר על אלכסנדרוס מוקדון, שבא עני ושאל ממנו צדקה, וגזר אומר שיתנו לו עיר אחת להיות מושל עליה. אמרו לו עבדיו: והלא זה עני די לו בזהב אחד. אמר להם: אני נתתי לו לפי ערכי, לא לפי ערכו. כל שכן וקל וחומר ממלך מלכי המלכים הקב"ה, שהעושר והכבוד שלו, ואנחנו דלוננו מאד וכו', הנה כי כן כהיום הזה יש צורך גדול לומר התפילות בהכנעה ודמע לב, ותחנונים ידבר רש, שיכתבנו האל בספר חיים טובים" וכו'. עכ"ל.

עלו עד לשמים, ואנחנו באים לבקש על נפשנו, כי בוודאי הלא נבוש ונכלם ויכנע לבבנו, וכתוב 'לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה', כי ביודענו שאין אנו כדאים וראויים לבקש בזרוע כי אם בתורת צדקה, אז יכנע לבבנו. ומפני שהעיקר הגדול לקיבול תפילתנו הוא ההכנעה, מצאנו ראינו שאפילו צדיקים ואבירי לב הרחוקים מצדקה מפני שהם נזונים בזרוע, עם כל זה בחרו להם דרך לבקש דרך בקשה כעני שואל על הפתח, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים פו, א) 'הטה ה' אזנך ענני כי עני ואביון אני'.

עוצמת התפילה בבכיה

הקדוש (פר' שמות, די"ב ע"ב) על פסוק (שמות ב, ו) 'ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה' - דא ישראל, דכתיב (הושע יא, א) 'כי נער ישראל', ומיד דפתחין בבכיה - מיד ותחמול עליו. וכתבו גורי האר"י, שתפלת שחרית יתפלל בשמחה, ותפלת ערבית בבכיה, וסימן לדבר 'בערב ילין בכי ולבקר רנה', אבל כגון אנן יתמי דיתמי הלוואי שנתפלל כל תפלותינו בבכי. ואף על פי שצריך להיות עובד את ה' בשמחה ובטוב לבב יותר מרוב כל, מכל מקום צריך שיהיו מעורבים זה בזה, עין במר בוכה ולב שמח, שמחה מהאי גיסא על אשר זכה להיות עומד ומשרת לפני מלך הכבוד ועושה נחת רוח לפני

ואמרו חז"ל (ברכות לב:): "ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש - ננעלו שערי תפלה, שנאמר איכה ג, ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי, ואף על פי ששערי תפלה ננעלו - שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר תהלים לט, יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש". ע"כ. וכתב רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך בכיה) וזה לשונו: "ובפרט בימי חדש אלול האדירים ועשרת ימי תשובה אשר מלך במשפט יעמיד ארץ, צריך שבבכי יבואו ובתחנונים. ומעלת הבכיה רבה מאד, שהרי אמרו מיום שחרב בית המקדש שערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, ואמרו בזוהר

דכתיב 'נער ישראל ואוהבהו', כיון דפתח בבכיה - מיד 'ותחמול עליו'. והן אמת שגם על זה היה דוה לבנו על שאין אנחנו יכולים לבכות בכיה גדולה כאשר עם לבבנו וכאשר יאות לנו, מחמת סמיות עינינו, שאם היינו זוכים מעט מזער שתפקחנה עינינו, והיינו רואים גודל ועוצם חטאתינו ומה גרמנו בהם גלות השכינה וחורבן בהמ"ק וקלקול צנורות השפע וצער קבה"ו וצער העליונים והתחתונים ופגם בכל העולמות ועכבות משיחא וכהנה רעות רבות שגרמנו, באופן שנאמר עלינו כעס לאביו בן כסיל וממר לילודתו, אם היינו רואים ומרגישים מעט מכל זה, היה ראוי לנו שנבכה בכיה רבה ממש עד שתצא נפשינו, כמעשה ר"א בן דורדייא שיצא נשמתו בבכיה ונמצא שהוא מזומן לחיי העוה"ב, מי יתן ראשינו מים ועינינו מקור דמעה ונבכה יומם ולילה עד שתצא נפשינו. וכבר אמרו על הרב האר"י ז"ל שהיה בוכה הרבה בימים האדירים האלה, והוא אמר שמי שאינו מתעורר בבכי בימים אלו הוא סימן שנפשו לא מטוהרה. או לנו שאף שאין לנו צריכים לסימנין, שלמפורסמות אין צריך ראייה, וידענו נאמנה שכטומאת הנדה היה דרכנו לפני ה', אבל יש גם כן סימן מובהק בידינו האמור מפה קדוש, שהרי אין אנחנו יכולים להוציא דמעה אלא לאחר מצוי הנפש הרבה

כסא כבודו - שאין שמחה בעולם גדולה מזו, ובמירות יאנח על אשר אינו יודע להיות עובד אלקי"ם כדת מה לעשות". עכ"ל. וכן כתב עוד הפלא יועץ זצ"ל (עיר תוקע) וזה לשונו: "נמצינו למדין, שמצות היום להתעורר בקול בכי ויללה וכו', על דא ודאי לן יאות למבכי לן יאות למספד בכיה רבה ומספד מר, על כי עינינו חשך מראות גודל רעתינו, וטפש כחלב לבנו, ואנחנו דומין לחולה שהכביד עליו חוליו כל כך עד שאינו מרגיש בחוליו, והוא משתגע ואומר שהוא בריא ורוצה לקום ולברוח מן המטה, כן הדבר הזה שכל כך אנו משוקעים בטיט היון של עוונותינו, עד שאין אנו מרגישים בהם, ודרכנו ישר בעינינו, וחטאתינו מונעים הטוב ממנו, ומרעה אל רעה יצאנו, ועוונותינו היו מבדילים בינינו לבין אבינו שבשמים, עד שאין אנו יכולים לכיין דעתנו ליראה את ה' הנכבד והנורא כדת מה לעשות אפילו בעת ובעונה הזאת, זו רעה גדולה שאין כמוה שאנו כמתים בחיינו, ואם בכה יבכה איש על מות לבן בנו יחידו אף על פי שלא יוכל להשיבו, על אחת כמה וכמה צריך לבכות על מיתת נפשו, אשר בבכי אולי חיה יחיה, וכמה היה אדם בוכה על מתו אם היה יכול להחיותו בבכיתו, כן אנחנו ניתן את קולנו בבכי אולי יתעשת האלקים לנו וישוב יחינו, ומתהומות הארץ ישוב יעלנו, וכדאמרו בזוה"ק 'הנה נער בוכה' - דא ישראל,

רבות שגרמנו בעוונות הרבים, באופן שראוי שנוריד כנחל דמעה מאין הפוגות, אולי יש תקוה וכו'. **וכבר כתב האר"י ז"ל, שמי שאינו מתעורר בבכי בימים אלו, הוא סימן שנפשו לא מטוהרה וכו', אין לנו אלא לשפוך שיחה לדרוש סליחה בהכנעה וקול בכי, כי מצות היום אשר בבכי יבואו, כדבר האמור בתיבת 'תרועה' כתרגומו".** עכ"ל. וכ"כ עוד בספרו דן ידין (בדרשה ליום שני של ראש השנה) וז"ל: "וכבר מילתנו אמורה, כי פשט טעם מצות השופר שציוונו יוצרנו לתקוע, והכתוב קראו 'תרועה' כתרגומו 'בבא', כי רצה הקב"ה לזכות בדין את ישראל, ותיקננו בעצה טובה שנהיה "נער בוכה", ושערי דמעה לא ננעלו, ובבכי יחמול עלינו. הנה כי כן צריך להתעורר וליתן לב לדברים הגורמים אשר ניתן את קולנו בבכי, בנוסח "היום הרת עולם", כי לא לחינם תיקנוהו אחר התקיעות, אלא שדבריו נוקבים את הלב, והמון העם אומרים אותו בקול רינה כי מה הוא, ומן הראוי לאומרו בקול בכי והכנעה רבה, וכבר תיקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה דברי התפילות אשר דבריהם כגחלי אש, כי יתן איש את רוחו עליהן לעומק ולרוחב - אי אפשר שלא יבכה ותרדנה דמעותיו מאין הפוגות". עכ"ל.

אולי תצא איזו דמעה, ואם היינו זוכים שהיתה נפשנו מטוהרה פלגי מים היו יורדים מעינינו מאין הפוגות, מתוך צערנו דלא יוקיד עלמא בשלהו בוהי דצדק, ולא יהיה צער ומרירות לקב"ה בשבילנו, כדאיתא באדרא קדישא שעל זה היה מצטער הרשב"י, ואנן מה נענה בתריה. וכן היה ראוי שערשנו בדמעתינו נמסה - בזוכרנו חרדת רבן יוחנן בן זכאי על יום הדין (ברכות כח:), ואנן מה נענה בתריהו" וכו'. עכ"ל. וכן כתב עוד רביה"ק הפלא יועץ זצ"ל בספרו דן ידין (בדרשה לראש השנה) וזו לשונו: "נמצא שעיקר מצות היום הוא הבכי, ואנחנו דומין לתינוק אשר לא ידע דבר מאומה, וכשהוא צריך דבר מה הוא בוכה, ואביו ואמו מרחמים עליו ועושים רצונו. וכן פירשו בזה הקדוש על פסוק (שמות ב, ה) 'ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה', "נער" - דא ישראל, דכתיב (הושע יא, א) 'נער ישראל ואוהבהו', **וכשהוא בוכה - מיד "ותחמול עליו" וכו'. על כן צריך ליתן אל לבנו דברים הממררים ומעוררים אל לבנו לבכות בכי גדול יותר ממי שמתו מוטל לפניו, והוא בתת אל לבנו כי הנשמה הטהורה בת מלך חצובה מתחת כסא הכבוד, טמאנוה וטנפנוה ובמחשכים הושבנוה וכו', וכהנה רעות**

בלי תפילה אי אפשר לקבל כלום

- לא ימשך להם". עכ"ל. ולכן צריך האדם להרגיל עצמו להתפלל על כל דבר וענין, וכמ"ש רביה"ק בליקוטי עצות (תפילה אות כה) וזה לשונו: "צריך להרגיל את עצמו להתפלל על כל מה שחסר לו בכל עת, הן פרנסה, או בנים, או כשיש לו חולה ח"ו בביתו וצריך רפואה וכו', על כולם יהיה עיקר עצתו רק להתפלל לה' יתברך" וכו'. עכ"ל. עוד כתב רביה"ק בליקוטי עצות (תפילה אות לז), וזה לשונו: "עיקר התפילה היא בפה דייקא, שצריכין לדבר דיבורי התפילה בפה מלא, ואין די במחשבה לבד, ואע"פ שהקב"ה יודע מחשבות, כי הדיבור - הוא כלי השפע, שבהם מקבלים השפע, ולפי הדיבור - כן השפע, אם הדיבור היינו כלי השפע היא בשלימות ובמלואה - אזי יכולים לקבל בהם רוב שפע, על כן כל מה שחסר לאדם בגשמיות וברוחניות, צריך להתפלל עליו בדיבור פה דייקא, כדי שעל ידי זה ימשוך השפע כנ"ל". עכ"ל.

וכבר נודע בשערים מה שפירש רש"י ז"ל על הפסוק (בראשית ב, ה): "וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹקִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אִין לְעַבְדָּ אֶת הָאֲדָמָה". ופירש רש"י שם וז"ל: "כי לא המטיר - ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים". עכ"ל. עיניך הרואות, שהאדם לא מקבל שום דבר בלי תפילה, וכך הטביע הקב"ה בעולמו - שבשביל לקבל צריך לבקש ולהתפלל על זה. וזה לשון רביה"ק הרמח"ל זלה"ה בספרו דרך ה' (חלק ד פרק ה אות א): "ענין התפילה הוא, כי הנה מן הסדרים שסידרה החכמה העליונה הוא, שלהיות הנבראים מקבלים שפע ממנו יתברך, צריך שיתעוררו הם אליו, ויתקרבו לו, ויבקשו פניו, וכפי התעוררותם לו - כן ימשך אליהם שפע, ואם לא יתעוררו

מעלת אמירת תהלים בכל זמן ובפרט בימים הללו

תהלים דוחה כל מיני פורענות ופגעים רעים מעליו ומעל בני ביתו ומעל משפחתו ומעל כל בני דורו, ומגלגל עליהם כל מיני שפע ברכות וטובות והצלחות. ולא יש דבר להגין מפני

הנה ידוע ומפורסם כמה גדולה מעלת אמירת התהלים בכל זמן ועת, וכמו שהאריכו בזה חכמים הלא בספרתם, ואתה תחזה לרביה"ק הפלא יועץ זצ"ל (ערך תהלים) שכתב וז"ל: "שהרגיל בספר

ואפ' מי שיש לו התעוררות לתשובה, אינו זוכה להגיע אל האות והשער של תשובה השייך לו, ואפ' אם מגיע לשם יכול להיות שהשער של תשובה סגור. ומחמת כל זה, אין האדם זוכה לתשובה. **ועל ידי אמירת תהלים, אפילו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה, הוא מתעורר לעשות תשובה**, וגם זוכה ע"י תהלים להגיע אל השער ואות השייך לו ולפתוח השער, נמצא שזוכה ע"י תהלים לעשות תשובה. וזה בחינת (שמואל ב כג) 'נאום הגבר הוקם על', ודרשו ז"ל (מו"ק טז ע"ב) שהקים עולה של תשובה. ונעים זמירות ישראל, כי ע"י בחינת 'נעים זמירות ישראל', דהיינו ספר תהלים שיסד, על ידי זה 'הוקם עולה של תשובה', כי ע"י תהלים זוכין לתשובה כנ"ל. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (ע"ז ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה, אלא כדי להורות תשובה ליחיד וכו'. נמצא, שעיקר הוראת התשובה ע"י דוד המלך. ועיקר התשובה של דוד המלך, הוא ספר תהלים, שאמרו בהתעוררות גדול מאד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד כפי מה שהוא, יכול למצוא את עצמו בתוך ספר תהלים, ולזכות לתשובה ע"י אמירת תהלים כנ"ל. ועיקר הזדככות שנים עשר שבטי י"ה, שהם מ"ט אותיות, שהם בחינת מ"ט שערי תשובה, היא במצרים, שהוא בחינת מצר הגרון, שהוא בחינת תשובה עילאה (כמובא בכתבי האר"י

המזיקים כאמירת קדיש על תהלים. והרוצה לידבק בו יתברך ובשבחיו - ידבק ללמוד בספר תהלים. ויש קבלה מאנשי שם הקדושים, שמי שיש לו איזה דוחק השעה או צער או שהוא מהלך בדרך או עובר בים או בנהרות, יקרא כל התהלים בכל יום בלי הפסק בכוונה והכנעה, ויראה נפלאות, וזה בדוק ומנוסה". עכ"ל. ואם בכל השנה כולה גדלה מעלת אמירת תהלים כל כך, על אחת כמה וכמה בימים הללו, כמו שלימדנו להועיל רביה"ק בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה עג), שיש להרבות בימים הללו באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגלת לתשובה, וזה לשון קודשו: "מי שרוצה לזכות לתשובה - יהיה רגיל באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה, כי יש נון שערי תשובה, ומ"ט שערים יכול כל אדם ליכנס בהם ולהשיגם, אך שער החמשים - הוא בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו כביכול, כי גם אצלו יתברך מצינו בחינת תשובה, כמו שכתוב (מלאכי ג, ז) 'שובו אלי ואשובה אליכם'. ואלו המ"ט שערי תשובה, הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות שנים עשר שבטי י"ה, כי כל שער ושער יש לו אות מ"ט אותיות השבטים. והנה הכל חפצים ליראה את שמך, ואעפ"כ לאו כל אדם זוכה לעשות תשובה. כי יש אחד שאין לו התעוררות כלל לתשובה,

שהיא בחינת שמות בני ישראל הבאים מצרימה וכו', כי מ"ט שערי תשובה, הם בחינת מ"ט אותיות שיש בשמות בני ישראל הבאים מצרימה, להזדכך שם כנ"ל. וזה שאנו רואין שבימי תשובה, דהיינו באלול ועש"ת, כל ישראל עוסקין אז באמירת תהלים, כי אמירת תהלים מסוגל לתשובה כנ"ל. וע"כ הוא דבר גדול מאד, לעסוק תמיד באמירת תהלים, כי תהלים הוא התעוררות גדול מאד מאד להשם יתברך, אשרי שיאחז בו". עכ"ל ק.

ז"ל וע"ש. והבן היטב). ועל כן אחר שנזדככו שם במצרים, וזכו לצאת משם, ספרו מ"ט ימי הספירה, שהם כנגד מ"ט שערי תשובה, שהם בחינת מ"ט אותיות הנ"ל. וביום החמשים, אז וירד ה' על הר סיני' (שמות ט), זה בחינת 'ואשובה אליכם', בחינת התשובה של השם יתברך בעצמו כביכול, בחינת שער החמשים כנ"ל. וזהו, 'ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו', סופי תיבות הם אותיות תהלים ואותיות תשובה, כי ע"י תהלים זוכין לתשובה,

צדקה

נחה העצום של מצות הצדקה

צדקה - שמאריכה ימיו ושנותיו של האדם, ומביאה את האדם לחיי העולם הבא, ומצילה אותו מדינה של גיהנם, ומעלה את נשמתו תחת כסא הכבוד. ואמרו (ב"ב ט): גדולה צדקה - ששקולה כנגד כל המצוות. ואמרו (שם י): גדולה צדקה - שמקרבת את הגאולה. ואמרו (מדרש משלי, בובר, פרשה ו) גדולה צדקה אפילו יותר מן התשובה. ואמרו (ב"ב ט: - י): כל הרגיל בצדקה - זוכה לבנים בעלי חכמה בעלי עושר ובעלי אגדה. ואמרו (ב"ב ט: וכתובות טו: וטור יו"ד סימן רמז) שלעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ואין

אמרו חז"ל (תדא"ז פ"א): גדולה צדקה - שמיום שנברא העולם עד עכשיו, העולם עומד על הצדקה, וכל הנותן צדקה הרי הוא משובח". והחכם מכל האדם אמר (משלי יא, ד) "צדקה תציל ממות", וכתב שם הגר"א בביאורו ז"ל: שאין לך דבר בעולם שמועיל להצילו ממוות - יותר מהצדקה. ע"כ. ובספר מעיל צדקה (סימן תתשנו) כתב בשם הרב חסד לאברהם, שאפילו אם כל הרופאים הסכימו על החולה שימות, הצדקה מצילתו. וכתב עוד, שצדקה מצילה גם ממיתת הנפש. ע"ש. ועוד אמרו חז"ל (תדא"ז פ"א): גדולה

ואמרו (ילקו"ש תהלים רמז תרעא) שאפילו אדם רשע אם יש בידו זכות הצדקה - זוכה ומקבל פני שכינה.

שום דבר רע ולא היזק מתגלגל על ידה, אלא אדרבה זוכה לעשירות ע"י הצדקה. ואמרו (ירושלמי פ"ג דפאה) ששכר הצדקה עומד לו ולזרעו אחריו עד שלשה דורות.

סוד הצדקה בימים הנוראים

בפרק זה בורר (סנהדרין לא:), מלוה אמר ללוה נלך לב"ד הגדול, כופין הלוה לילך אחר המלוה, דעבד לוח לאיש מלוה, והיינו נמי כן כביכול על הקדוש ברוך הוא, ומעתה ביום הדין כשרוצה לדון אותנו, אומרים לו לילך לבית דין הגדול, והיינו בית דין של מידת הרחמים, ולכך כל אדם יתן צדקה שיהיה המלוה". עכ"ל.

גם בספר מבשר צדק (פרשת ראה ד"ה כי פתוח תפתח) כתב וז"ל: "שמעתי בשם הבעל שם טוב זלה"ה, פירוש הפסוק 'אני בצדק אחזה פניך' וכו', כשאדם נותן פרוטה לעני וכו' גורם המשכת רחמים, כי כסדרן הוא רחמים גמורים" וכו'. עכ"ל. וכ"כ בספר אוצר החיים (פרשת יתרו מצוה כז ד"ה מל"ת) וז"ל: "כידוע ממרן אלוקי בעל שם טוב כו' אם מקיים 'פתוח תפתח' - נפתח מקור עליון להשפיע למטה". עכ"ל.

איתא במסכת בבא בתרא (דף י.): "אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב מלוה ה' חונן דל? אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול, עבד לוח לאיש מלוה". ע"כ. ופירש רש"י שם וז"ל: "מלוה ה' חונן דל - החונן דלים נעשה מלוה להקב"ה, וכתוב ועבד לוח לאיש מלוה". עכ"ל. וכתב בספר לקט יושר לתלמיד מהרא"י ז"ל (או"ח עמ' קכב) וזה לשונו: "מצאתי בליקוטי הח"ר משה לוי מינץ זצ"ל, שכתב בשם הגאון מוהר"ר איסרליין זצ"ל וז"ל: שדרש בשבת תשובה לאחר קריאת ס"ת כשנחזור למקומה, ענייני תשובה וצדקה, ודרש כמה טובות בצדקה. ודרש זה הקרא (משלי יט, ז) 'מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו', היינו מי שנתן צדקה לעני - כאלו [נתן] להקב"ה, ומאחר שאנו מלוים להקב"ה, והוי כאלו אנו היינו המלוים והקב"ה הלוה. ואמרינן

הצדקה - נצרכת מאד בשביל התשובה

לכלכלך (מלכים א יז), זה בחינת צדקה, כי בתחילה כשמתחילין להתנדב לצדקה,

וכתב רביה"ק ז"ל בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה ד), וזה לשונו: "ואת העורבים צויתי

שבטבעו לרחמנות, על ידי זה נתהפך הרוגז לרצון. ואזי כשנכנע מצח הנחש, ונתגלה בחינת מצח הרצון, אזי נכנעים ונופלים קול החיות רעות, ונשמע קול הקריאה של יום טוב, שהוא התגלות הרצון כנ"ל. ואזי כשנתגלה הרצון, נעשה יראה כנ"ל, ועל ידי היראה - יכולין לקבל החסד כנ"ל, וכששופע החסד - אזי אין צריכין לעשות שום עסק ומלאכה כנ"ל, כי אזי נתקיים 'ועמדו זרים ורעו צאנכם' וכו' ואתם כהני ה' תקראו וכו' כנ"ל. וכל זה נעשה ע"י הצדקה כנ"ל, נמצא שתועלת הצדקה גדול מאד" וכו'. ועיין שם עוד באורך. וע"ע מה שהאריך בזה בליקוטי הלכות (הלכות ערב הלכה ג אות ט והלאה), שעיקר הארת הרצון - היא על ידי צדקה, ועל ידי זה זוכין לתשובה ולשמחה. ע"ש. וכן כתב עוד בליקוטי הלכות (הלכות תפילת המנחה הלכה ו אות ז), וזה לשונו: "וְזֶהוּ 'בְּצַדִּיקְתָּ יְרוּמוּ', בְּצַדִּיקְתָּ דִּיקָא, כִּי עֵקֶר הַתְּקוּן עַל יְדֵי הַצְּדָקָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כָּלִי לִקְבַל הַשְּׁפָעַת הַנְּעִים הַעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שְׁמַבְאֵר שֶׁמִּבְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכָּרֶת לְעִיל, וּבְשִׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַרְבוֹת בְּצַדָּקָה בְּיָמִים אֵלּוּ - כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעַת הַנְּעִים שְׁנִמְשָׁךְ עַל יְדֵי הַכָּלִי שֶׁל הַצְּדָקָה כְּנ"ל, וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעִשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה, כִּי כָּל הַחֲטָאִים נִמְשָׁכִין עַל יְדֵי הַחוּבְלִים כְּנ"ל, וְעֵתָה עוֹסְקִין לְתַקְּנָם שְׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה". עכ"ל. וכן כתב עוד

אזי צריכין לשבר את האכזריות שלו להפכו לרחמנות, וזהו עיקר עבודת הצדקה וכו'. וצדקה היא תמיד התחלה, בבחינת "פתוח תפתח" (דברים טו), שאפילו כשיש פתח והתחלה, הצדקה היא פותחת יותר ויותר, ומרחבת הפתח יותר, כי כל דבר ודבר מעבודת ה', כשרוצין ליכנס באותו הדרך ואותו העבודה, צריכין לפתוח שם פתח ליכנס באותו הדרך. וזה בחינת כל התחלות קשות, מחמת שבהתחלה צריכין לשבר ולפתוח פתח מחדש, על כן קשה מאד. וסגולת כח הצדקה, להרחיב ולפתוח הפתח יותר ויותר, שכשעושין איזהו פתח באיזהו עבודה, ונותנין צדקה, אזי הצדקה פותחת ומרחבת הפתח יותר ויותר, כי צדקה היא ההתחלה של כל ההתחלות, כי היא פותחת ומרחבת כל הפתחים כנ"ל. וגם בצדקה עצמה יש התחלה, דהיינו כשמתחילין ליתן צדקה, שזה בחינת ואת העורבים צויתי כנ"ל. ועל כן התחלת הצדקה היא קשה וכבידה מאד, כי היא בחינת התחלה של כל ההתחלות כנ"ל. אך התועלת של הצדקה גדול מאד מאד וכו', כי עיקר עבודת הצדקה היא בבחינת ואת העורבים צויתי וכו' כנ"ל, דהיינו מה שצריכים בהתחלה לשבר האכזריות להופכו לרחמנות, ומזה בעצמו מתגבר בחינת הרצון, כי מינייה וביה אבא ליזיל ביה נרגא (סנהדרין ט), מאחר שמתגבר ומהפך אכזריות

וּלְשָׁבִי פָשַׁע וְכוּ'. וְזֶה בַצְדָקָה תִּכְוֶנֶי רַחֲמֵי מַעֲשֶׂק וְכוּ', כִּי עֵקֶר צְמִיחַת קֶרֶן מְשִׁיחַ - הוּא עַל יְדֵי הַצְדָקָה כִּנּוּל. וְזֶה שְׁסִימִים שָׁם, "הֵן גּוֹר יְגוֹר וְכוּ' מִי גָר אֶתְךָ וְכוּ'" (ישעיה נד), שְׁמַדְבַּר לְעִנְיֵן גָּרִים, כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ רִש"י שָׁם, הִינּוּ עַל יְדֵי הַצְדָקָה נַעֲשִׂינּוּ גָרִים וּבְעֲלֵי תְשׁוּבָה, שְׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר הַגְּאֻלָּה כִּנּוּל. עכ"ל. וכ"כ בַּסֵּפֶר **שִׁלְחַן הַטְּהוֹר** (שַׁעַר צַדִּיקָה וְהַכְּנֵא) וז"ל: "מוֹבֵא בַּסֵּפֶר יִרְאִים בְּשֵׁם רַבִּינוּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ, אֲשֶׁר עֵיקֶר בִּיאַת מִשִּׁיחַ צַדִּיקָה וְתִיקוּנֵי הַנִּפְשׁוֹת בַּסּוּף הַגְּלוּת - יִהְיֶה עַל יְדֵי צַדִּיקָה". עכ"ל. וכתב רביה"ק ז"ל בְּשִׁיחֹת הַר"ן (סִימָן רִיד) וז"ל: "עֵרַב רֹאשׁ הַשָּׁנָה רֹאוּ לִיתֵן עַל פְּדִיּוֹן". עכ"ל.

בְּלִיקוּטֵי הַלְכוֹת (הַלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַלְכוֹת וְאוֹת י), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "**אֲבָל כָּל הַהֲתַחֲלוֹת - הוּא מִמְצוֹת צְדָקָה מִמֶּשׁ**, (וּכְמוֹ שְׁמַבְאָר בְּהַתּוֹרָה "וְאֵת הָעֵרְבִים" בְּסִימָן ד' לְקוּטֵי חֶלֶק ב), וְכְמוֹ שְׁנוֹהֵגִין כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁקִדְּם הַתְּפִלָּה נוֹתְנִין צְדָקָה, וּבִפְרָט קִדְּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעִשְׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה מִרְבִּין בַּצְדָקָה מְאֹד, כִּי צְדָקָה לְעִנְיֵי הַגּוֹן הַנִּכְלָל בְּהַבְעֵל כַּח הַנ"ל מִשָּׁם עֵקֶר הַהֲתַחֲלָה" וכו'. עכ"ל. וכ"כ עוֹד בְּלִיקוּטֵי הַלְכוֹת (הַלְכוֹת סִימָנִי בַּהֲמָה וְחִיהַ טְהוֹרָה הַלְכוֹת ד' אוֹת כֵּא), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְעַל כֵּן עֵקֶר הַגְּאֻלָּה - עַל יְדֵי צְדָקָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר "צִיּוֹן וְכוּ' וְשָׁבִיָּה בַצְדָקָה", וְשָׁבִיָּה בַצְדָקָה דִּיקָא. כִּי עַל יְדֵי הַצְדָקָה נַעֲשִׂין בְּעֲלֵי תְשׁוּבָה וְגָרִים, שְׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת וּבֵא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל

יום הכפורים

חיות של כל השנה

בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל". ע"כ. וכתב בַּסֵּפֶר **דְּבָרֵי חַיִּים** (לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "ה' יִתְבַּרַךְ מֵעוֹרֵר עֲלֵינוּ רַחֲמִים רַבִּים (בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים), וְאֵנּוּ עוֹשִׂים עַל יְדֵי זֶה תְשׁוּבָה מֵעוֹמְקָא דְּלִיבָא, וְכֹאֲשֶׁר אֵנּוּ רֹאוּיִם בַּחוּשׁ שֶׁלְכָל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל בֵּא הַתְּעוֹרְרוֹת תְּשׁוּבָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים מֵעוֹמְקָא דְּלִיבָא". עכ"ל. וכתב רביה"ק ז"ל בְּלִיקוּטֵי עֲצוֹת (מוֹעֵדֵי ה' יוֹם כִּיפּוּר אוֹת

נֹאמַר בְּתוֹרָה (וִיקְרָא טז, ל): "כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי ה' תְּטַהֲרוּ". וּבַמִּסְכַּת יוֹמָא (דף פה:): תַּנּוּ, "אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לְפָנַי מִי אֲתֵם מְטַהֲרִין, מִי מְטַהֵר אֲתֵכֶם - אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמִים, שְׁנֹאֲמַר (יַחֲזַקְאֵל לו, כה) 'וְזִרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיִּם טְהוֹרִים וְטַהֲרֵתֶם', וְאוֹמַר (יִרְמִיָּה יז, יג) 'מְקוּהַ יִשְׂרָאֵל ה'", מֵהַ מְקוּהַ מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים - אֶף הַקְּדוֹשׁ

דקדושה לכל השנה כולה. וכן כתב הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל (אמרי פנחס ליו"כ אות קס), "הכפרים" (כמו שנכתב בתורה חסר), עולה בגימטריא, "שנה", שיום זה הוא החיות של כל השנה כולה. ע"ש. וכן כתב עוד המאור עינים (בפרשת וישלח), וזה לשונו: "יום הכיפורים - הוא יום עליון וקדוש בקדושת מעלה על כל השנה, שהוא חיות של כל השנה, ומובחר שבכולן לקדושה". עכ"ל.

א) וזה לשונו: "יום כיפור - הוא כלליות כל הימים, והוא מחיה כל הימים, והוא מכניע הלב לדבק כל הרצונות להשיג יתברך לבד, ועל ידי זה נתבטל כל מיני מחלוקות בגשמיות ורוחניות, ונעשה שלום, ועל ידי זה נמשך ששון ושמחה". עכ"ל. וכן כתב הרה"ק רבי מנחם נחום טברסקי זצ"ל בספר מאור עינים (פרשת האזינו), שביום הכיפורים - יש קדושה עליונה ונשגבה מאד, והוא נותן חיות

הטהרה - מכח האור האלקי שיוורד

כג, כח), שהכפרה של יום הכיפורים - היא מכח האור הגדול שמאיר ביום זה, וזה לשונו: "כי עיצומו של יום מכפר, ויש לך אדם שהזמן מכפר עליו והוא עסוק במלאכתו? והמשכיל על דבר עיצומו של יום - לבבו יבין המכפר - כי הוא אדון המאיר היום לסגל סגל דבר זה". עכ"ל. וזה לשון הרב בעל התניא (בספרו ליקוטי תורה פר' האזינו): "יום כיפור נקרא 'שבת שבתון' - שהוא השבת של כל שבתות השנה, שכל שבתות השנה - הם חשובים נגדו כימות החול לגבי שבת, שהוא עיקר יום התשובה, ובכל השבתות מאיר הארה ממנו בלבד". עכ"ל. והרה"ק ר' יצחק אייזיק חבר זצ"ל (בספרו שיח יצחק) כתב, "שאז (ביום הכיפורים) נפתחים שערי רחמים גדולים, ושפע גדול מתפשט על נשמותיהם של ישראל, מעין אותו האור

וכתב בספר דרך ה' (ח"ד פ"ח אות ה), וזה לשונו: "אמנם ענין יום הכיפורים הוא, שהנה הכין האדון ברוך הוא לישראל יום אחד, שבו תהיה התשובה קלה להתקבל, והעונות קרובים לימחות, דהיינו לתקן כל הקלקולים שנעשו על ידיהם, ולהסיר כל החשך שנתגבר על ידיהם, ולהשיב השבים אל מדריגת הקדושה והקורבה אליו יתברך, שנתרחקו ממנו על ידי חטאתיהם. והנה ביום זה מאיר אור - שבכחו נשלם כל זה הענין. ואמנם הוא אור שלקבל אותו - צריך שישמרו ישראל מה שנצטוו ליום זה, ובפרט ענין העינוי, שעליה מתנתקים מן הגופניות ניתוק גדול, ומתעלים במקצת אל בחינת המלאכים. ושאר כל פרטי הדברים, כפי פרטי התיקון". עכ"ל. וכן כתב רביה"ק האור החיים זצ"ל בפרשת אמור (ויקרא

שיתחדש לעתיד לבא בעולם הבא באלף
השביעי". עכ"ל.

מקום שאין בו אחיזה לִס"ע

עכ"ל. וביארו בספר **מאור עינים** (פרשת וישלח), ובחנתם **סופר** (פרשת תולדות), שזהו משום שיום הכיפורים - אחוז במקום גבוה מעל גבוה, אשר אין שם אחיזה לִס"מ כלל (בבחינת "לא יגורך רע"), ולכן אף הוא מלמד זכות על ישראל ביום זה. ע"ש. ויתכן שזהו כוונת חז"ל **במדרש שיר השירים** (פרשה א): "שחורה אני" - כל ימות השנה, "ונאוה" - ביום הכיפורים. ע"ש. וכתב רביה"ק **הבעל שם טוב** זלה"ה (צוואת הריב"ש סי' קכג), **שיום הכיפורים - הוא בבחינת 'עולם המחשבה'**. ע"ש. ובליקוטי **מוהר"ן** (תניינא תורה עט) כתב: "**יום הכיפורים - הוא למעלה מהזמן**". ע"כ. וכתב הרב בעל התניא (בסידור הרב, שער הפורים), שיום הכיפורים - הוא בחינת "אין טעם ברצון". כלומר, שהקב"ה מתרצה לישראל בלי שום טעם ובלי שום הגיון שכלי, ומחמת הנהגה זו - אין שום מקום למקטרג לקטרג, "כי אין שאלה ואין תשובה ואין לבקש טעם". ע"ש.

ובמסכת יומא (דף כ.) אמרו חז"ל, שביום הכיפורים אין רשות לשטן לקטרג, "השטן", בגימטריא, שס"ד. ע"ש. וגדולה מזו איתא **בפרקי דרבי אליעזר** (פרק מו), שהשטן בעצמו מלמד זכות על ישראל ביום זה, וזה לשונו: "רָאָה סְמָאֵל [נ"א: השטן] שְׁלֹא נִמְצָא בָהֶם חֲטָא בְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אָמַר לְפָנָיו רְבוּנוּ שְׁלַ עוֹלָם, יֵשׁ לָךְ עִם אֶחָד בְּאַרְץ כְּמִלְאָכִי הַשְּׂרֵת בְּשָׁמַיִם. מֵה מְלָאכִי הַשְּׂרֵת אֵין לָהֶם קִפְצִיּוֹן, כִּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. מֵה מְלָאכִי הַשְּׂרֵת אֵין לָהֶם אַכִּילָה וְשִׁתְיָה, כִּךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם אַכִּילָה וְשִׁתְיָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. מֵה מְלָאכִי הַשְּׂרֵת נְקִיִּים מִכָּל חֲטָא, כִּךְ יִשְׂרָאֵל נְקִיִּים מִכָּל חֲטָא בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. מֵה מְלָאכִי הַשְּׂרֵת שְׁלוֹם מְתוֹנָךְ בִּינֵיהֶם, כִּךְ הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם מְתוֹנָךְ בִּינֵיהֶם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ עֲתִירְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִן הַקְטָגוֹר שְׁלָהֶם, וּמְכַפֵּר עַל הַמְזַבַּח וְעַל הַכְהֹנִים וְעַל כָּל עַם הַקְהָל לְמַגְדוֹל וְעַד קֶטֶן".

חיוב התשובה ביום הכיפורים

מוכרח לאחוז במצוות התשובה, וכמו **שאמרו חכמים** (יומא פה:) שיום הכיפורים

אולם צריך לדעת שבשביל לזכות להארת וכפרת היום הקדוש הזה,

בפנים וכו'. עכ"ל. עוד כתב רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי אות ב ח"א), שעל ידי תשובה ביה"כ - זוכין להפוך את העבירות לזכויות כמו בתשובה מאהבה, וזה לשונו: "זה שאמר הכתוב 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם' וכו', כלומר, בשאר ימות השנה אי אפשר שיסתלקו העבירות לגמרי, אם לא על ידי התשובה גדולה מאהבה, ואין כל אדם חוטא ופושע יכול לזכות בזה כל כך בנקלה, ולכן הזדונות נעשות שגגות לבד. **אמנם ביום הקדוש הזה נעשו זכויות**, כי 'ביום' דוקא 'יכפר עליכם', ומהו ענין כפרה זו, לטהר אתכם מכל חטאתיכם' - **שכל השגגות יסתלקו ויהיו נעשים זכויות כמו התשובה מאהבה** - **שמגעת לפני ה' ממש**, וזהו לפני ה' תטהרו". עכ"ל.

ונחתום את הדברים בלשונו הטהורה ותפילתו הזכה של רבינו הקדוש בעל **הפלא יועץ** זצ"ל (ערך מצוות): "אשר על כן, עם ה', עבדי ה', הקטנים עם הגדולים, זקנים עם נערים, חזק ונתחזק ונחוס על כבוד קוננו, וגם נחוס על נפשנו, ונברר מכל עבירה, ונרדוף אחר כל מצוה וכל מדה טובה, בכל לבבנו ובכל נפשינו ובכל מאודנו, וה' אלקי"ם יעזור לנו, כי הבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים".

- מכפר רק לשבים. וכן כתב רבינו הגדול **הרמב"ם** ז"ל (פ"א מהל' תשובה ה"ג), וזה לשונו: "**ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים**, שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם". וכ"כ עוד **הרמב"ם** ז"ל (פ"ב מהל' תשובה ה"ז), וזה לשונו: "**יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים**, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, **לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים**". עכ"ל. וזה לשון רביה"ק **הזרע שמשון** זצ"ל (פרשת אחרי, עניני תשובה אות א ח"א וח"ב): "עוד כתיב 'מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר הטמאים - שהולכים שם על דעת להטהר, וכשהולכים שם הם מטהרים מכל הטומאות - בין שנודעות להם בין שלא נודעו להם, כך הקב"ה מטהר את ישראל בין מן הנודעות להם בין שאין נודעות וכו'. ולא די שמתרצה בכם, אלא אף הוא מתעסק ומטפל בטהרתכם, שהוא מצפה שתשובו וכו', ונותן להם סיוע, וזהו 'ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים', שאם לא היה שולח לנו עזרו מקודש - לא היה בידינו כח לשוב בתשובה שלימה וכו'. אלא שהקב"ה הפליא חסדו עמנו, ונתן לנו יום הקדוש של יום הכיפורים, והוא **מכפר לשבים בו בתשובה מכל הפגמים** וכו' **עד שתחזרו להיות פנים**

מצוות התשובה

והתגבר ולא חטא, הרי זה בעל תשובה. ע"ש. ואילו במסכת קידושין (דף מט:), וברמב"ם (פ"ח מהל' אישות ה"ה), ובסור ושלחן ערוך (אבה"ע סי' לח סל"א), כתוב, שרשע גמור שהלך וקידש אשה בפני שני עדים, ואמר לה: "הרי את מקודשת לי עשה מנת (בתנא) שאני צדיק גמור", הרי זו מקודשת - מספק שמא הרהר תשובה בלבו. ע"ש. וכאן הבן שואל, איך יתכן, "רשע גמור" - גולג, רוצה, נואף, חסר לב, בעל מדות מושחתות, עובר על כל התורה כולה, על ידי "הרהור תשובה" בהפך להיות "צדיק גמור"? וכי הוא יכול לשנות את כל הרגליו ודרכיו הרעים בין רגע, (והרי אם באמת ישנה הכל ברגע - לאחר איזה זמן יפול לגמרי, כמו שכתב המתכבד מאלהיו ח"א עמ' 244)? והרי אם ינסו אותו עכשיו באותם עבירות שנכשל בהם, בוודאי יכשל בהם שוב - ברובם או אפילו בכלם, ואם כן איך הוא נחשב ל"צדיק גמור"? וביותר תגדל התימה על רבינו הרמב"ם ז"ל (פ"ב מהל' תשובה ה"ב) שכתב, "ומה היא התשובה? הוא: שיעזוב החוטא חטאו, ויסירו ממחשבתו, ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד וכו', ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם". והרי זה לא יתכן במציאות ש"רשע גמור" יגיע ברגע אחד למצב כזה שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לשום אחד מחטאיו לעולם, ואם כן איך כתוב בגמרא וברמב"ם הנ"ל שעל ידי הרהור תשובה הוא נהפך ל"צדיק גמור"?

יישוב הקושיא – מדרגות רבות לתשובה

בכדי ליישב את הקושיות הנ"ל, נקדים את דברי רבינו יונה ז"ל בשערי תשובה (ש"א אות ט), וזה לשונו: "והנה מדרגות רבות לתשובה, וז'פ' המדרגות - יתקרב האדם אל הקדוש ברוך הוא. ואמנם לכל תשובה - תמצא סליחה, אך לא תטהר הנפש טהר שלם להיות העונות כלא היו, וז'ת' כאשר יטהר האדם את לבו ויכין את רוחו כאשר יתבאר... אכן כל תשובה מועילה, כמו שצאמר יתשב אגוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם, ואמרו רבותינו וקרונם לברכה עד דכדוכה של נפש". עכ"ל. וכדברים הללו כתב ג"כ רבינו בחיי ז"ל בספר "כד הקמח" (ערך ראש השנה א). ע"ש. והגאון רבי חזקאל לוינשטיין זצ"ל בספר אור חזקאל (אלול עמ' שטו), הביא את דברי רבינו יונה הנ"ל, וכתב שרואים אנו מכאן: "שאין התשובה כפשוטה, אלא חלוקה היא למדרגות שונות. ולפחות חייב להשיג איזה מדרגה ושייכות לתשובה". ע"כ. יוצא לנו איפוא, שישנם מדרגות

הטעם שרבים נמנעים מלעשות תשובה
הנה ישנם סיבות רבות ושונות לכך שרבים ושלמים נמנעים מלעשות תשובה, או שמתרשלים מאד במצות התשובה. והכל מצד היצר הרע, שיודע עד כמה גדול כוחה של התשובה, ובפרט בימים הקדושים והנוראים הללו (שבהם התשובה מתקבלת מיד - ורמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"ו. גם כי לא תהיה כל כך תשובה גמורה - בית אלקים להמבי"ט שער התשובה ריש פט"ו. "שבהם כל זקה - תשובה בעיני כחודש ימים" - מרן ה"ב איש ח"י הר"ד בס' "קדוש אלול" עמ' 181). אולם הסיבה העיקרית שמונעת רבים מלגשת אל התשובה, וגורמת להרבה להתרשל מאד במצוה זו, היא, מפני שהושבים שמצוה זו היא קשה וכבידה. ובפרט בראותם לשונות רבותינו הראשונים - עד כמה צריך החוטא להתחרט ולהצטער על חטאו, ובראותם דברי רבותינו המקובלים - כמה תעניות וסיוגופים צריך בשביל לתקן כל חטא וחטא. ובפרט בראותם דברי רבינו הרמב"ם ז"ל לענין ה"קבלה לעתיד" - שצריכה להיות חזקה כל כך - "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם". כל אלו גורמים להרבה הרוצים לשוב - להרים ידיהם, וגורמים להרבה שכבר עוסקים בתשובה - להתרשל מאד במצוה זו, באמרו: "כאשר אבדתי אבדתי".

אולם צריך לדעת, שזו טעות חמורה, ועצת היצר היא זו, לייאש ולהרפות ברכים כושלות, ולנעול דלתי התשובה בפני החפצים לשוב. וכבר כתב הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה (דברים ל, יא), שעל מצות התשובה נאמר: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו". ע"ש. ואם הקבי"ה אומר לנו שמצוה זו היא קלה מאד, הדבר ברור שכל המחשבות שמצוה זו היא קשה וכבידה, המה דמיונות וטעויות, טענות שווא ומדוחים של היצר הרע. ובמאמר זה נבאר בס"ד באר היטב על פי דברי חז"ל ורבותינו הראשונים והאחרונים והפוסקים המקובלים, שמצות התשובה היא קלה מאד, וביד כל יהודי לקיימה בקלות.

קושיא עצומה בדברי חז"ל ובדברי הרמב"ם

ונפתח בקושיא עצומה בדברי רבותינו ז"ל: במסכת **יומא** (דף פו:), וברמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"א), כתוב לאמר, "היכי דמי בעל תשובה"? דהיינו, כיצד נחשב האדם ל"בעל תשובה"? כגון שבאה לידו אותה עבירה שנכשל בה, והוא באותו כח ובאותו החשק של העבירה,

מִן הַעֲבִירָה

ובאמת שהדברים הללו מבוארים כבר בדברי רבינו הרש"ש הקדוש זצ"ל (ומי לנו גדול מרבינו המקובל האמיתי רבינו שלום שרעבי זצ"ל, שיגעו בעשר אצבעותיו בחכמה זו, והפליא עצה הנדיל תושיה, והיה בקי בספרי רבינו האר"י ז"ל כמו ספר תנ"ך) - לשון הרב פעלים ח"א חז"ד סי' נו) בדרשתו לראש השנה (נהר שלום דף לט ע"א), וזה לשונו: "להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו בכלל ובפרט, ולקבל כל אחד ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו, ואל יפחות כל אחד לשוב מאיזה חטא קל או חמור, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה, ומכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות". ע"ש. וכיוצא בזה כתב הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל (אור ישראל איגרת ז ואיגרת ח), שאפילו חבלה של עויבת החטא בחלק מן העבירה, דהיינו בחלק שיותר קל לו להישמר, אין ערוך לגודל מעלתה לשוב לו בזה ובבא. ע"ש. וכן כתב הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (אור יחזקאל אלול עמ' שטז), וזה לשונו: "הנה, אף שנתבאר שחייבים אנו בתשובה על כל חטאינו ומעשינו, מכל מקום כך מקובלני מרבתי, שמדרכי התשובה לבקש עצות למעשה, ולהשתדל לתקן דרכיו לפחות באיזה פרט. וכל אחד צריך לברוק בעצמו פרט מסויים - שבו לקוי ביותר, ולעשות גדרים וחיוזוק לתקן אותה נקודה, ולקבל על עצמו שיקפיד תמיד בתיקון אותו ענין. ובודאי שלצורך כך דרוש שיכיר את עצמו, וידע מה מדרגתו, ואיזה נקודה רפוייה אצלו" וכי'. עכ"ל. יוצא לנו מכל האמור, שכאשר האדם מחליט באמת לשוב בתשובה שלימה, ומתחרט על כל חטאיו, ומתחיל לשנות את דרכו הרעה - באיזה חטא או אפילו בחלק מן החטא, מיד הוא נחשב לפני ה' יתברך ל"צדיק גמור", והרי הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד לפני ה'.

יודע "תעלומות", לא "עתידות"!

והנה טעות נפוצה היא אצל רבים, שהם מחשבים את העתיד - ומגיעים למסקנה שאינם יכולים שלא לשוב לחטא, ואינם יכולים לעמוד בקבלה לעתיד. ולכן הם מתאיישים מראש. וצריך לדעת שזו טעות חמורה, משתי סיבות: א. הקב"ה לא מסתכל על "קבלה" לפי העתיד, אלא לפי ההווה - דהיינו כמה הקבלה היא אמיתית ברגע של התשובה. ואפילו שגלוי וידוע לפניו יתברך - שבעתיד האדם יחזור שוב לחטא זה, אף על פי כן אם ברגע של התשובה קיבל עליו באמת שלא ישוב לאותו החטא, תשובתו מתקבלת מיד, ואין הקב"ה מסתכל על העתיד. וכמו שכתב רב סעדיה גאון ז"ל (האמונות והדעות מאמר ה"פה), וזה לשונו: "ואבאר עוד, כי האדם כאשר יסכים בעת תשובתו בלב שלם שלא

רבות בתשובה, זו לפנינו מזו. אבל גם התשובה הקלושה והשטחית ביותר - חשובה ורצויה לפני ה' יתברך. וכתב הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל ("הוגות" - אלול עמ' 23), שכבר בדרגה הראשונה של התשובה - נהפך אהוב ונחמד קרוב וידיד לפני ה', ומקבלים את מצוותיו בנחת ובשמחה ומתאווים להם. ע"ש.

כבר במדרגה הראשונה של התשובה נחשב ל"צדיק גמור" לפני ה'

ועל פי כל האמור, אין שום קושיא בדברי רבותינו ז"ל, כי אמת נכון הדבר שרשע גמור לא יכול לשנות את כל הרגליו ודרכיו הרעים בין רגע, אבל כיון שהחליט בדתו בהחלטת נחושה - לעזוב את דרכיו הרעים ולשוב בתשובה שלימה, אזי כבר בתחילתה של התשובה - עוד כאשר הוא נמצא במדרגה הראשונה של התשובה - כבר נחשב הוא לפני ה' ל"צדיק גמור". ודברים אלו מפורשים בדברי רבותינו הראשונים ז"ל (אור זרוע ח"א סי' קיב, ופסקי ריקאנטי סי' סז, ועוד), שמיד כשהרהר בתשובה - הרי הוא צדיק גמור לכל התורה כולה. ע"ש. וכן ביאר הגאון רבי מאיר מפדובה זצ"ל (בן דורם של מרן והרמ"א) בשו"ת מהר"ם פדואה (סי' לו), שכיון שקיבל עליו להתחיל לעשות תשובה - נחשב כבר מעכשיו לצדיק גמור. ע"ש. [וכן הוכיח הגאון מטשעביץ זצ"ל בשו"ת דובב מישרים (ח"א סי' כב) מדברי הגמ' בבכורות (דף מהג). ע"ש].

ביאור דברי הרמב"ם בענין "יעיד עליו יודע תעלומות"

אולם עדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, איך יתיישבו כל הדברים הנ"ל עם דברי הרמב"ם ז"ל שכתב שה"קבלה לעתיד" צריכה להיות חזקה כל כך "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", והרי זה אינו שייך ברשע גמור שרק מתחיל לעשות תשובה, וכנ"ל. ונראה בס"ד לבאר דברי הרמב"ם ז"ל בשני אופנים: א. מה שכתב הרמב"ם "יעיד עליו יודע תעלומות" - דיבר על הדרגה הגבוהה של התשובה, דהיינו "תשובה גמורה", אבל בתחילת התשובה מספיק קבלה לעתיד אע"פ שאינה חזקה כל כך. (וכן מוכח למעין הרטב בלשון הרמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"א וה"ב). ב. גם קבלה לעתיד - (קבלה חזקה "עד שיעיד עליו יודע תעלומות") - באיזה פרט קטן, כבר הופכת ל"בעל תשובה", [כיון שבה מתחיל לשוב], וכמו שיבואר עוד להלן.

"קבלה לעתיד" - אפילו בחלק קטן

כשמתחיל לעזוב את דרכו הרעה - נחשב צדיק לפני ה' יתברך].

ב. חרטה - דהיינו שיתחרט על שעבר על רצון ה' יתברך, ועל שהכעיס את ה', ועל שנתרחק מה' יתברך. [וגם בזה יש מדרגות רבות, ואפילו חרטה קלה כמו צער על איבוד דינר (כ-10 ש"ח) - כבר נחשבת לתשובה. כן כתב הגאון רבי ישראל איסר ז"ל, תלמיד הגר"ח מוואלוז'ין ז"ל, בספרו מנוחה וקדושה - שער התורה ח"א סי' י].

ג. קבלה לעתיד - דהיינו שיקבל עליו בקבלה גמורה ובהחלטה חזקה ואמיתית שלא לשוב לאותו החטא לעולם. [וכפי שכבר ביארנו, יש בזה מדרגות רבות, ואפילו קבלה קטנה בחלק מן העבירה - כבר נחשבת לתחילת התשובה].

ד. וידוי - דהיינו שיתוודה בפיו (ואם אינו יכול בפיו - מועיל גם בלבו) לפני ה' יתברך, ויאמר לה': אנא ה', חטאתי עויתי ופשעתי לפניך, וכך וכך עשיתי (מעיקר הדין אינו צריך לפרט את החטאים, אלא די באמירת "חטאתי עויתי ופשעתי" - ויחשוב לבנו על החטאים), והריני מתחרט עליהם וכו', ומקבל עלי שלא לשוב עליהם וכו'. ויהי רצון מלפניך שתמחול ותסלח ותכפר לי וכו'. (עי' שלחן ערוך או"ח סי' תרו ס"ב, ויו"ד סי' שלה ס"א, ובאחרונים שם). [וגם בוידוי יש מדרגות שונות, אבל גם בוידוי הפחות ביותר - חייב לתת את דעתו ולבו למה שמוציא מפיו, וכמ"ש החפץ חיים זצ"ל בס' זכור למרים פ"ז].

ארבעה חילוקי כפרה

במסכת יומא (נדף פ"ג), ו**ברמב"ם** (פ"א מהל' תשובה ה"ד), הובאו ארבעה חילוקי כפרה, דהיינו ארבעה חילוקים לענין כפרת החטא, שיש שמתכפר מיד עם התשובה, ויש שמתכפר רק לאחר זמן, ואלו הן:

א. עבר על מצות עשה (שאין בה כרת), ועשה תשובה, מוחלין לו מיד.

ב. עבר על מצות לא תעשה (שאין בה כרת ולא מיתת ב"ד), ועשה תשובה, תשובה תולה ויום הכפורים מכפר.

ג. עבר על מצוות עשה או לא תעשה שיש בהם כריתות ומיתות בית דין, ועשה תשובה, תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורי'ן גומרי'ן את הכפרה.

ד. עבר עבירה שיש בה חילול ה', ועשה תשובה, תשובה ויום הכפורים ויסורים - תולין, והמיתה גומרת את הכפרה.

אולם צריך לדעת, שכל חילוקי הכפרה - נאמרו רק לגבי כפרת החטא, דהיינו הסרתו ומחיקתו מהמצוינות.

ישנה, תהיה תשובתו מקובלת. ואם תשיאהו התאוה אחר כן לשנות, אין תשובתו נפסדת, אך ימחלו לו העונות שהיו קודם התשובה, ויכתב עליו מה שיהיה לאחריה. וכן אם ינהג המנהג הזה פעמים רבות, שישוב ואחר כן ישנה לחטא, אין כותבין עליו כי אם מה שאחר התשובה, כשתהיה בכל פעם דעתו שלמה ולבו טוב שלא ישנה". עכ"ל. וכן כתבו עוד רבים (עיין בספר כד

הקמח - סוף ערך כפורים השני, ובחבור התשובה המאירי - מאמר א פ"ט, ובס' בית אלקים להמב"ט - שער התשובה פ"ו). ומובא בשם הגאון רב"ש שניאורסון זצ"ל, שדייק מלשון הרמב"ם: ויעיד עליו יודע "תעלמות", ולא כתב יודע "עתידות", ולומר לך שאע"פ שהקב"ה יודע שבעתיד יכשל שוב, מכל מקום כיון שעכשיו נגלו לפניו תעלומות לבו של האדם - שקיבל על עצמו באמת שלא לשוב לחטא, אזי הקב"ה מקבל תשובתו (עי' קובץ בית אהרן וישראל - שנה כ גליון א עמ' כב). ובאמת שרבר זה הוא פסוק מפורש בפרשת וירא (בראשית כא, יז) "כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם", וברש"י שם: "לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות" וכו'. ע"ש. [וע"ע בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' קמ]. ב. האדם אינו יכול לדעת כלל מה יהיה בעתיד, שאפילו אם נראה לו עכשיו שאינו יכול לעמוד בניסיון וזשה למעלה מכוחותיו, מכל מקום יתכן שבשעת הנסיון יתן לו ה' כוחות מיוחדים לעמוד בו, שהרי באמת אלמלי הקב"ה עוזרו - אינו יכול לו (קדושין לז), וכבר כתבו רבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל - שהקב"ה עוזר לשבים בתשובה מה שאין יד טבעם משגת ואפילו מה שהוא למעלה מכוחותיהם (עיין שערי תשובה - ש"א אות א, וארחות צדיקים - שער התשובה ד"ה טובה גדולה, ובני יששכר - תשרי מאמר ד דרוש ג אות יד), ולכן, אין לאדם לחשבן חשבונות של עתידות, אלא הוא מצידו צריך לקבל בקבלה גמורה שלא לשוב לאותו החטא לעולם, ולהתפלל ולסמוך על הקב"ה שיעזרהו. (ומה יהיה באמת - רק ה' יודע, ואין זה עניינו של האדם).

ארבעת חלקי התשובה

כתבו רבותינו הראשונים ז"ל (הר"ם ג' באמונת הדעות מאמר ה פ"ה, והרמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"ב), והחובות הלכות שער התשובה פ"ד, ועוד רבים), שכל תשובה - מורכבת מארבעה חלקים, ואלו הם:

א. עזיבת החטא - דהיינו שלא יחזיק בחטא בשעת התשובה עצמה, שאז הרי הוא כטובל ושרץ בידו (עי' רש"י תענית טז), וכן שיעזוב את ה"דרך" שהובילתו אל החטא (עי' שו"ת מהרי"ט ח"ב חא"ח סי' ה בשם רבנו יונה), [ולפי מה שנתבאר לעיל, שיש מדרגות רבות בתשובה, כבר

אולם "עבירות שבין אדם לחבירו - אין יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חבירו" (וימא פה: רמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"ט, ושלחן ערוך סי' תרוס ס"א). והיינו, שאין יום הכפורים מכפר על העבירות שבין אדם לחבירו, אבל מכפר הוא על העבירות שבין אדם למקום, שאינן מעכבין זה את זה (עין בה באורך בחזון עובדיה ימים נוראים עמ' רכ והלאה).

דרך עשיית התשובה למעשה

ראשית כל, האדם צריך לדעת מה הם חטאיו, ובמה הוא נכשל, כדי שישבו בתשובה על אותם חטאים. ולכן, חייב כל אדם ליקח לעצמו איזה זמן, ולהתבודד במקום שקט, ולחשוב על סדר יומו, איך הוא בקיום המצוות, ובאיזה עבירות הוא נכשל, ואיך עובדת ה' שלו, ואיך עובדת המידות שלו, (ויכול להעזר בהתבוננות הזו, בספר "שערי תשובה" בשער השלישי, או ביוזיו של רב נסים גאון ליה"כ, שבביל לדעת במה הוא נכשל). ויקח לעצמו דף, וירשום לעצמו כל חטא וחטא שנכשל בו, וכן כל מדה רעה שיש בו, (וירשום כל זה ברמז, כדי שלא יהיה בבחינת המפרסם חטאיו).

לאחר מכן, ירשום לעצמו מעט מחסדי ה' עליו, ומהטובות שהטיב ומטיב לו ה' יתברך, (ועצם החיים, בריאות, פרנסה, ילדים, וכו' וכו').

לאחר מכן, יעשה "תשובה" על ארבעת חלקיה, (דהיינו: 1) עזיבת החטאים (2) חרטה. (3) קבלה לעתיד. (4) וידוי. וכל אחד יעמיק בחלקי התשובה כפי רגתו. אבל אף התשובה המינימלית והשטחית ביותר - חשובה ורצויה לפני ה' יתברך. והעיקר בתשובה הוא - להחליט החלטה אמיתית לשנות את דרכו לגמרי, ולהיות מעתה עבד ה'. אלא שבפועל - מתקרב לעבר המטרה הזו צעד אחר צעד, דהיינו שמתחיל עם קבלה אחת באיזה דבר שנכשל בו, ובו מקבל עליו קבלה אמיתית שלא ישוב לזה החטא לעולם.

בשביל שיוכה האדם להתמיד בתשובתו, ולהחזיק בקבלתו, ולהמשיך בעלייתו, חייב לקבוע לעצמו זמן קבוע (אפי' זמן קצר) מידי יום ביומו - ללימוד המוסר (ורצוי מאד שיהיה באותו ענין שקיבל עליו). וכן יחזיק בעוז בעסק התורה - שהיא הקיום של התשובה. ויתפלל תמיד אל ה' יתברך, שיוכה לשוב אליו בתשובה שלימה.

כל אדם לאחר ששב בתשובה, ירבה בעסק התורה - שהיא מכפרת אפילו על העבירות החמורות ביותר. וישתדל לסגף עצמו בתעניות דיבור, או במשיכת ידו מן המאכל בתוקף תאוותו (ואחר איזה זמן יסיים אכילתו), וכן בשבירת המידות והתאוות. ואז יהיה נכון לבו בטוח בה', ואינו צריך לסגף עצמו בתעניות ממש, שכל הדברים הנ"ל חשובים הרבה יותר מכל התעניות שבעולם.

אבל אין זה נוגע כלל לגבי עצם התשובה, שהיא מתקבלת מיד ברגע שעשאה, ומיד הוא נחשב לצדיק גמור לפני ה' יתברך, ואזוב נחמד וקרוב וידיד לפניו יתברך. וזה דבר פשוט מאד, ולא הוצרכתי לכתבו אלא מפני שהרבה אנשים טועים בו. וכבר הזכרנו לעיל דברי הגמרא (קדושין מט:), שאפילו רשע גמור שאמר לאשה "הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור" - הרי זו מקודשת מספק שמה שהרהר תשובה בלבו. כלומר, שמיד ברגע שהרהר תשובה - נחשב לצדיק גמור, אף על פי שעדיין לא נתכפרו כל עוונותיו במציאות, (שהרי עדיין לא עבר עליו יום כיפור, ולא יסורים, ולא מיתה). הראת לדעת, שאין כל קשר בין הכפרה לבין עצם התשובה. [וכן כתבו להדיא האור זרוע ח"א סי' קיב, והתורה לשמה סי' תג, ועוד רבים].

ודע, שהסכימו רבותינו האחרונים ז"ל, שכל החילוקי כפרה - הם דווקא במי שעשה תשובה מיראה, שהודגות הנפכים לו לשגגות (וימא פה), ולכן עדיין צריך הוא לחילוקי כפרה הנ"ל. אבל העושה תשובה מאהבה, שזדונותיו הנפכים לו לזכויות, שוב אינו צריך לשום אחד מחילוקי הכפרה, שהרי הכל נהפך לו לזכויות, ועל מה יצטרך כפרה. [כן כתבו: ספר חרדים (מצוות התלויות בא"י), הרי"ף (רבינו יאשיהו פיטו - על העין יעקב - יומא פה), קול יעקב (דף כט ע"ב), מרן החיד"א (מדבר קדמות מע"ת אות יח, ובעוד הרבה מספריו), חיים עד העולם (ורוש ב לשבת תשובה, ד"ז ע"ג), צפיתח בדבש (סי' סו, דף קסד ע"א), חכמה ומוסר (דף פא ע"א), מנחת חינוך (סוף מצוה מסד), שו"ת נחל יצחק (ח"ב בפתיחה אות יב), משנה שכיר (פר' מסעי, ועוד), חזון עובדיה (ימים נוראים עמ' ריב), ועוד רבים. וכתב הרב בני יששכר (רבי צבי אלימלך מדינו - תלמידו של החוה מלובלין, חרש תשרי, מאמר ד, דרוש יד, אות לט): "כיון שפסק כן רב מובהק (מרן החיד"א) בדורו בבית דין של מטה, פוסקין כן להלכה בבית דין של מעלה". וגדולה מזו מבואר בדברי כמה מגדולי רבותינו האחרונים ז"ל, שאפילו בתשובה מיראה - לא נאמרו הדו' חילוקי כפרה אלא רק למי ששב להכעיס (כן מפורש בשער הגלגלים למהר"ח יוסף הקדמה פא, ובגניד ומצוה - לרבי יעקב צמח - תלמיד האר"י, עמ' קעט), ועל פי זה כתב מרן הראשון לציון מופת הדור הגאון רבינו עובדיה יוסף זצ"ל בספרו מאור ישראל (דרושים, עמ' סג), וזה לשונו: "לפי זה, בעובר לתיאבון - בתשובה ויום הכפורים די בזה לכפר, ואין צריך ליסורין. ולפי מה שכתב הגאון מהר"ח פלאגי בשו"ת חיים ביד (סי' צט, דף קיד ע"ב), שסתם עוברי עבירה - הם לתיאבון, ושכן כתבו המהר"ר"ך (בית יא חדר א), והמהר"ש הלוי (חיד"ו סי' כט), שבזמן הזה - סתם מומר הוא לתיאבון, ושכן כתב הב"ח (יר"ד סי' שמ), (ודלא כחוק יעקב סי' תמח ס"ק יד). ע"ש. יש לפטור סתם עוברי עבירה מן היסורין ומן התעניות. וצ"ע".

טוב להודות לה סיפורי ישועות

על ידי שמספרים ישועות ה' ונפלאותיו - מעוררים
שפע עליון להשפיע עוד ישועות ונפלאות
(עי' זוה"ק ר"ע מ"פ פר' ב"א)

אם זכיתם לאיזה ישועה בזכות
הצדיקים, אתם מוזמנים לשלוח לנו
את הסיפור בקצרה, למייל:
melizei.yosher@gmail.com
ונפרסמו בל"ג בגליונות הבאים
ליזכיר הרבים

לעיראלי נשמרת

אדוננו מורנו ורבנו איש האלהים רבי משה חיים ב"ר יעקב חי לוצאטו זצ"ל | מרן
הראש"ל הגאון רבי עובדיה יוסף ב"ר יעקב וגורג'ה זצ"ל | מרן הראש"ל הגאון
רבי מרדכי צמח בן מזל טוב זצ"ל | מרן שה"ת הגאון רבי שמריהו יוסף חיים
ב"ר יעקב ישראל קניינסקי זצ"ל | מרן ראש הישיבה הגאון רבי ירחמיאל גרשון
ב"ר צבי יהודה אדלשטיין זצ"ל | הגה"צ רבי יעקב ב"ר צבי יהודה אדלשטיין
זצ"ל | הגאון רבי יעקב חי בן מרגלית זצ"ל | הגה"צ רבי יעקב שמשון ב"ר משה
יהושע לנדמן זצ"ל | ר' יחיאל מיכל בן מרים - נלב"ע ל' במרחשון תשע"ד |
הגה"צ רבי נסים פרץ ב"ר מימון סולתיק זצ"ל | הגאון רבי אפרים ב"ר אברהם
ברוך גרינבלט זצ"ל - נלב"ע ב' שבט תשע"ד | שלמה בן סלחה ז"ל - נלב"ע
י"ט אלול תשנ"ד | חנינה בת חביבה ע"ה - נלב"ע י"א אלול תשס"ז | יוסף בן
ורה ז"ל - נלב"ע י"ז חשון תשמ"ז | אמה בת שושנה ע"ה - נלב"ע י"ט סיון
תשנ"ב | נוריה נורית בת עזיהו ע"ה - נלב"ע ט"ז חשון תשס"ח | אברהם בן שרה
ז"ל - נלב"ע ז' אדר א' תשנ"א | נתנאל בן שחמה ז"ל | עזיהו בת צ'חלה ע"ה |
דוד יהודה בן מזל ז"ל | רחל בת מרים ע"ה | הדר בת רחל נעמי ע"ה | אברהם
שלום בן ברוך בנדט ז"ל | מאשה רבקה בת טובה ע"ה | חנה בת מרים ע"ה

שפע ברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

מאיר דהן | ברק בן צור | מיכאל איתן בן
שושנה | אליהו גורגוב | דוד אטיאס | אלישע
אטיאס | דוד אביטל | עדי אביטל | ירוחם
בן מרים פרץ | נדב תורגמן | שי תמם |
אלחנן פנחסוב | יזהר שאול | שלמה שאול
| יעקב אייזיקס | אלעד סופר | רונן חזי | דוד
מגידש | יחזקאל נתנאל | דניאל נחמיאס |
ניר בר | דני ודליה זית | ניתאי והילה קפלן
| יונתן עמרן | יצחק גלצר | משפחת שושני
| מזל נעמי בת נוריה נורית - רפואה שלימה
| חזקיהו איתנה | דוד בן מזל נעמי - רפואה
שלימה ובריאות איתנה | יעקב אברהם בן
מזל נעמי וחני חנינה בת דליה - רפואה
שלימה ובריאות איתנה והצלחה בכל מעשי
ידיהם ונחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם |
מאיר יצחק שמעון בן מזל נעמי הצלחה
בכל מעשי ידיו | גיא בן גילה ומעיים רוז בת
ימימה - הצלחה בכל מעשי ידיהם

קנה לך מליצי יושר ליום הדין

ידוע מה שאמר הגה"ק רבי ישראל מסלנט זצ"ל (עי' עלי שור ח"ב
עמ' תיט), "כי העצה היחידה לזכות בדין - היא להיות איש שרבים
צריכים לוי!" וכבר אמרו חז"ל (פ"ה דאבות מ"ח): "כל המזכה את
הרבים - אין חטא בא על ידו". ובזוהר הקדוש (פרשת תרומה, דף
קכח ע"א והלאה) איתא: שהמזכה את הרבים - זוכה לכפות את
הסטרא אחרא, ומעלה כבוד ויקר להקב"ה, ומקיים כל העולמות
בזכותו, וזוכה לראות בנינים לבניו, וזוכה בעולם הזה ובעולם הבא,
וכל בעלי הדין - לא יכולים לדון אותו לא בעולם הזה ולא בעולם
הבא, ועליו נאמר "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך, הון
ועשר בבייתו וצדקתו עומדת לעד" (פ"ו). ורבינו בחיי ז"ל בספר
חובות הלבבות (שער אהבת ה' פ"ו), כתב, שהמזכה את הרבים
- מעלתו גדולה יותר ממעלת הנביאים, וחזיותיו נכפלות בעבור
כל אלו שזיכה בכל רגע ורגע!
יהודי יקר, עכשיו הזמן ליטול חלק בהדפסת והפצת הגליונות
"מליצי יושר", אשר מעוררים את הלבבות ומקרבים לבם של ישראל
לאביהם שבשמים, ומלבד הזיכור הרבים העצום שיש בזה, עוד זוכה
המחזיק בזה הצדיקים, האור החיים, הבעל שם טוב, הזרע
שמשון, הפלא יועץ, מוהר"ן, והגרא"מ שך, זכר צדיקים לברכה,
כולם מליצים טוב בשמים בעדו ובעד בני ביתו, כפי שהבטיחו,
וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ומי אינו רוצה סגנונים
כאלו בשמים ביום הדין, ומי פתי שע"י כמה פרוטות יכול לקנות
לו סגנונים כאלו, ויעלים עינו ולבו מזה ח"ו.
בהדפסתו זו רצינו לעורר, שיש ג"כ אפשרות להיות בכלל מזכי
הרבים ע"י שמעביר את הגליון הלאה לחבריו, כגון ע"י המייל וכדו'.
וכל אחד יכול לקבל את הגליון במייל, ולהעבירו הלאה לכל מי
שמכיר. וגם בס"ד בקרוב יהיה "חיזוק יומי" דרך המייל, ואפשר
להצטרף ולצרף לזה ג"כ.

לתרועות והקדשות - ניתן להצטרף באחד מהעסלולים הבאים:

• תרועה חד פעמית •

בתרומה חד פעמית ע"ס 400 ₪
הנך זכאי להקדשה
בגליון של אותו חודש
ניתן לתרום ב-PayBox למספר: 050-3280226
ולציין עבור גליון "מליצי יושר",
ולשלוח את השם והבקשה להקדשה למייל:
melizei.yosher@gmail.com

• תרועה קבועה •

בתרומה קבועה בה"ק
ע"ס 250 ₪
הנך זכאי להקדשה קבועה
בכל הגליונות
להצטרפות - נא לשלוח בקשה למייל:
melizei.yosher@gmail.com

מציצי ווער

הבטחות הצדיקים ליומד ומפיץ דברי תורתם

"בפירושי שום תשים בינותיך, במראה מקום תן עינים, ויאירו דבורי באור החיים, ואז תושע מאלהי השמים, ברוב עשר שנות ויהיה על ראשך, כאשר תאיר גם נפשי" (מתוך שיר שכתב רביה"ק בסוף ספרו אור החיים, ונשמט בדפוסים האחרונים. הוא כותב בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר מרגליות עמ' 39).

המחזיק תורה - בוודאי שיעליו בעסקיו (אור החיים - דברים לג, ח).
"כי על ידי שפותר הוא ידו - פותחים לו שערי שפע" (אור החיים - דברים טו, ח).
"ורא אצלנו כחוב (בספר חסדיו) ונשמט בדפוסים האחרונים. הוא כותב בתולדות רבינו חיים בן עטר, להר"ר אור החיים להרב הקדוש מורינו הרב חיים בן עטר זיע"א" (לשון מהר"ח פלאגי ז"ל בכף החיים סימן לא [בנר"מ לב] סעיף נה).
הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א אמר: "שכמו שבדורות הראשונים היה הזוהר הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה, כך בזמן הזה מסוגל לימוד האור החיים הקדוש על התורה - לטהר את הנשמה" (דברי דוד השלם הנד"מ אות כד).

האור החיים
רבינו חיים
בר משה
בן עטר
זצוקל
לכביע טו תפוח תקע

"ושאלתי את פי משיח אימת אתי מו, והשיב לי: בזאת תדע, בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם ויפוצו המתייחדים חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, ויכלו גם המה לעשות יהודים ועליות כמורך, ואז יוסף לתלמידו המובהב בעל התולדות יעקב יוסף) (אגרת 'עליית נשמה' מהבעש"ט, נדפסה בסוף ספר 'בן פורת על' כן כל מה שנתגלה ספר שלי פירך הבעל שם טוב, הוא קירוב לגאולה" (דברי שול - להרה"ק מקאדינב, בהקדמה ד"ב ע"א).
"ושמתי כרוז יצאנו מן השמים: אשר מי שיאמין בישראל בן שרה שכל עבודתו היה בעד ישראל בכלל ובפרט, וירב במצות בתליות שבוע - יהיה לו שבוע טוב, בתחילת חודש - יהיה לו חודש טוב, בתחילת שנה - והיה לו שנה טובה, ומזה נעשיתי מלא שמחה, שאף כשכבר אהיה בעולם האמת יוועשו בני ישראל על ידי" (שעות ישראל מעשה יב).

הבעל שם טוב
רבינו ישראל
בר אליעזר ושרה
זצוקל
לכביע סיון תקע

"אוהבו ורעי ותלמידו; כאשר אני מחלה פניהם, בעשר לשונות של תפלה, לברוך המנה יפה אשר ייטב בעיניהם בחידושי הללו, ובפרט אחרי מותי כי לימודם יהיה לי להשיב נפש ולעודד רוח ולזכות נשמתו, וצדקה תהיה להם וצדקתם תעמוד לעד, לאכול בעולם הזה ולשובו בעולם הבא, ובעל הגמול יסלם בזכות לו שכן טוב לגומלי חסד של אמת, במותב תלית בני חיי ומזוני טבי דבכותא תנ"י (מתוך הקדמת רביה"ק זצ"ל לספרו זרע שמנון).
"במסותא מלא מנייכו, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד של אמת, וכי מרובה מדת תשלומי חן וחסד ושלמה רבא מן שמאי, ועיניכם תראינה בנים ובני בנים שותליו זיתים סביב לשלוחכם חכמים ונבונים, ובתני מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יספרו מערעכם, עד יתקיים בכם המה יראו כבוד ה' הדר אלהינו, ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל, במהרה בימינו אמן" (שם).

הזרע שמושו
רבינו שמשון חיים
בר נחמן מיכאל
נחשני זצוקל
לכביע אלו תקלט

"שמעתי בשמו שאמר, שכל אחד מאנשי בוודאי יזכה בסוף לבוא בזה העולם למה שצריך, ואמר, איש הקב"ה עושה לי זאת חס ושלום בשום פעם ליקח ממני איהה איש מאנשי באמצע, כלומר רק כל אחד יאירי ימים ושנים עד אשר יזכה לבוא לענינו ולמדרגתו הקדושה, שהוא צריך לבוא בזה העולם, אשר שוכן לו נברא" (חיי מוהר"ן סימן שג).
"שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן סימן יטד).
"אמר בפירושו שלתלמוד בחיבוריו הקדושים - הוא אתחלתא דגאולה" (חיי מוהר"ן סימן שמט). "ואמר שיכולין להיות נעשה בעל תשובה גמור על ידי לימוד הספר שלו" (שם סימן שמט). "ואמר שצריכין להשתדל מאד לקנות ספריו, כי אפילו כשעומדין בתיבה ומגדל - הם טובה גדולה, כי ספריו הם שמירה גדולה בבית לשמור - גם העשירות וממון האדם מכל ההקוות" (שם סימן שנה).
מוהר"ת ז"ל אמר: "אגרת ספרי אדמו"ר ז"ל, שהם הליקוטי מוהר"ן, וספר המדות, והספורי מעשיות, וה'ישוחות' שלו - האמירה לבד - מסוגלת להנשמה כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים" (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן דיבורים ממוהר"ת אות כז).

הליקוטי מוהר"ן
רבינו נחמן
בר שמחה נפיה
זצוקל
לכביע יח טשרי תקעא

"וגם אל כל יודעי ספר אשר בכל דור דור אבקש זאת מאיתם, יעשו עמי חסד של אמת וישתדלו לקרוא דברי בפה מלא וכו', ואם אזהר לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, ממי שאקבל ממנו טובה - אשתדל לשלם לו במיטב ולבקש רחמים עליו, בני ועמי שמעוני והחינוי ותחי נפשכם" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' שקלים פ"ב ה"ה).
"וכן אני עני ואביון אפול תחיתני בעשר חילות ואומר: רבי חנוני, וכל אשר בכוחכם למעבד לי ניה נפש עבידו, ואם אזהר לחזות בנועם ה', גם אני אשלם רמיטבא" (לשון רביה"ק זצ"ל בספרו 'אורות אילים' ש"א דף רצ ע"ב).
"וגם אחלה פני כל יודעי דת, שיקראו בספרי וידרוש מילי ברבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אולי ותעשת הליקוטי על זכני ועיניו דברי פירות ובכן נפשי תגיל בה'. ואם אזהר לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אשלם במיטב לכל מאן דלימטי לי מניה האה" (לשון רביה"ק זצ"ל בהקדמת ספרו 'פלא יועץ').
"וגם אודיעי רבותי, כי רוח גדול טמון בקריאה בספר הורה ובמילוי האמרו בו, והוא: שאדוני אבי זצוקל זיע"א, אומר בקדמתו לספר בלשון הקודש, ומפציר כי יקראו דבריו וידעושו, למען יתנו פרי וימלאום, כי בזה ישנו תועלת וזכות לעולם הבא, והוא נותן מילתו באמרו כי המוצא בדברים תועלת, מחייבי היה הוא לשלם לו טובה, ולבטח תשלום הטובה הוא בכך שישא תפילה שיהיה חילוק טוב, "כל המתחייב בו ומבטיח בו בעל חוב נעשה", ולבטח יהיה פורע חובו וגאמן בדברו, ואל יקל בעיניכם הדבר שיהיה לאדם שפיר טוב בעולם הזה ובא אחריו. ויובן כי אלה העוסקים בהפצת הספרים ועושים תולדותיהם אחרת למען ייקראו הספרים, מחייבים הינם עוד יותר את אדוני אבי זצוקל זיע"א. על כן, מתבקש כל אחד לסייע לעשות רצונו של צדיק כאשר תשיג ידו" (לשון בן רביה"ק זצ"ל בקדמתו לספר 'פלא יועץ').

הפלא יועץ
רבינו אליעזר
בר יצחק אפפו
זצוקל
לכביע טשי תקפח

"ובכן אני מבקש מכל אלו התלמידים היודעים שקיבלו תועלת ממני, הן בתורה והן ביראת ה' והן במדות, שיעשו שם עמדי וילמדו בעד עילוי נשמתו, אפילו משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר, והיה זה שבר, כי גם אני מסרת את נפשי להצלחתכם בלימוד, ואם יהיה בידי לעשות ולהמליץ לטובתכם אעשה בלי נדר" (מצוואת רביה"ק זצ"ל).

האבי עזרי
רבינו אליעזר נחמן
בר עזריאל שך זצוקל
לכביע טז פרחון תססב

הצטרף עכשיו לאלפים שכבר נטענו בזכות הצדיקים, וטול חלק בהפצת דברי תורתם!
מיתן להקדיש את רגליך לנ"ע להצילה, לפרנסה, לבריאות, לחינוך הנון, לזרע של קיימא, ולכל הישועות, והוא בדוק ונעשה!
לתרומות ולתשלומים - ראה בעמוד הקודם